

Az ünnep arra kötelez, hogy a hétköznapi feladataira irányítsuk figyelmünket

Diszünnepe a Csokonai Színházban

Hazánk felszabadulásának 42. évfordulója tiszteletére április 3-án, pénteken este diszünnepe volt Debrecenben, a Csokonai Színházban. A MÁV Filharmonikus Zenekar, az Erkel Ferenc Városi Munkáskórus és a Monteverdi Kamarakórus előadásában csendült fel a magyar és a szovjet himnusz, majd Garai Gábor Bízalom című versét *Dánielffy Zsolt* színművész mondta el. Ezt követően került sor az ünnepi megemlékezésre. A diszünnepe szónoka *Tier László*, a Debreceni Megyei Városi Tanács elnökhelyettese volt.

Köszöntötte a résztvevőket, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának jelen lévő tagjait, a megye párt-, állami és társadalmi szerveinek vezetőit, képviselőit, a munkásmozgalom veteránjait, a Szovjet-unió debreceni főkonzulátusának főkonzulját, *I. G. Baljaszinszkijt* és a Varsói Szerződés értelmében ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet katonai alakulatok debreceni képviselőit, élükön *Szamarin* főtisztel. Üdvözölte a Román Szocialista Köztársaság Bihar megyei delegációját is.

den területen megkezdődött, az előrehaladás azonban egyenetlen, főként a gazdasági építőmunkában mutatkozik elmaradás... Nem sikerült az öröklött, hátrányos iparági szerkezet arányait kedvező irányba megváltoztatni. Legfőbb tenivalóink ebből adódnak. A dolgozók nagy többsége — nem ok nélkül — megynkben és városunkban is elégedetlen gazdasági helyzetünkkel és eredményeinkkel, de tenni is akar a fellendülésért. Ezt a cselekvőkészséget kell hajtóerővé formálni. — Ha az elmúlt négy év-tized tanulságait nem felejtjük el, bizonyosok lehetünk abban, hogy megtaláljuk a leginkább célra vezető megoldási módokat, hogy a következő évek csatáit is sikerrel vívjuk meg. Az elmúlt esztendőket bebizonyították, hogy pártunk a bonvolultabb körülmények közepette is képes helyesen számolni a realitásokkal. Erről tanúsíthat az a megújulási készség, amelyben kifejeződik a változó körülményekhez való igazodás szándéka és képessége. A körülmények kényserítő hatására, a megújulás szükségességét felismerve, számos kiaknázatlan tartalék feltáráshoz jutottunk el az elmúlt években. A fejlődés követelményeinek felismerése egyre szélesebb méretűvé válik. tudományos, ideológiai életünkben éppúgy, mint a közgondolkodásban.

— Negyvenkét évvel ezelőtt egy új szót, egy új fogalmat tanult meg a magyar nép: felszabadulás — kezdte beszédét *Tier László*. — Ma ezen a több mint négy évtizeden áttekintve elmondhatjuk, hogy a történelem és a valóság nemcsak jelképet, hanem színtest is nyert e dátum pillanataiban, amely egyaránt képes kifejezni az esemény lényegét, a történelem négy évtizedes tanulságát és egyben a jövőt is.

Ezután *Tier László* felidézte a történelmi sorsforduló eseményeit, tisztelettel emlékezett a legnagyobb áldozatokat vállaló szovjet nepe, valamint a harcokban elesett katonákra. A történelem legnagyobb háborúja, annak iszonyatos pusztítása után kellett az új haza megteremtéséhez hozzákezdeni.

— A rommá lőtt, szétbombázott városokban, falvakban lassan ébredezni kezdett az új élet. A munka megindult, lelkes, alkotókedvű, a házáért áldozatkész százazrek, milliók dolgoztak. Az első és legfontosabb feladat a közigazga-

tás, a városi és községi hatóságok újjászervezése volt.

— A Dunántúlon még javában folytak a harcok, amikor már 1944. december 3-án Szegeden megalakult a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front. Debrecennek jutott az a történelmi feladat, hogy száz esztendő alatt immár másodszer ideiglenesen betöltse a főváros szerepét és bölcsője legyen a magyar szabadság születésének. December 21-én az Ideiglenes Nemzetgyűlés ünnepélyesen kinyilvánította, hogy kezébe veszi az ország ügyeinek intézését. A felszabadulás óta eltelt több mint négy évtized követelményeinek az ünnepi szónok arról beszélt, hogy a szocialista építőmunka feltételei az utóbbi években nehezebbé váltak.

— Pártunkat és népünket nagy próbatétel elé állították az intenzív gazdasági fejlődésre való átállás bonnyolult feladatai, a fejlődéssel járó ellentmondások, a nemzetközi helyzet feszültségei, a világgazdaságban végbemenő változások és mindenek következtében a gazdasági növekedés

Tier László ünnepi beszédét mondja

lassulása, az életszínvonal stagnálása.

Ezután arról szólt, hogy az MSZMP XIII. kongresszusa olyan politikai és gazdaságpolitikai programot fogadott el, amely népünk egyetértésével, támogatásával találkozott.

— A Központi Bizottság az elmúlt év novemberében elemezte a korábbi időszak munkáját, megállapította, hogy a kongresszusi határozatok végrehajtása min-

Az ünnepi közönség

Megemlékezések, kitüntetések átadása április 4. alkalmából A megyei pártbizottságon

Sikula György átadja a kitüntetést Varga Lajosnak

Felszabadulásunk 42. évfordulója alkalmából megemlékezést és kitüntetési ünnepséget tartottak április 3-án, pénteken délelőtt a megyei pártbizottságon. A magyar és a szovjet himnusz elhangzása után a megjelenteket — a megyei, a Debreceni városi és a Hajdú-Bihar megye helységeiből érkezett pártvezetők képviselőit — *Tóth Imre*, az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának titkára köszöntötte. Az ünnepségen jelen volt *dr. Szabó Imre*, a Hajdú-Bihar Megyei Tanács elnöke. Ünnepi beszédet *Kerezi János*, a megyei pártbizottság osztályvezető-helyettese mondott. Megemlékezett azokról a hősről, akik életük feláldozásával teremtették meg a békét, a szabadságot számunkra.

— Ma már bebizonyosodott, hogy áldozatuk nem volt hiábavaló. A forradalmi örökséget az utódok forradalmi alkottással gyarapították és élve a felszabadulás teremtette lehetőségekkel, radikálisan megváltoztatták az ország társadalmi rendjét — mondotta többek között a szónok.

Az ünnepi beszéd elhangzása után *Sikula György*, az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának első titkára kitüntetéseket adott át. Április Negyediké Erdemrend kitüntetésben részesült *Varga Lajos*, a megyei pártbizottság gazdaságpolitikai osztályvezetője.

A Munka Erdemrend ezüst fokozatát vehették át: *dr. Csóka Jánosné*, a debreceni általános iskolák pártbizottságának titkára, *dr. Meny-*

hárt Lajos, a Kossuth Lajos Tudományegyetem pártbizottságának titkára és *Zabolai Viktor*, a Tízáz debreceni üzemének pártvezetőségi titkára.

A Munka Erdemrend bronz fokozata kitüntetést kapták: *Cseh Józsefné*, a puspökkladányi pártbizottság politikai munkatársa, *Trungel Lászlóné*, az Egyeki Általános Iskola igazgatóhelyettese.

MSZBT aranykoszorús jelvény kitüntetésben részesültek: *Palánka Gáborné*, az MSZMP Berettyóújfalui Városi Bizottságának politikai munkatársa, *Bai Károly*, a Sárretmenti ÁFÉSZ bihar-nagybajomi MSZBT-tagsoport ügyvezető elnöke, *Tóth Tivadar*, a MÁV Járműjavító Üzem MSZBT-tagsoport elnökségének tagja, szb-titkár, *Halász Katalin*, a Tartósióipari Kombinát MSZBT-tagsoport elnökségének tagja.

A Haza Szolgálatáért Erdemérem arany fokozatát vehette át *Magyar József*, a megyei pártbizottság titkára. A kitüntetés bronz fokozatát *Tózsér József*, a Kabai Vörös Csillag Termelőszövetkezet pártbizottságának titkára.

Honvédelmi Erdemérem kitüntetésben részesültek: *Kovács Lajos*, a megyei pártbizottság politikai munkatársa és *dr. Nagy Tibor*, az Agrártudományi Egyetem pártbizottságának titkára.

A kitüntetettek nevében *dr. Menyhárt Lajos* mondott köszönetet. Az Internacionálé elhangzása után az ünnepség a Bányai Júlia Általános Iskola kamarakórusának műsorával ért véget.

A megyei tanácson

Gyenge Lajos átveszi a kitüntetést dr. Szabó Imrétől (Fotó: Kalmár István)

Hazánk felszabadulásának 42. évfordulója tiszteletére kitüntetési ünnepséget rendeztek pénteken délután a Hajdú-Bihar Megyei Tanács Bocska-termeiben. Az ünnepségen megjelent *Magyar József*, a megyei pártbizottság titkára. *Dr. Szabó Imre* tanácselnök köszöntöje és ünnepi beszéde után jó munkájuk elismeréseként a következőknek adott át kitüntetést.

Eredményes munkája elismerésül a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az Április Negyediké Erdemrendet adományozta *Gyenge Lajosnak*, a Berettyóújfalui Állami Gazdaság igazgatójának és *dr. Szabó Tibornak*, a Debreceni Megyei Városi Tanács V. B. Hivatal elnökhelyettesének.

(Folytatás a 2. oldalán)

Átadták a Kiváló és Érdemes Művész kitüntetések

Hazánk felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából pénteken a Parlament kupolatermében átadták az idei Kiváló és Érdemes Művész kitüntetések. Az eseményen megjelent Lázár György, a Minisztertanács elnöke, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, Pál László, az MSZMP KB titkára, Csehák Judit, a Minisztertanács elnökhelyettese és Radics Katalin, az MSZMP KB tudományos közoktatási és kulturális osztályának vezetője.

Köpeczi Béla művelődési miniszter ünnepi beszédében emlékeztetett rá, a felszabadulás évfordulója immáron hosszú évek óta alkalmat ad arra, hogy a társadalom elismeréséül fejezze ki a művészek iránt, akik alkotásaikkal, személyes művészi jelenlétükkel gazdagították életünket. Olyan művészekről van szó, akik kiemelkedő tehetségüket hosszú időn keresztül a jó, az igaz, a szép szolgálatába állították. Ünnep számunkra, ha elismerésünket fejezhetjük ki munkásságukért, ha elmondhatjuk köszönetünket mindazért, amit nyújtottak ismeretben és esztétikai élvezetben, ha ez alkalommal is ki-fejezhetjük a szocialista társadalom elkötelezettségét a művészet nélkülözhetetlenségével.

Szeretnénk — emelte ki a miniszter —, ha a művészek nagyobb önbizalommal ítélnék meg saját feladataikat és lehetőségeiket, meg ha ma úgy is látják, hogy a körülmények megnehezédtek. Ehhez alapot ad a közönség érdeklődése, tetszése, szurkálata. A szocializmus demokráciát akar a kultúra terjesztésében is, s el akarja juttatni a szellemi javakat mindenkinek. Mi több, mindenekei előtt és elsősorban az igaz nagy értékeket szeretnénk elterjeszteni. A demokrácia és a minőség összetartoznak, s hogy ez az összekapcsolódás meg is valósuljon, ahhoz az kell, hogy a művészek értékeket alkossanak, és fel tudják kelteni az érdeklődést a múlt és a ma értékei iránt; hogy a közvetítők — akiknek a hatása az új technikai eszközökkel megsokszorozódott — ezeket tudják ajánlani, hogy a közönség esztétikai nevelését az iskolától kezdve minden környezetben magasabb szintre emeljük — hangsúlyozta Köpeczi Béla.

Ezt követően a miniszter átadta a kitüntetések.

A Minisztertanács a szocialista kultúra fejlesztése terén szerzett kimagasló érdemei elismerésül, hazánk felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze kitüntető címet adományozott.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG KIVÁLÓ MŰVÉSZE:

Anna Margit festőművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Durkó Zoltán Kossuth-díjas és Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, a Magyar Rádió Zenei Osztályának lektora, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Hajnal Gabriella Munkácsy Mihály-díjas iparművész, grafikusművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Kalmár Magda, a Magyar Állami Operaház Liszt Ferenc-díjas magánénekes, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Koós Iván Jászai Mari-díjas báb- és diszlettervező, az Állami Bábszínház főtervezője, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Máté András Munkácsy Mihály-díjas grafikusművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Mihályfi Imre, a Magyar Televízió SZOT-díjas és Balázs Béla-díjas rendezője, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Mikó András, a Magyar Állami Operaház Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-

díjas főrendezője, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Németh Sándor, a Fővárosi Operettszínház Jászai Mari-díjas színművésze, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Pécsi Il-dikó, a Népszínház Jászai Mari-díjas színművésze, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Sándor Pál, a Magyar Filmgyártó Vállalat Balázs Béla-díjas filmrendezője, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Sára Sándor, a Magyar Filmgyártó Vállalat Kossuth-díjas, SZOT-díjas és Balázs Béla-díjas rendezőoperatőre, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Sinkó László, a Katona József Színház Jászai Mari-díjas színművésze, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Szilágyi Tibor, a Víg-színház SZOT-díjas és Jászai Mari-díjas színművésze, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Szoboszlai Sándor, a Veszprémi Petőfi Színház Jászai Mari-díjas színművésze, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, Vitray Tamás Rózsa Ferenc-díjas szerkesztő riport-ter, a Magyar Televízió osztályvezetője,

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ÉRDEMES MŰVÉSZE

Kitüntető címet kapott: Bal-lá Demeter, a Lapkiadó Vállalat Balázs Béla-díjas fotóriportere, Balazsorvits Lajos, a Madách Színház Balázs Béla-díjas színművésze, Banovich Tamás, a Magyar Filmgyártó Vállalat Balázs Béla-díjas filmrendezője, Banki László Erkel Ferenc-díjas dramaturg, a Magyar Televízió szerkesztője helyettes vezetője, Benedek György Munkácsy Mihály-díjas festőművész, szobrászművész, Bodnár Erika, a Katona József Színház Jászai Mari-díjas színművésze, Boimá-nyi Ferenc festőművész, Csizsár Imre Jászai Mari-díjas rendező, a Miskolci Nemzeti Színház művészeti vezetője, Darvas Árpád Munkácsy Mihály-díjas grafikusművész, Faludy László, a Pécsi Nemzeti Színház színésze, Farkas István, a BM Hatosorú Közpon-ti Zene-kara zenekari vezetője, Friedrich Adam, a Magyar Állami Hangversenyzenekar Liszt Ferenc-díjas első kúr-tóse, Gálvölgyi János, a Thália Színház SZOT-díjas és Jászai Mari-díjas színművésze, Gerzson Pál Munkácsy Mihály-díjas festő-művész, a Magyar Képző-művészeti Főiskola tanára, Gross Arnold Munkácsy Mihály-díjas grafikusmü-vész, Gyarmathy Livia, a Magyar Filmgyártó Vállalat SZOT-díjas és Balázs Bé-la-díjas rendezője, Hidas Frigyes Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, Horváth Gyula, a Vidám Színpad Jászai Mari-díjas színművésze, Is-panki József szobrászmü-vész, Jandó Jenő Liszt Fe-renc-díjas zongoraművész, az Országos Filharmónia szólistája, Keleti Éva, az Új Tükör Balázs Béla-di-jas képzőművész, Ke-mény Henrik bábszínész, a népművészet mestere, Ko-csár Miklós Erkel Ferenc-díjas zeneszerző, a Magyar Rádió fősztályvezető-he-lyettese, Kocsis Albert Liszt Ferenc-díjas hegedűművész, a Szombathelyi Szimfo-nikus Zenekar szólistája, Kozák László, a Víg-színház Jászai Mari-díjas színmü-vésze, Lengyel Györgyné Kálmán Éva, a Magyar Szinkron és Video Vállalat Balázs Béla-díjas szinkron-dramaturgja, Lubik Hedvig Liszt Ferenc-díjas hárfá-művész, a Liszt Ferenc Ze-deművészeti Főiskola egye-temi tanára, Mestyan Ti-bor, a Magyar Televízió Balázs Béla-díjas főopera-tőre, Nógrádi Róbert Jászai Mari-díjas rendező, a Pécsi Nemzeti Színház igazgatója,

Oelmacher Anna művészeti író, Pogány Judit, a Kaposvári Csiky Gergely Színház Jászai Mari-díjas színművésze, Reti Csaba, a Sze-gedi Nemzeti Színház Liszt Ferenc-díjas magánénekes, Rózsa János, a Magyar Filmgyártó Vállalat Balázs Béla-díjas rendezője, Sándor János, a Sze-gedi Nemzeti Színház Jászai Mari-díjas rendezője, Sereg-i László, a Fővárosi Operett Színház Jászai Mari-díjas rendezője, Sudlik Maria, a Magyar Állami Operaház Liszt Ferenc-díjas magáné-nekes, ifj. Schiffer Pál, a Magyar Filmgyártó Vállalat Balázs Béla-díjas filmrendezője, Schrammel Imre Munkácsy Mihály-díjas keramikumművész, a Magyar Iparművészeti Főiskola do-cense, Szabadi Edit, a Ma-gyar Állami Operaház Liszt Ferenc-díjas magánénekes, Szekeres Károly, a Herendi Porcelángyár Városlódi Ma-jolikagyára Munkácsy Mi-hály-díjas és SZOT-díjas tervező keramikumművésze, Takács Gábor, a Magyar Filmgyártó Vállalat Balázs Béla-díjas filmrendezője, Ternovszky Béla, a Pannó-nia Filmvállalat Balázs Bé-la-díjas rajzfilmrendezője, Turay Ida, a Thália Szín-ház színművésze. (MTI)

Ybl-díjasok

Ebben a megtisztelő épít-
művészeti díjban részesült:
Bachmann Zoltán, a pécsi
ókeresztény sirkamra felá-
rásaért, valamint építész-
elméleti és -oktatási tevé-
kenységéért; Csizsár Gyula,
a battonyai SOS-gyer-
mekfalui lakóépületeinek a
tájba és az építészeti kör-
nyezetbe harmonikusan be-
illeszkedő, építészeti gaz-
dagon megformált és egy-
ben gazdaságos terveireit;
Dobozi Miklós, a Béke
Szálló és a Flamenco Szal-
ló rekonstrukciójának meg-
tervezéséért; Jánosy Péter,
az egri Almágyar utcai Ta-
nácsi Adó- és Árhivatal
épületének építészeti ter-
veit; Maár Marton, a Sze-
gedi Nemzeti Színház re-
konstrukciójának építészeti
terveit; Tornai Endre, a
bajai zsinagoga könyvtára
alakításáért, az épület épí-
tészeti értékeinek megem-
léseért, továbbá az Oráni
Műszaki Főiskola és az al-
giri mozgásszervi rehabilitá-
ciós kórház építészeti ter-
veit; Tóth Zoltán, Bara-
nya megye főépítésze e-
tisztviselésében végzett kiemel-
kedő tevékenységéért, köz-
épületek tervezéséért, vala-
mint városrendezési és épí-
tészeti tudományos munkásságáért; megosztva
kapott díjat Parádi Károly,
és Kertész András, nevelési
létesítmények tervezéséért,
ezen belül a főváros ká-
posztásmegyéri 16 tanter-
mes gimnáziumának és a
pesti Irtók Thököly úti 16
tantermes gimnáziumának
építészeti terveit. (MTI)

Szovjet és magyar vezetőik táviratváltása

Kádár János elvtárs,
a Magyar Szocialista Munkáspárt főtitkára,

Losonczy Pál elvtárs,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke,

Lázár György elvtárs,
a Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsának elnöke.

BUDAPEST

Kedves Elvtársak!
Magyarország nemzeti ünnepe, fasizmus alóli felszaba-
dulásának 42. évfordulója alkalmából a Szovjetunió Kom-
munisták Pártja Központi Bizottsága, a Szovjetunió Leg-
felsőbb Tanácsa Elnöksége, a Szovjetunió Minisztertaná-
csa, a szovjet nép szívvel-udvánnyal küldi önöknek, a
Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a
Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának és Miniszter-
tanácsának, valamint az egész magyar népnek.

Miután Magyarország dolgozóinak történelmi választása
a szocializmusra esett, az országban gyökeresen megválto-
zott a helyzet; lehetővé vált, hogy a magyar nép a kom-
munisták pártjának vezetésével, a Szovjetunió és a többi
szocialista országgal szoros szövetségben gazdasági, tudomá-
nyos és kulturális téren fejlett állammá alakítsa át
hazáját.

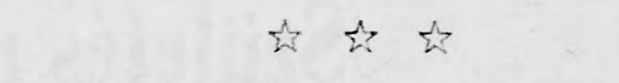
A Szovjetunió nagyra értékeli, hogy testvéri országain-
kal az erős barátság szálai kapcsolják össze. A szovjet-
magyar viszony az egyenjogúság, a kölcsönös tisztelet és
bizalom, az egymás sikereiben való érdeklődés és a köl-
csönös elvtársi segítségnyújtás példája. Mely meggyőző-
désünk, hogy az együttműködés továbbfejlesztése, haladó
formáinak megszilárdulása, a sokoldalú közös munka elmé-
lyülése megfelel mindkét nép alapvető érdekeinek, a
szocializmus és a béke ügyének.

A béke megőrzésének és megszilárdításának fontos tén-
yezője a Varsói Szerződés tagállamainak békeszerető poli-
tikája, amelyet az emberiség sorsa iránti nagyfokú fele-
lősségérzet határoz meg. A szocialista országok külpoli-
tikai kezdeményezéseinek megvalósítása révén alapvetően
kedvező fordulat érhető el a jelenlegi nemzetközi helyzet-
ben, át lehet térni a leszerelésre, és létrehozható a nem-
zetközi biztonság átfogó rendszere.

Az SZKP XXVII. kongresszusának határozataitól vezé-
relve a szovjet kommunisták, a szovjet dolgozók a jövő-
ben is mindent megtesznek pártjaink, országaink és né-
peink barátságának erősítéséért, sokrétű kapcsolataik fej-
lesztéséért a marxizmus-leninizmus és a szocialista inter-
nacionalizmus elvei alapján.

A testvéri Magyarország nemzeti ünnepén a szovjet em-
bereik érzeit kifejezve, kívánjuk önöknek, kedves elvtár-
saink, hogy a szocialista építésben, a békéért és a társadal-
mi haladásért folytatott harcukban sikerrel teljesítsék az
MSZMP XIII. kongresszusán kijelölt felelősségteljes fel-
adatokat.

Az SZKP Központi Bizottsága,
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa,
a Szovjetunió Minisztertanácsa

Mihail Gorbacsov elvtársnak,
a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottsága főtitkárának,

Andrej Gromiko elvtársnak,
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnöksége elnökének,

Nyikolaj Ryzkov elvtársnak,
a Szovjetunió Minisztertanácsa
elnökének

MOSZKVA
Tisztelt Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a
Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, Minisztertanácsa
és az egész magyar nép nevében köszönetünket fejezzük
ki nemzeti ünnepünk, hazánk felszabadulásának 42. évfor-
dulója alkalmából küldött üdvözlétükért és jókívánságai-
kért.

Magyarország felszabadulásának 42. évfordulóján a tisz-
telet és barátság érzéseivel köszöntjük a szovjet népet.
Kegyelettel gondolunk azokra a szovjet hősökre, akik éle-
tüket áldozták népünk szabadságáért.
A felszabadulással történelmünk új korszaka kezdődött.
Népünk jelentős vívmányokra tett szert az új társadalom
építésében. A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kong-
resszusa a fejlett szocialista társadalom építésének, poli-
tikai és gazdasági rendszerünk továbbfejlesztésének fel-
adatait állítja elének.

Az MSZMP és az SZKP, a magyar és a szovjet nép törté-
nelmi kapcsolatait, szoros együttműködése a marxizmus-
leninizmus, a szocialista internacionalizmus elveire, cél-
jaink és alapvető érdekeink azonosságára, a kölcsönös elő-
nyökre épülnek.

Hazánk dolgozó népe nagy figyelemmel és rokonszenv-
vel kísérte az SZKP XXVII. kongresszusának és a szovjet
párt Központi Bizottsága 1987. januári ülésének munká-
ját, az azokon elfogadott határozatokat. Pártunk, kormány-
nyunk és népünk sikereit kíván a szovjet nép érdekeit
sokoldalúan kifejező, az élet minden területére kiterjedő
átalakítási programjának teljesítéséhez. Cselekvő támoga-
tásáról biztosítja a Szovjetunió külpolitikai kezdeménye-
zéseit.

Ez alkalmából is szívből kívánunk további sikereket a
Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának, a
Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének és Minisz-
tertanácsának, a testvéri szovjet népnek az átalakítás nagy
jelentőségű irányvonalának következetes megvalósításá-
ban.

Kádár János,
a Magyar Szocialista Munkáspárt
főtitkára,

Losonczy Pál,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke,

Lázár György,
a Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsának elnöke.

Fegyveres testületek ünnepei

A 3-as számú sorozóközpontban

Hazánk felszabadulásá-
nak 42. évfordulójáról me-
gyénk fegyveres erői, testi-
letei is megemlékeztek, az
ünnepi állománygyűléseken
kitüntetések, elismerés-
ek is átadtak az arra érde-
mesülteknek.
A debreceni Helyőrségi
Művelődési Otthonban tar-
tott ünnepségen dr. Varga
István ezredes, az MNVK
Hadkiegészítési és Terület-

Az MHSZ megyei vezetőségén

A Magyar Honvédelmi
Szövetség megyei vezetősé-
gének Honvédelmi Erdem-
éremmel ismerték el több
MHSZ-dolgozó és társadal-
mi aktivista munkásságát.
Az MHSZ főtitkára adomá-
nyozta MHSZ Kiváló Munká-
ért Érem arany fokozatát

A hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságon

A megyei hadkiegészítési
és területvédelmi parancs-
nokszék ünnepi állománygyü-
lésén a Haza Szolgálatáért
Erdemérem arany fokozatá-
val tüntették ki Illés Sán-
dor őrnagyot. A parancs-
nokszék dolgozói közül töb-
ben vehették át a Honvé-

A megyei rendőr-főkapitányságon

Az ünnepélyes gyűlésen
során kívül nevezte ki a
belügyminiszter eredményes
munkája elismerésül rendő-
ri ezredes dr. Torday Hu-
ba rendőr alezredést, foka-
pitány-helyettesét. Ugyancsak
során kívül lépett elő alez-
redessé Szabó Ferenc őrnagy,
őrnaggyá Pécsi Attila
százados, Vagó Sándor szá-
zados, Székely József szá-
zados és Lehoczki Nándor fő-
hadnagy, hadnaggyá Szabó
Gyula alhadnagy. A Haza

A Kossuth laktanyában

Az ünnepi állománygyü-
lésen Haza Szolgálatáért
Erdemérem arany fokozatát
nyújtotta át a megyei rendő-
ri főkapitányság vezetőjének,
ezredesnek, az alakulat pa-
rancsnokának politikai he-
lyettesét több évtizedes ki-
emelkedő katonai és politi-
kai munkájának elismerése-
képpen ezredessé léptették
elő. Előléptetéséről szóló ok-
mányát a Honvédelmi Mi-
niszteriumban vette át.

Parancsnokság
partbizottságának
titkára
értékelt a 3-as számú sor-
ozóközpont KISZ-alapsze-
retének munkáját, ame-
lyet a kiváló KISZ-szerve-
zet zászlót nyújtotta át
Horváth Tóth Valéria had-
nagyok, az alapszervezet
titkárának. A kitüntettek
mellett a sorkatonák közül
tizen léptek elő magasabb
rendfokozatba.

Bagdli Imre nyugalmazott
alezredes, Szabó Csaba, Ad-
riány István őrnagy, Almási
Gábor kapta meg. Az MHSZ
Kiváló Munkáért Érem
ezüst fokozatát tizen, bronz
fokozatát 11-en érdemelték
ki. Kilenc gépjárműoktató
penztulajtom volt át.

delmi Erdeméremet, illetve a
Haza Szolgálatáért Erdem-
érem ezüst és bronz fokozat-
át. Során kívül léptették
elő századosá Jászai László
főhadnagyot. Az évforduló
alkalmából csaknem kétszáz
tartalekos tiszt és tiszthe-
nyeltes előléptetésére került
sor.

Szolgálatáért Erdemérem
arany fokozatát kapta meg
Nagy József százados, ezüst
fokozatát érdemelt ki Erdő-
lyi Gyula őrnagy. Közbi-
zottsági Érem arany fokozat-
át hatan, ezüst és bronz
fokozatát öten kapták meg.
A megyei rendőrfőkapitány
többeket Kiváló Rendőr jel-
vényvel tüntetett ki. Ezen-
kívül során kívüli előlépte-
tesekre, törzsgárdajelvény,
dicséretet és jutalmat át-
adására került sor.

ÜZENET A JELENNEK

A KISZ megalakulásának 30. évében a Napló szerkesztősége és a KISZ Hajdú-Bihar Megyei Bizottsága sorozatot indít. A KISZ volt megyei első titkárait ismertetjük meg az olvasót Gurbán Györggyel már nem tudtam beszélni, rá csak emlékezhetünk.

A történelmi út példája BESZÉLGETÉS EGRI SÁNDORRAL

A hatvanöt éves Egri Sándorról (aki betegsége miatt már régebben nyugdíjas) minden interjúalanyom tisztelettel, szeretettel szól. Három évtizedes ismeretségünk alapján egyetértek velük. De honnan ez a szilárdság, fejelem, szerény egyszerűség, derű, türeklenség, melyek gyakran hiányoznak ma? Nyilván szabódna, ha erről faggatnám. Hagyom tehát beszélni. Szegényparaszti környezetére tereli a szót. A legnagyobb élménye a megtett út. Regénybe illő a történet, már ha azt Móríczzal, Illyés Sütő írta:

Az egykori KISZ-vezető

Amikor a 4. elemít befejeztem, azon a nyáron cseled voltam. Két hónapra egy mássa búza volt a bérem. A kocsisal együtt az istállóban aludtam. A tanyasi háza, amelyben a gazda lakott, egész nyáron a lábam se tehettem be. Ez meg volt tiltva. A hat elemi után inasnak adtak 1938 nyarán. Ez akkoriban nem volt rendhagyó dolog. Három és fél év múlva segéd lettem.

Hányódásai, a munkanélküliség felismerésé tették benne, hogy igazságtalanul van berendezve a világ. És megtanult benne küzdeni. A felszabadulás a politikai mozgalomba vitte — politikai munkás lett. Járási, megyei, majd központi funkcióba került; s tudta, hogy ezt a politikai rendszer változásának köszönheti. Tanulság, hogy élt a részvétel lehetőségével. Levelező úton fejezte be az általános iskolát és végezte a mezőgazdasági technikumot. Jóval később — milyen szokatlan — nappali tagozaton lett bölcsészhallgató. Tizenöt évvel volt idősebb társainál. Előtte KISZ megyei első titkár volt.

A másik tanulság, hogy tudott megalkudni a körülményekkel, melyekkel, melyeken nem lehetett változtatni. Epeműtét után 1956-tól együtt él a betegséggel. S bár hivatalnak tekintette a politikát, nem futhatta be a neki szánt politikai karriert. Mégis úgy érzi: töresmentesen volt a váltás. Doktorált, egyetemi oktató, később az esti egyetem filozófia tanára és tanszékvezetője let. Állítja, hogy a politikai alkatú ember akkor is politikáz, ha szakmai pályára kerül. Betegen is teljes életet él: észreveszi az apró örömeiket; mérlegre teszi a megélt, kedvező személyes élményeket. Kialakította az örömszerzés készségét, hogy, mint mondja: „az életben belül” érezze magát. Ehhez megfelelő érzelmi háttérre van szükség. Szemérmesen, de nagy meggyőződéssel vallott erről:

— Talán ez szokatlan, vagy ritkábban hallom, amit most el fogok mondani, de én szükségét érzem, mert nagymértékben ide tartozik. A családi életet rendezett körülmények között van. A feleségem korábban is sokat segített abban, hogy a vállalt feladatoknak eleget tudjak tenni. Neki is része volt abban. Hogy én egy biztos háttérrel nyugodtan tudjam végezni a munkámat. Van egy fiunk, első éves a KLTE-n. Jó tanuló, ez is örömet okoz nekem.

Végül a vállalt feladatokról faggatom, s ahogyan politikai rendszerünk fejlődését ma megítéli. A negyvenes éveket így élte meg:

— Az erősödött meg bennem, az a hit és meggyőződés, miszerint ha a párt vezetésével összefogunk, csak rajtuk múlik, hogy gyorsan jobb, emberibb társadalmat hozunk létre; és a valóság is ezt mutatta. Rádásul a változások az én életemet is kedvezően érintették.

Az ötvenes évekre — amikor személyesen is a legkülönbözőbb politikai megbízásokat kapta — a végrehajtás kötelezettsége volt jellemző. Általános tendencia volt a tempó fokozása.

— Gyakori volt a kádermozgás — emlékezik. — Ahová éppen szükség volt, oda helyezték az embert, és természetesen oda mentünk, ahova leginkább szükség volt menni. Nem volt vizsgakérdés. Törekedtünk a feladatok megoldására.

1956, melyet Budapesten, a DISZ-központban élt át, megrendítő és meghatározó politikai élménye maradt: a bizonytalanság, zavar, a fegyverek szava emberpróbáló események voltak. Tragédiaként élte át, és megdöbbent,

hogy fontos kérdésekre nincsenek válaszok. November 4. megkönnyebbülés volt, azonnal belépett az MSZMP-be. S amikor hazaszóltottak a KISZ megyei vezetésére, sietve jött.

— Úgy látja, a konszolidáció a reméltnél gyorsabban történt. Előbb felgyorsult, majd lelassult a politikai rendszer fejlődése. Nyitottabb is lett, de nőttek az ellentmondások. — Mik ezek az ellentmondások és hogyan hatottak az ifjúságra? — kérdezem.

— Nagy változások történtek az elmúlt években. Évtizedeket át érvényes elvekötők bűcsünk nap mint nap. Ilyenek: a társadalmi problémák gyors megoldásának lehetősége; a töretlen fejlődés elmélete. Közben új értékeket hoz az élet: verseny, vállalkozás, innovációt, számítógépeket; szegénység-gazdagsággal találkoznak; új konfliktusok keletkeznek. Ezek zavart okoznak a tapasztalt felnőttek körében is. Ők sem tudnak eligazítani.

A reform sikerének szurkoló Egri Sándor nehezebben látja a mai ifjúság helyzetét, mert illúziók tapadtak korábban a szocializmushoz. Máig gond, hogy többet deklarálnak, mint amennyit cselekszenek. Szerinte késnek a visszaigazolások, bár jó elközelítések születnek. A pályakezdekés nehézsége, a lakás elérhetetlensége, a vállalkozás kételkedése, az elosztás problémája lassítja az ifjúság lehetőségeit, és nem hagyjuk eléggé érvényesülni sem.

Egri Sándor szívesen üzent a jelennek, bár mint mondta, „kicsi eseménye ez a nagy ügynök”. Azt üzenem viszont, hogy bár a tábornokok nevével jegyzi meg a világ, sorkatonák nélkül nem lehet csatákat nyerni. Ebben maradtunk.

Mojzesné Székely Katalin

A Commodore-tól az Alpha Microig

Számítástechnika a Földesi Rákóczi Termelőszövetkezetben

A kétoldalas kimutatás, amit a Földesi Rákóczi Termelőszövetkezetben kaptam, a számítástechnika mezőgazdasági terhodításának történeteként is szolgálhatna — általános értelemben és a konkrét helyszínre vonatkoztatva egyaránt. Akár egyetlen mondatba tömöríthető az utóbbi három-négy év eseménykrónikája — hiszen mindössze ennyire tehető a komputer széles körű mezőgazdasági alkalmazásának figyelemre érdemes időszaka — persze csak akkor, ha első nekifutásra megengedjük magunknak az árnyalatnyi, de azért lényeges különbségek egybeomlását: kezdetben volt a Commodore, amelyet fokozatosan felváltanak a megoldandó feladatokhoz adottságaikkal jobban igazodó, a bővítésre-továbbfejlesztésre is alkalmas eszközök.

De hagyjuk az általánosságokat, s térjünk vissza Földesre, a Rákóczi Termelőszövetkezetbe: hogyan léptek rá ebben az évben óta eredményesen működő, az újításokra gyakran vállalkozó gazdaságban a számítógépesítés útjára?

A kezdet kezdete 1984, a PTA 4000 és az első Commodore 64 beszerzésének éve. A gazdaságból három mentek el a számítástechnika fortélyaihoz vezető tanfolyamra, ahonnan a szellemi gyarapodáson túl egy programot is hoztak magukkal.

Ma is gyakran használjuk azt a kalkulációs programot, amelyet megkaptott a tanfolyam valamennyi résztvevője — emlékszik vissza Kosztin László, aki akkoriban került a gazdaságba, ma pedig a főkönyvelő helyetteseként irányítja-szerkeszt a számítástechnikai tevékenységet. — Az első lépéseket biztatónak ítélték a szövetkezet vezetői, s így a

következő évben vásárolhatunk egy újabb C-64-et. Az a pénzügyi osztályra került, ott működik azóta is.

Vessünk egy pillantást a már emlegetett kimutatás lapjára, amelyen az eddig megvásárolt programtermékek listája található. (Nem is tudom, illik-e még megmagyarázni a szó jelentését, annyira közismertek már a számítástechnika alapelemei. Program: kötött szabályok szerint megfogalmazott utasítássorozat, aminek a hatására a gép „életre kell”, elvégzi mindazt, amire az ember megtanította. Az egyszerű megírt program persze akárhányszor felhasználható, éppen ebben rejlik a számítógép legfőbb előnye.) Nyolcvannegyben a traktorszo munkalapjainak és a gépjármű-mentelleveleknek a feldolgozására, valamint a keresetadó számítására vett programot, a következő évben pedig már a tehéncsi telep üzemeltetését és az állószköz-nyilvántartást támogatták számítógéppel, s a kalkulációt is segítette egy újabb program.

Tavaly még két Commodore 64-et vásároltunk, egyet az irodaháza, egyet pedig a művelődési háza, az utóbbit a községi szakkör céljaira. És tavaly márciusban következett be a nagy áttörés, akkor érkezett meg az Alpha Micro.

Az amerikai csodamasina beszerzésének történetét Hegedűs Mihály főkönyvelő foglalja össze.

Néhány évvel ezelőtt a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumnak lehetősége nyílt arra, hogy behozzon az országba körülbelül ötven Alpha Micro számítógépet. Az előkészítés, az engedélyezés egy kissé elhúzódtott, de végül egy sor gazdaság, termelőszövetkezet jutott hozzá ezekhez a kiváló gépekhez.

Az Alpha Microk Magyarországon kevésbé elterjedt gépek közé tartoznak. Hogy nem akármilyen teljesítményre képesek, azt sejtjük az úgynevezett COCOM (a szocialista országokba exportálni tilos termékek felsorakoztató) listán való átmeneti szereplés is. A 2,2 millió forintnak megfelelő devizáért egy 512 kilobájtos (tehát nyolc Commodore-nyi!) központi memóriát, hét terminált (azaz a központi egységhez kábellel csatlakozó, önálló munkahelyet), s még néhány, a korszerű számítógépeket jellemző kiegészítő egységet kaptak a földesiek. Az öröm azonban nem volt felhőtlen...

Négy Alpha Micro került a körzetünkbe, rajtuk kívül a Kabai és a Nádudvari Vörös Csillag és a rüge kapott egyet-egyet. Társléptünk egymással, s megállapodtunk a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szervező Vállalattal, hogy készít nekünk egy komplett ügyviteli rendszert. A főkönyvitel könyvelést el is készítették gyorsan, az indulás után azonban rengeteg javítanivaló akad rajta. A másik három helyen még csak most próbálkoznak az alkalmazásával, felhasználva a mi tapasztalatainkat.

— És a többi alrendszer? — Már jókora csúszásban vannak, de ezért reméljük, hogy az év végére elkészül az egész; naprakész információkkal tudjuk kiszolgálni a gazdaság vezetőit.

— Hogyan tovább? — tesszem fel a kérdést a főkönyvelőnek és helyettesének. Az eddig hallottak után biztos vagyok abban, hogy nem akarnak megállni a Commodore-okkal elkezdett, majd az Alpha Microval folytatott úton.

A kezdeti nehézségek kiküszöbölése után az Alpha Microval igazán elégedettek lehetünk, az újabb igényeinket azonban már nem tudja kielégíteni ez a gép. Eppen ezért nagy teljesítményű IBM-gépeket szeretnénk vásárolni, amire világbanki hitel elnyerésével nyílna lehetőségünk. Az elképzelésünket elvileg támogatják a Világbank szakemberei, de a pályázat benyújtásához az MGESZV által részben már kidolgozott számítási-ügyviteli rendszert komplex terhelésmérésirányító rendszerré kellene kifejleszteni. Az MGESZV vállalkozott erre, de meg kell mondani ószintén, hogy az eddigi határidőcsúszások miatt kissé meg-ingott a bizalmunk.

Akkor hát marad az Alpha Micro? Marad az Alpha Mikro, de új processzorral. Csupán egyetlen panelt kell kicserélni, s a központi memória akár négy megabájtos is bővíthető, miközben a mostani hét helyett harminckét terminált tud kezelni. A processzor megszerzésére jó esélyünk van, talán már a közeljövőben. A termináljaink számát legalább tizenhatra növeljük, így közvetlen juthatnak információhoz a termelés, valamint az ügyvitel és a számvitel vezetői, de lesznek adathelyek is.

Ami a Földesi Rákóczi Termelőszövetkezetben történt az utóbbi néhány esztendőben a számítástechnika területén, azt aligha tekinthetjük tipikusnak, még akkor sem, ha a „Commodore-tól a professzionális számítógépig” alapképlet itt is érvényes. Azt sem mondhatjuk, hogy követésre méltó példa a földesieké. Csupán egy az eredményre vezető, lehetséges fejlesztési változatok közül. Aminek kigondolása, véghezvitele és továbbbepítése persze — figyelembe véve a gazdaság, különösképpen pedig a mezőgazdaság általános számítástechnikai színvonalát — egyáltalán nem csekély teljesítmény.

Sinka Zoltán

Görömbölyi László

Születés másfél éves késéssel

Debrecen, 1944. július 22. Éjfél. A légiriadót jelző szírnéző bombázás megremegtetti a DEMKE szülőotthon ablakait. A hirtelen támadt csöndben egy újszülött síró hangja tölti be az üresen maradt folyosókat, termeket.

Szöke Lászlóné, az akkori ifjú anya így emlékezik vissza arra az éjszakára, valamint a maga és lánya sorsának további alakulására:

— Már nagyon jól tudtuk, hogy mit jelentenek a szírnézők. Megtanultuk még június elején, amikor az állomást és környékét a földdel tette egyenlővé egy szőnyegbombázás. Az állomás és a szomszédos házak pincéiben több százan lették halálukat. Ettől kezdve állandósultak a légítámadások — közeledett a front. Aki tette, vidékre menekült. Családunk egy sárándi szőlőskertben húzódott meg a rokonoknál. Szülői is innen hoztak vissza Debrecenbe.

— Milyen állapotok uralkodtak a szülőotthonban? — Nagyon kevés volt az orvos és az ápoló. Egy-egy légiriadó alkalmával épp csak a csecsemőket tudták biztonságba helyezni, az anyák — ha bírták — a saját lábukon mentek az óvóhelyre. Sürgős esetben az operációkat is itt végezték egy csupasz villanykörte fényénél. Közvetlenül a kislányom megszületése után a szülőszobában vártam a bombázást, ami szerencsére azon az éjjelen elmaradt. Ót nap múlva ismét vidéken voltam.

— A sárándi szőlőskert nem lehetett ideális hely egy párhetes csecsemő számára.

— Az első nagy ijedtség után vissza is tértünk a városba. A férjem a reptéren teljesített szolgálatot mint híradós őrmester. Szeptember elején az alakulatát nyu-

gat felé irányították a közeledő front elől. Egyik reggel egy katonai teherautó áll meg a házuk előtt. Közölték, hogy pakolják össze, visznek a férjem után. Ek-lajdonképpen életveszély el-múlt. Takarót és ruhákat kaptunk a magyar katonáktól. Osztrák családoknál szállásoltak el bennünket, a-ne-nkülteket, aminek a „vendéglátók” nemigen örültek. Egy-árva szót sem tudtam néme-tül, és úgy kellett krumplilopni a földekről, hogy enni tudjunk.

Amikor a kislányom vérhasban megbetegedett, mégis került némi kis vaj a szállásadónktól. Az Erdélyből menekült orvos különben nemigen tudta volna megmen-teni. Vérátömlesztéshez az én véremet használta. A kicsi még nem múlt egýevés, de már a második életve-szélyen is túl volt.

Azután májusban véget ért a háború. — A városba angol csapatok vonultak be, szerencsér-mindenféle ellenállás nélkül. A különböző nációkat egy helyre telepítették és a korábbihoz képest remek ellátást biztosítottak. Minden-nap volt fehér kenyér, a kislányom határtalan örö-mmel majszolta a tömelenen csokoládét, kekszet. Az utol-szó hónapok borzalmai után kezdett visszatérni belénk az élet.

Negyvenhat januárjában lehetőség kínálkozott Klag-enfurt elhagyására. Meg-nyílt az út Anglia, az Egye-sült Államok és Magyaror-szág felé. Hazaindultam. A férjemről nem tudtam sem-mit, hónapok óta kerestem a Vöröskereszttel. Családom minden tagja itthon maradt.

— Mit hallott Klagenfurt-ban az itthoni viszonyokról?

— A propaganda szerint a szovjetek öltek, raboltak, gyújtogattak a felszabadított országrészekben. A hírek mér-hetetlen pusztításokról szá-

molnak be; ez igaz is volt, de más okokból. Mindezek ellenére úgy gondoltam, hogy egy magyarnak mégis Magyarországon a helye. Már a határon kellemes csalódás ért, amikor a szovjet katonáknak vették irányításuk alá a csoportunkat. Szigorúan ellenőriztek ugyan mindenkit, de senkinek nem esett bántódása. Budapesten a lakó-helyük felé induló vonatokra ültették a visszatérőket. Már maga a szerveztség is meg-nyugtató volt, annyit fejvesztett menekülés után.

— Milyen képet mutatott az ország? — Siralmasat. Egymás vállán zokogtunk, amint el-haladt a vonat egy-egy föld-ri rombolt állomás, elpusztított település, vagy város mellett. Nehezen szokja meg az embere szemre a romok látványát, amikor húsz éven át egy virágzó városban élt.

A több mint háromhóna-pos út végén — áprilisban értünk Debrecenbe — még-is bizalommal töltött el az élet újbóli indulása a város-ban — ó hamarabb hazatért az amerikai fogságból. Ma-gos György téri (ma Bem tér) lakásunk épen maradt; a mellette levő második ház helyén évek múlva is bom-batólcsér éktelenkedett. Ok-mányokat kaptunk és élelmi-szerjegyeket. A főbb cikke-kezt csak erre lehetett besze-rezni, de a pénzre is szük-ség volt.

Újra itthon és újra együtt. S a két éves kislányom végre megkezdte a tulajdon-keppeni életét abban a pok-loból varrott kabátban, amit még a pokolból hoz-tunk.

Mi, felnőttek pedig a rom-mokkal együtt igyekeztünk a keserű múltat is eltüntetni. Szöke Lászlóné közel har-mincévi munkaviszony után a Titásztól ment nyugdíjba mint turbinagépész. Hatvan-egy éves, a nehézipar ki-váló dolgozója. Vállomását lejegyezte:

A HÉT

A ma

6. Marxiz

Az előző rész fejezésre juttat marxizmus ma választ adni a gazdasági prob akik ezt úgy é csődjét. Valóba

A marxizmus nyokhoz, folya belső fejlődés struktúrájából, mány fejlődés talati kutatások gyűlik össze, a megfogalmazás mány régi fogó új ismeretanyag Ekkor beszélés ságáról”. A „v ha új fogalmi tudomány, am leket is más Einstein mond mélet legnagys új, általánosab

Tehát minde rüen létrejön átmeneti stagn jönnének létre fejlődésükétele pusztulás sorsá lemezhetjük il szetesen vanna Napjainkban é korszakát éljű egyenlő a csőd

Mégis — teh adhat a marxiz xizmus oktatás klasszikusok á nem látható p társadalmi hely hez? Többek k vetődő problé és elemzéseve körületekintően, het egybeké m szer taktikáján leli kidolgozás

A konkrét h zethet el a szo értül hazánk b értékeléséhez. z, ha tudomá lágrendszer lét rendszert, am (mint például k kel dolgozunk szert nem lehe sel, nem lehet kézmozdulattal

Meddig kény kal együttélés megmondani: több is. Amíg léteznek, addig társadalmi-gaz emített ország másul kell ver mus mellett lé színes változat vabb folytatjuk ezeket nagyon tositánunk a h Ha ószintén f m-gazdasági kor a marxizma kai irányvonal ta tantárgyakn

A marxizmus mérvé — rövid létjogosságát marxizmus el mindössze 70 é cializmusról sz teljesítését, am folyamat ered a marxizmus rint, ezt a vilá kodásmódot ké kal. Az oktatá szükséges kiala mat problémá marxizmus el mált politikán alkalmazkodni tika helyzetéte tenként — ter deksében — e országokkal, kényyszerülünk tevékenységün perspektívák ö ténelmi cél.

A marxizmus világnézet, elm az lesz. Aminé netfilozófia ki „... Marx, a f sunk lett és a zófiát formált, tott meg, s mi »hatalmas, sz tovább fogja k történelme elk

Befejezésül elemzéseink en adni arra a ké oktatása jelené lágnezet formá

A marxizmus oktatása

6. Marxizmus és perspektíva

Az előző részekben több alkalommal kifejezésre juttattuk azt a nézetet, hogy a marxizmus mai elmélete nem tud érvényes választ adni a jelenkor egyes társadalmi-gazdasági problémáira. Igen sokan vannak, akik ezt úgy értékelik, mint a marxizmus csődjét. Valóban erről van szó?

A marxizmus, hasonlóan más tudományokhoz, folyamatosan fejlődik. Ez részben belső fejlődést jelent, azaz a tudomány struktúrájából adódó fejlődést. Egy tudomány fejlődését az is elősegíti, ha a tapasztalati kutatások során annyi ismeretanyag gyűlik össze, amely már új elméleti tételek megfogalmazását teszi indokolttá. A tudomány régi fogalmi rendszerével azonban az új ismeretanyag nem értelmezhető helyesen. Ekkor beszélünk az adott tudomány „válságáról”. A „válság” úgy lehet feloldani, ha új fogalmi rendszert dolgoz ki az illető tudomány, amelynek fényében a régi tételeket is más megvilágításban lehet látni. Einstein mondta egyszer, hogy minden elmélet legnagyobb sorsa, ha később egy új, általánosabb elmélet részévé válhat.

Tehát minden tudományban szükségszerűen létrejön az előbbi értelemben vett átmeneti stagnálás. Ha ilyen időszakok nem jönnek létre, akkor az adott tudomány is fejlődéskeptelenné válik, s előbb-utóbb a pusztulás sorsára jut. A marxizmus is jellemzően ilyen periódusokkal és természetesen vannak fellendülő szakaszai is. Napjainkban éppen az átmeneti stagnálás korszakát éljük meg, ami azonban nem egyenlő a csőddel.

Mégis — tehetünk fel a kérdést — mit adhat a marxizmus tudománya és a marxizmus oktatása a jelenkor bonyolult és a klasszikusok által természetesen előre nem látható politikai, világgazdasági, világtársadalmi helyzetekhez helyes megítéléséhez? Többek között azt, hogy minden felvetődő problémát a konkrét helyzet konkrét elemzésével vizsgálhatunk célszerűen és körültekintően. Csak az ilyen módszer segít egyebek mellett a szocialista világrendszer taktikájának és stratégiájának megfelelő kidolgozásához.

A konkrét helyzet konkrét elemzése vezethet el a szocialista világrendszer és ezen belül hazánk helyének, lehetőségének reális értékeléséhez. Az első és legfontosabb dolog az, ha tudomásul vesszük a kapitalista világrendszer létét. Azt a tőkés szövetségi rendszert, amellyel bizonyos területeken (mint például a környezetvédelem) együtt kell dolgozunk. A kapitalista világrendszer nem lehet elintézni egy kézzelintéssel, nem lehet a térképről lesepenni egy kézműdolgozóval.

Meddig kényszerülünk a tőkés országokkal együttélni? Ezt ma még nem lehet megmondani: lehet száz év, vagy annál több is. Amíg viszont a kapitalista országok léteznek, addig el kell fogadnunk azt, hogy társadalmi-gazdasági fejlődésünk szorosan az említett országok fejlődésétől függ. Tudomásul kell vennünk azt is, hogy a marxizmus mellett léteznek a polgári ideológiák színes változatai, amelyekkel szemben tovább folytatjuk az ideológiai harcot. Mind-azokat nagyon tisztán kell látnunk és tudatosítanunk a hallgatókban, az emberekben. Ha őszintén feltárjuk a jelenkor társadalmi-gazdasági fejlődésének tendenciáit, akkor a marxizmus tudományát, a párt politikai irányvonalt is járjuk le és a marxista tantárgyaknak is megmarad a tekintélye.

A marxizmus — történelmi mértékkel mérve — rövid élete során is bizonyította létjogosultságát. Alapvető hiba lenne a marxizmus elméleti alapjain építkező, s mindössze 70 éves múltra visszatekintő szocializmustól számon kérni olyan feladatokat teljesítését, amelyet csak egy világtörténelmi folyamat eredményeként hozhat létre. Ezért a marxizmus oktatása során, nézetem szerint, ezt a világtörténelmi léptékű gondolkodásmódot kell elsajátíttatni a hallgatókkal. Az oktatásban olyan szemléletmódot szükséges kialakítani, hogy a hosszú folyamat problémáktól terhes volt és lesz, de a marxizmus elméletének és a belőle formált politikának mindig optimálisan kell alkalmazkodnia az adott nemzetközi politikai helyzethez. Ez azt is jelenti, hogy esetenként — természetesen nem alapvető kérdésekben — együtt kell működni a tőkés országokkal, sőt kompromisszumokra is kényszerülünk. Más szóval: a mindennapi tevékenységünket ne elsősorban a közeli perspektívák ösztönözzék, hanem a világtörténelmi cél.

A marxizmus ma is élő és fejlődőképes világnézet, elmélet, módszer, s a jövőben is az lesz. Amint *Agh Attila* A marxizmus történetfilozófia kialakulása című művében írja: „... Marx, a filozófia Prometheusa kőtar- sunk lett és az is marad, mivel világfilozófiát formált, új történelmi korszakot nyitott meg, s mint »filozófiai óriásnak« az ő »hatalmas, századokat átengő hangja« is tovább fogja kisérni az emberiségét világtörténelme elkövetkező szakaszaiban.”

Befejezésül célszerű összegezni eddigi elemzéseink eredményeit. Itt kell választ adni arra a kérdésre is, hogy a marxizmus oktatása jelenleg betölti-e a tudományos világnézet formáló funkcióját?

Előjáróban el szeretném mondani, hogy igen sok egyetemi, főiskolai, középiskolai tanárral, hallgatóval beszélgettem. Rengeteg kérdést megvitattunk, a bennem kialakult öszképzés részben véleményüket is tükrözi. A legfontosabb tanulság számomra az volt, hogy kisebb-nagyobb részproblémák különbözőképpen történő értelmezésétől eltekintve mindenkinek azonos volt az állásfoglalása: a marxizmus oktatása jelenleg nem ad segítséget az embereknek korunk alapvető társadalmi-gazdasági folyamatainak helyes értelmezéséhez.

A helyzet az, hogy a marxizmus tudománya még adós korunk szocializmusának elméleti feldolgozásával. Ezt többször hangsúlyoztuk. Ennek viszont az a következménye, hogy a tananyag formájában jelentkező marxizmus sem korszerű, így — ezt kell mondanom — a marxizmus oktatása sem lehet korszerű. A magam részéről tehát *Agh Attilának* azzal a nézetével értek egyet, hogy az oktatásban „selejtet” termelünk. Magyarán: addig, amíg a marxizmus tudománya nem zárkózik fel elméleti szinten a jelenkor gyakorlatához, eleve nem lehet korszerű a marxizmus oktatása. Szeretném hangsúlyozni, ez az én személyes véleményem. Természetesen lehetnek az előbbiektől eltérő álláspontok, amelyekkel jómagam szívesen vitázom.

Nyilván most azt gondolhatnók, hogy a pedagógus feladata a hallgatók által felvetett konkrét kérdésekre történő válaszadás. Kétségtelen, az oktatók igen sok hallgatói kérdésre választ adhatnak a tanórákon vagy a konzultációkon. De a válaszadás tartalmilag mindig az oktató felkészültségét, beállítódását tükrözi, mivel nincs (illetve nagyon kevés) olyan központi kiadott elméleti munka van, amit a felkészülés során fel tudna használni, és amelyek orientálnák őt magát is. Így előfordulhat, hogy különböző oktatók különböző, esetleg szögesen ellentétes választ adnak a diákok kérdéseire. Ez a bizonytalanság pedig egyértelműen az elmélet bizonytalanságát támasztja alá. Ezért halaszthatatlan véleményem szerint a tantervi tananyag újbóli átgondolása és gyökeres megváltoztatása, korszerűsítése.

A legnagyobb gond szerintem a középiskolákban van. Tanárokból, diákokból és bennem is ugyanaz a vélemény alakult ki: a Bevezetés a filozófiába tantárgy oktatásának megszervezésében alapvető koncepcionális hiba van. Talán az egész oktatási rendszerünkben nem tanítják úgy a tananyagot, mint ennél a tantárgynál, nevezetesen szemelvények feldolgozása révén juttatják új ismereteket a diákoknak. Már maga az alapfogalom is hibás volt. Egy-egy szemelvény — amelyik nem is biztos, hogy taglalja az egész filozófiai problémát — megvitatása útján kell eljutni a világnézet általánosításra; egy-egy komplex téma teljes kibontásához; átfogó és rendszerezett ismeretek nyújtásához.

A középiskolai tanárok általában két módszert követnek a tananyag feldolgozásánál. Az egyik: a tanár előad, magyaráz és a diákok jegyzetelnek. Ezzel a módszerrel az oktatás egyik lényege, a vita, elsikkad. A másik: részletes vázlatot ad, ezáltal rendszerezett ismereteket nyújt a diákoknak. Ezt meg felesleges tanítani, mivel nem biztos, hogy a diák jól emlékszik a tanár gondolatmenetére, illetve összefüggő áttekintést tud később adni a tanultakról.

Bármelyik módszert választja az illető középiskolai tanár, nehezen tud megbirkózni a kitűzött céllal, feladattal. Az oktatás hatékonyságát döntő módon befolyásolja a középiskolákban is a tanár felkészültsége és az, hogy milyen elképzelése van a tantárgy célkitűzésével kapcsolatban. Azt hiszem, nem járom messze az igazságtól, amikor azt mondom, hogy a legtöbb tanár a saját maga által elképzelt tanmenetet dolgozza fel a diákokkal, s vajmi keveset törődik a központi irányelvekkel.

Végereedményben nézetem szerint a középiskolai marxizmusoktatás se ad tudományos világnézetet. Itt is sürgetően szükséges lenne arra, hogy a „mit tanítsunk?” kérdésre megfelelő és korszerű választ adjunk.

Azt szoktuk mondani, hogy az oktatást folyamatosan korszerűsítjük. Ez a szükséglet sok mindentől adódik, elsősorban a tudományok fejlődése, az oktatási módszerek modernizálása indokolja a fejlesztést. A legfontosabb az, hogy időben felismerjük a korszerűsítés elkerülhetetlenségét. Úgy gondolom, a marxizmus oktatása ma eljutott arra a pontra, ahol minden további késedelem súlyos ideológiai, politikai problémához, esetleg válsághoz vezet. A korszerűsítés pedig a marxizmus tantárgyak tartalmának a korszerűsítésével kell kezdenni. Meggyőződésem: addig, amíg az elmélet és a gyakorlat között olyan mély szakadék lesz, mint korunkban, tudományos világnézetet sem tudunk kialakítani a neveljeinkben. A szakadék megszüntetésére viszont adottak a lehetőségeink...

(Vége)

Székely Szabolcs

Előbb gondolkozni, azután változtatni

Az MSZMP XIII. kongresszusa meghatározta az 1980-as évtized társadalmi-gazdasági fejlődésének stratégiáját. Ennek kulcsszavai a következők: a reform folytatása (beleértve a gazdaság mellett a politikai intézményrendszer korszerűsítését is), a gazdasági szerkezet átalakítása, az intenzív növekedési szakaszra való áttérés meggyorsítása.

Ismeretes, hogy a kongresszus óta eltelt időszakban a számos pozitív törekvés mellett olyan folyamatok bontakoztak ki, amelyek nem felelnek meg ennek a stratégiának. Ezeknek tudható be, hogy a szerkezetváltoztatás, az intenzív szakaszra való áttérés érzékelhetően nem gyorsult, az egyensúlyi zavarok pedig növekedtek. Úgy látszik, a külső feltételek évről évre kedvezőtlenebbek számunkra, vagy csökken az alkalmazható képességünk e gyorsan változó feltételekhez.

Az egyensúly javítására való törekvésünk vésszen korlátozza a hosszabb távú érdekeinkkel egybeeső műszaki-gazdasági fejlődést, a gazdasági növekedés meggyorsítását. Ha pedig ez utóbbit szorgalmazzuk, akkor a nem túlzottan szilárd egyensúlyunk válik labilissá. Kornai János fogalmait használva: úgy látszik a *harmónia lélek és az ütem lélek*, amely gazdaságunkban lakozik, végtérvesen ütközésbe került egymással.

Mi ennek az oka? Sokfelé mutathat az oknyomozás. Szinte biztosnak látszik, hogy végső soron a piaci viszonyok fejlettsége, valamint politikai intézményrendszerünk nem kielégítő funkcionálása az oka a bajoknak. Például: az árendszert nem kielégítően informál arról, hogy ki termel hatékonyan és ki nem, így az sem egyértelmű, mely területekről hova kellene áramolnia a tőkének és a munkaerőnek. Ezáltal nem fogalmazható meg konkrétan, hogy kiket, mikor és hogyan érint a gazdasági szerkezet átalakítása? Az érintetteket nem lehet kellő időben felkészíteni a szükséges változásokra, amelyeket a társadalom inkább elszenved, mintsem tudatosan áldozatvállalással hatékonyan végrehajt.

Az emberi tényező

Politikai intézményrendszerünk annyira már fejlett, hogy felismerhető legyen az érdekek sokfélesége, ugyanakkor még fejletlen ahhoz, hogy az érdekek nyílt fórumokon ütközve összehangolódjanak és pozitív folyamatokat indítsanak el. Az érdekek ma többnyire kioltják gyengítik egymást, mintsem összehangolódna, ezért inkább helyben járunk, mint előrehaladunk. Elszenvedjük a világgazdasági változásokat, mintsem aktívan alkalmazkodnánk azokhoz.

A megoldást ma még csak *stratégiai szinten* látjuk: a *terv és a piac* hatékonyabb összekapcsolása, a politikai intézményrendszer továbbfejlesztése. Bár még a stratégiai kérdések sem teljesen tisztázottak (hol és hogyan szabályozzon a piac, mi a tervezés szerepe, milyen legyen a „piac” és a „terv” aránya), még inkább körvonalazatlan a végrehajtás hogyanja, a *taktika*. S megkockázatom: addig nem is juthatunk el a gyakorlatban jól alkalmazható stratégiához, ameddig gondolkodásunk csak a gazdasági racionalitást veszi figyelembe és nem

számol a gazdaság fejlesztésének szociológiai és politikai problémáival. Itt voltaképpen arról van szó, hogy a gazdaság fejlesztése hogyan érinti az egyes társadalmi csoportok érdekeit, ezek az érdekek milyen ideológiákban fejeződnek ki, milyen érdekkonfliktusok keletkeznek és ezeket politikailag hogyan kell kezelni? Csak akkor lesz hatékony gazdaságfejlesztési tervünk, ha abban nemcsak a műszaki-gazdasági célkitűzések szerepelnek, hanem a legfőbb termelő, az ember termelési-társadalmi magatartásának alakulását is figyelembe vesszük. Bármilyen korszerű is legyen egy terv, csupán célkitűzés marad, ha nem jelenik meg az emberek magatartásában. Az intenzív növekedési szakaszra éppen az jellemző, hogy fokozódó mértékben veszi figyelembe az emberi tényezőt, a társadalmi erőforrásokat.

A társadalmi tényezőkkel ma még nem megfelelően bánunk. Például: nem vesszük eléggé figyelembe, hogy a fejlesztési törekvések *érdekközpontú*. Valamennyi gazdasági szervezet fejlődni akar, fejlesztési törekvéseit a korszerűség jelszavával, a társadalmi érdekre való hivatkozással akarja elfogadtatni. Létezik-e valamilyen csúcstervezet, amely abszolút reálisan tudná megítélni ezen elképzelések megalapozottságát? Sokan a pályázati rendszerben, a szakértők véleményében bízunk. Valójában a szakértőket is befolyásolják az érdekek, tehát a szakértők *demokráciájára* is szükség van. A szakértők véleményét ütköztetni kell, s ezáltal a pályázati rendszer is hatékonyabban működhet, különösen, ha bekapcsolódik egy politikai elem, a *társadalmi nyilvánosság* is. Végső soron azonban a *piac* dönti el a fejlesztési törekvések eredményességét: az *eladható áru a korszerű*.

Nem ok, következmény

Nem elegendő, ha csupán a gazdasági-pénzügyi szabályozást dolgozzák ki részletesen a szakemberek és a várható társadalmi hatásokkal csupán úgy foglalkozunk, hogy „növelnünk kell társadalmunk konfliktustűrő képességét”.

Ez ugyan igaz, mindazonáltal ennek mértékét sem tudjuk kellően megbecsülni, ha nem tárjuk fel, hogy a tervezett változások milyen rétegeket, milyen mértékben érintenek; ha ezt nem hozzuk kellő időben nyilvánosságra: ha nem tudjuk elfogadtatni az érintettekkel az intézkedések elkerülhetetlen voltát; ha nem informáljuk a döntések által érintetteket, hogy a társadalom nem hagyja magukra a problémájukkal.

Újra terjednek gazdasági vezetőink körében a *taylorista* eszmék. A termelő embert ma jóformán csak gazdasági lényként vesszük figyelembe. Azt hisszük, hogy a munkafegyelmek kampányszerű, formális „megszilárdításával” javíthatjuk a munka szervezőttségét. Holott: a munkafegyelmek nem ok, hanem következmény, a rossz anyagellátás, a rossz minőségű alkatrészek felhasználásának, a rossz munkaszervezésnek, az elégtelen anyagi ösztönzésnek a következménye.

Lehet, hogy eretnekségnek hangzik: nem az éves szabadság kivételének korlátozása vezet a hatékony terheléshez. Sokkal inkább a *meddig gondolkodásunk csak a gazdasági racionalitást veszi figyelembe és nem*

vezetése. Nálunk rendkívül nehezen halad az iparilag fejlettebb országokban növekvő mértékben használt munkaszervezési formák elterjesztése, mint például a rugalmas munkakezdetés, a részmunkaidős foglalkoztatás, az otthon végzett munka, a bedolgozás.

Általában hangoztatott elvünk a *szeliktív fejlesztés*. Valóban, a fejlesztési eszközökkel szűkösen rendelkező országokban minden egyszerűen nem fejleszhető. Ki kell „jelölni” (miért nem a versenyben választódnak ki inkább?) húzó ágazatokat, vállalatokat, amelyek gyorsabb fejlődésükkel meggyorsíthatják a többi terület fejlesztését is. Sajnos, eddig ezt az elvet nem tudtuk megfelelően alkalmazni a piacfejlődésére, valamint a társadalmi nyilvánosság (ellenőrzés) nem kellő szintje miatt.

A közoktatás tervezése

A kiemelten fejlesztett vállalatok eddig inkább kényelmekedtek, pazarlóan berendezkedtek, luxus irrodházakat, üdülőket építettek, és nem sokat törődtek a „frontvonal” felzárkóztatásával. Márpedig az „*támadó ékek*” túlságosan nem szakadhatnak el a „fronttól”, azaz a húzó ágazatoknak, vállalatoknak „*húzniuk*” kell maguk után a háttérpartit is. Ha azonban az erőforrásokot úgy osztjuk el, hogy a „*támadó ékek*” elkényelmesednek, pazarolnak, a „frontvonal” pedig olyan keveset kap, ami szinten maradásukat is megnehezíti, a szeliktív fejlesztés önmagában racionális elve visszajára fordul.

Fontos lenne az intenzív fejlődéshez, hogy általánosságá váljon a teljesítményelv, pl. az elosztásban. Gyakran azonban úgy akarjuk a teljesítményeket növelni, hogy a feltételek javításáról elfelejtkezünk. Ennek eredménye valós teljesítménynövekedés helyett csupán a neurozis növekedése lesz.

Úgy látszik, hogy a közoktatás tervezése még mindig az extenzív korszak mennyiségi szemléletének hatása alatt állt. A tantervi reformok mindig a tananyagok növekedését eredményezték. Ez a megnövelt ismeretanyag azonban nincs elég mélyen kifejtve, tehát nehezebben érthető és tanulható, lexikális tudást adnak elsősorban.

Újabbban olyan törekvések érzékelhetők, amelyek a felsőoktatásban is a mennyiségi szempontokat helyezik előtérbe. Pl. a gazdaságosság jegyében az oktatók által megtartott órászámok emelését szorgalmazzák. Ez természetesen kiváltja az egyes tantárgyak, tanszékerek érdeklődését az órászámok növelésében, következképpen az egyetemeken is fokozódik a hallgatók órászámterhelése, nem emelkedik, hanem csökken az oktatás hatékonysága.

A példákat még hosszan sorolhatnánk bizonyítékul annak, hogy az intenzív fejlődést az extenzív korszakban formálódott szemlélettel akarjuk megvalósítani.

Ahhoz, hogy a gyakorlatban jobban hasznosítható társadalmi-gazdasági fejlesztési programunk legyen, ki kell munkálni a szociológiai és politikai szempontokat is, hiszen a gazdasági folyamatokban érdekeik és ideológiák által vezérelt emberek vesznek részt, magatartásuk befolyásolásának hatékonysága a gazdasági feladatok teljesítésének feltételei.

Béres Csaba

A minőségből nem lehet engedni

A HIM komolyan veszi a részvételt a baromfikeltetés műszaki megújításában

Keltetőgépet vett át kipróbálásra tavaly a Nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet derecskei keltetőüzeme a Hajdúsági Iparművektől. A két nagyvállalat találkozásának megvoltak, megvannak az okai. A tsz, mint nagy baromfi-előállító, messzemenően érdekelt abban, hogy a lehető legkorszerűbb technika alkalmazásával teremtesse meg a gazdaságos keltetés műszaki feltételeit, míg az iparművek a keltetőgéppiacot kívánják meghódítani. Tegyük hozzá nyomban: egyikükre sem fogható rá, hogy olyan célt tűzött maga elé, amely könnyen teljesíthető.

A fejlett iparú és mezőgazdaságú országokban használt technológiák és technikai megjelenése a hazai állattenyésztésben korántsem volt olyan látványos, mint a növénytermesztésben. Nem is igen lehetett olyan látványos, hiszen az állattenyésztés üzeme zárt, míg a növénytermesztésé nyitott, az ott folyó munkákról a kívülálló akár naponta képet formálhat. Ezért is kötjük a magyar mezőgazdaság nagy technikai váltását jelképesen a szovjet SZK-kombájnok korszerűbb nyugati gépekre való kicseréléséhez.

Sok még az elavult gép

Amint hallom, a baromfikeltetésnek is megvoltak a maga „SZK-kombáinjai”, sőt meg is vannak, hiszen az országban még ma is üzemel körülbelül ezeröttszáz azokból a rég elavult, Gergely típusú keltetőkből, amelyeknek a gyártását már 1972-ben megszüntették. Megtalálhatók ezek a régi gépek Derecskén is, igaz, mellettük sorakozik 14 nagy teljesítményű, elektronikus irányítású francia Bekoto, amiket azokban az években importáltak, amikor még viszonylag könnyen hozzáférhető volt a szükséges devizához. Ma rosszabb a helyzet, és ez elsősorban ott kelt elavult, ahol a baromfiágazat VII. ötvenes tervi fejlesztésének keretében a keltetés műszaki feltételeit is modernizálni kívánják. Közéjük tartozik a nádudvari termelőszövetkezet is. Két év alatt a Vörös Csillag mintegy 200 millió forintot szán a baromfiágazat fejlesztésére.

A versenyben, amelyben nemcsak kívánalom, de értékmérő is a gazdaságos export, természetes igényük a vállalatoknak a termelőszövetkezetek piacán való tájékozódás, hogy maguk is bírtokba juthassanak a legkorszerűbb, legtermelékenyebb technikának. Ez a törekvés az elmúlt években a világpiacra terelte az agrárszervezetek fejlesztőinek (és beszerzőinek) figyelmét, hiszen a magyar ipar nem nagyon törte magát a kialakult helyzet megváltoztatásáért. Középszerűsége menő igazság sajnos, hogy iparunk tartósan adós a hazai fejlesztésű, korszerű mezőgépekkel. Maradt az import, amely által viszont mezőgazdaságunk testközelbe került egy korábban ismeretlen minőségű, magas színvonalon termelő agrrotechnikával, s annak minden tartozékával (szolgáltatással, alkatrész-utánpótlással). Sokat adott ez az iskola azoknak, akik kijáráshatták. Megtanította velük, hogy igényesnek lenni nem haszontalan, hogy nem minden a név, a márka, hogy a szerénység mögött is lehet tartalom, s ellenkezőleg... És — lehetetlen volt észre nem venni — olyan világnagyságok kezdtek tisztelni a magyar piacot, mint a John Deere, a Claas, a Fiat. Itthon pedig jött a kishitűség-ozlató tapasztalat, hogy igenis megvan a reális esélye az árcsökkenésnek a Vi-

lágban szervezte versenyében, még akkor is, ha a nagy nevű cégek a versenyzők.

Azt mondhatjuk, a magyar ipar nem volt elég élelmes, nem mutatott túl nagy buzgóságot, hogy jelenlétét, a tözsomszédságból fakadó előnyöket kihasználva megfelelő szerepet vállaljon annak a mezőgazdaságnak a modernizálásában, amelynek a teljesítményeire messze földön felfigyeltek. Nem tudom ezért osztani némelyek csodálkozását afelől, hogy a végre itt-ott mégis elkészülő hazai gépet odateszik a már bizonyított és folyamatosan bizonyító nyugati mellé, tudni akarván, mit is kapnának a pénzükért. Azaz hogy nem is annyira emiatt csodálkoznak vagy sértődnek meg, hanem inkább a kritika miatt, ami esetleg úgy hangzik, hogy a termék nem kell, mert drá-

A Hajdú akár első osztályú is lehetne...

Stercel Károly villanyselelő, aki 1954 szeptemberében dolgozik a derecskei keltetőüzemben, többször megismétli, miközben a „gépkötő” előtt állunk, hogy maga a szekrény első osztályú, akár a páratartást, akár a hőmérsékletet nézzük, sőt páratartásban talán még jobb, mint a francia. Annál rosszabb viszont az automatikája. Korszerű lenne, de valahol hazudik. Vagy kell vagy se, folyton csenget, nem győz a kezelő szaladgálni, azaz nincs meg a kellő biztonság. — Talán túl is van kombinálva — hangzik el a józan következtetés. Érdeklődésem egy kicsit a keltetőüzemmel való ismerkedés is, amely során az üzem helyettes vezetője, Takács Károlyné szaktanácsadó egykettőre rávezet, hogy miért is olyan fontos követelmény itt a biztonság. Ne legyen csak egyetlen kihagyás az automatikában, s tízezerrel fulladhat le a csirke, üszhat el a nyereség. Nem azért, mintha már lett volna rá példa. Jobb előre félni, mint később megijedni. — Géphiba miatt nálunk még egyáltalán nem volt lefulladás — jegyzi meg Takács Károlyné, és hangjában

Megoldást ígér a külföldi kooperáció

Mint már a bevezetésben is utaltam rá, tiszteltem az Iparművek elhatározását, amely szerint szerkezetváltoztatása során a mezőgazdasági termelőszövetkezetek számára veszi a keltetőgépek fejlesztésével és gyártásával megbízott szervezetet, de biotechnika ide, biotechnika oda, a tyúk, a tojás meg a csirke ugyanúgy mezőgazdaság, mint a szántás és a vetés. Fő az, hogy három év leforgása alatt a Hajdúsági Iparművek többféle keltetőgéppel jelent meg a piacon, mégpedig azzal a kimondott céllal, hogy a külföldi cégekkel is versenyre kíván kelni. Talán nem számított ilyen kemény kritikára a majdani felhasználók részéről, de meggyőződésem, hogy a közös cél ezt követeli meg, a kritika teszi a legjobb szolgálatot a gyártó és a felhasználó hosszú távú érdekeinek.

Márton Béla termelési főmérnöktől és Lukács Gáborától, a keltetőgépgyártó üzem vezetőjétől tudom, hogy a Hajdú keltetőgépek különböző típusaiból már több tucat üzemel (használja a HIM gépeit a Hortobágyi Állami Gazdaság, a Kecskeméti Ba-

ga és rosszabb is a külföldinél. S jönnek a „tárgyalog” megjegyzések, hogy a „mezőgazdasági üzemek átessenek a ló túlsó oldalára, akkor is a nyugati akarják megvenni, amikor az már szükségtelen”. A véleményem, amelyet a Hajdúsági Iparművekben jegyeztem fel, olyasfajta belátásra indíthatja a tájékozatlan kívülállót, hogy az elmúlt években elkényeztettek a mezőgazdasági üzemeket, amelyek nem akarják belátni, hogy a hazai gép is lehet olyan jó, mint a nyugati.

Hogyne látnák már be, ha egyszer módjuk van meggyőződni róla! Épp a HIM munkájáról alkotott ösztönös elismerő véleményem rá a bizonyíték. Kár, hogy a keltetőgép, amiről az alábbiakban szó lesz, nem csupán a HIM munkáját foglalja magába...

nyomat sem érzem a dicsekétségnek. Pedig akár dicsekedhetne is, ha arra gondolunk, hogy a tsz több mint tíz esztendeje vette át a keltetőt a megyei tanácstól, s azóta évente 17—18 millió csirke utazik innen a végtérmelelőllítő telepekre. Tavaly például a berakott 22,7 millió tojásból 17,2 millió Hybro broiler csirke kelt ki Derecskén, azaz 75,8 százalékos kelési átlagával az üzem valószínűleg fölote van az ország átlagnak. Nem az a kimagasló teljesítmény ez, de a tavaly májusban üzembe állított Hajdú keltetőgép — az elektronikája miatt — még ettől is elmarad, nem ok nélkül tartják tehát kiíratatlannak, amellet drágának is a konstrukciót. Felépítése nagyon jó, ismeri el az üzemvezető-helyettes, de az elektronikája megbízhatatlan, pótkatrészek tömkelegre van szükség ahhoz, hogy biztonságos legyen benne a keltetés. S erre egy nagyüzem nem tud berendezkedni. Még akkor sem, ha a gyártó vállalat szakemberei kifogástalan igekezzettel és rugalmassággal végzik a hibaelhárítást. Mert egyébként Derecskén ez a tapasztalat.

romfi-feldolgozó Vállalat rácalmási mezőgazdasági üzeme, a Kiskunfélegyházi Vörös Csillag Tsz, a Hajdú-böszörményi Kisállattermelő Szövetkezeti Közös Vállalat és a Bábólnai Mezőgazdasági Kombinát kiskunfélegyházi keltetőüzeme) a általában jó teljesítménnyel. Tény azonban, hogy ma már az Iparművekben sem tartják megfelelőnek a belföldi gyártók által szállított elektronika minőségét, megbízhatóságát. — Három-négy évi próbálkozás után be kellett látni, hogy nincs olyan hazai gyártó, aki megfelelő áron megfelelő minőségű, megbízhatóan működő elektronikus vezérlést csinálna. A felismerés óta a HIM más útját keresi a kooperációnak. Hogy megfelelő elektronikát rakhasson a gépekbe, több mint másfél éve folytatja az import lehetőségének felkutatását. Egy angol, egy francia és egy belga céggel tárgyalnak. Körülbelül egymillió dollár lenne szükség ahhoz, mondják az Iparművekben, hogy a kooperációban is, végre befeljezhessék a fejlesztést. Amíg nem volt hazai gép, ennek az összegnek a többszörösébe került egy-egy évben a behozatal. Vajon az, hogy van is, meg nincs is, mennyibe kerülhet?

Gulyás Imre

A vagongyári hagyományokhoz híven

Már sokszor eltűntem azon, hogy a Járműjavítóban — ismertebb nevén a vagongyárban — mi táplálja, mi tartja magas szinten, ha úgy tetszik: magas főfokon, folytonos lendületben a munkaverseny-mozgalmat? A kérdés azért is érdekes — talán — mivel manapság sok helyen és sokszor találkozunk e mozgalom lendületének visszaesésével, különböző okok következtében.

Hogy itt miért nem? Talán a gyári légkör — mondom magamnak. Talán a vagongyár valóban évtizedes, régi és veretes munkásmozgalmi múltja. Talán a munkásdinasztiká meglete, az apáról fiúra szálló és átadott-avett kötelességtudat.

— Így együttesen mindez — mondja Gál József igazgató. — És még sok minden egyéb, amit szinte alig-alig lehet konkrétan megfogalmazni. Tény, hogy nálunk a szocialista brigádmozgalom, s a munkaverseny évtizedek óta szinte törésmentesen létezik. Sőt, mondhatnám egyre nagyobb jelentőségre tesz szert az üzem életében, éves munkatervének teljesítésében. Több mint százötven szocialista brigádunk van, közel ezerháromszáz taglétszámmal. Ez összémmi dolgozókhoz viszonyítva is jelentős szám, s ezáltal igen nagy erőket képvisel. Természetesen az is tény, hogy mi magunk is — a vállalat vezetősége — figyelemmel kísérjük, s nagyra értékeljük azt a tevékenységet, amit a brigádok kifejtnek.

A hármas jelszó jegyében

Hagyomány a vagongyárban, hogy az év elején megtartják a szocialista brigádezők tanácskozását. Idén január 27-én ültek össze: 153 brigádező és a vezetőség képviselői. Ez a tanácskozás ugyanúgy indult, mint a korábbi években: a vezetés által decemberben kiadott munkaverseny-céltűzések, ajánlásokat vitatták meg. Ez az ajánlás egyébként egyfajta orientálása a brigádoknak az üzem feladataira, az éves tervre, s ehhez kérték a brigádok közreműködését, segítségét. Erre építve dolgozták ki aztán a brigádok saját körülményeiket alapul véve a vállalásaikat.

S akkor, ezen a januári brigádezői tanácskozáson felállt Bartha Zsigmond, a nyolcvós November 7. nevet viselő, 1969-ben alakult a munkaverseny alapító egyik szocialista brigád vezetője és egy felhívást olvasott fel a jelenlévők előtt.

A felhívásban röviden ez állt: a November 7. brigád, a MÁV Kiváló Brigádjája kitüntetés tulajdonosa a nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulójának tiszteletére, annak méltó megünneplésére szocialista munkaverseny-felhívással fordul a Járműjavító Üzem valamennyi szocialista és más munkabrigádjához azzal, hogy csatlakozva e felhíváshoz minden brigád a maga munkaterületén a hármas jelszó jegyében tegye meg vállalásait.

S ezután Bartha Zsigmond részletesen ismertette, mivel kívánják őket részt venni e versenyben.

Érdemes körvonalazni vállalásaikat, annál is inkább, mert bepillantást enged a kiváló brigád munkájába, életébe, szellemébe. Amellett, hogy precíz és pontos tervteljesítést, anyagtakarékosságot, a hulladékok újrahasznosítását vállalják, kifejezett garanciát vállalnak a brigád által végzett valamennyi munkáért. Kijelentik, hogy a területükön levő gépeket szocialista megőrzésre átveszik. A munkaidőalapot maximálisan kihasználják, ha mégis lenne kiesés, akkor azt pótolják. A két kommunista műszakban teljes létszámmal részt vesznek. Vállalják, hogy balesetmentesen dolgoznak.

S aztán azzal folytatta Balogh Zsigmond, hogy a hármas jelszó jegyében teljes létszámmal részt vesznek a szocialista brigádklub működésében, programjában. Csatlakoznak a József Attila halálának 50. évfordulójára meghirdetett Tiszta szívvel olvasómozgalomhoz, teljes létszámmal részt vesznek az Utazzunk együtt vetélkedőn, csakúgy, mint a művelődési központ által szervezett kiállításokon, előadásokon, országjáró utakon. S felveszik a kapcsolatot tapasztalatcsere céljából a miskolci járműjavító gyártásrészlegének szocialista brigádjával.

A szocialista módon élni jelszónak is fontos teret szentelnek: kollektíván segítik az új brigádtagok, fiatal dolgozók beilleszkedését a munkába, a brigádmozgalomba. Vállalják, hogy teljes létszámmal és aktívan részt vesznek az üzem demokratikus fórumain, s azt is, hogy a brigádban nem lesz igazolatlan távolmaradás, fegyelemsértés, itasság miatti elmarasztalás. Részt vesznek az önkéntes véradómozgalomban, a társadalmi tulajdon védelmében példát mutatóan.

Teszik a dolgukat

Vagonok ütközői csattognak az ablak alatt, dőrejek, robajok zúdulnak be a szobába. Vagyis a vagongyárban a megszokott,

mindennapos munka folyik. Teszik a dolgukat az emberek. Pontosan, megbízhatóan.

Mendre Ferenc osztályvezető-helyettes és Herbák István munkaverseny-felelős pontos ismerői a munkaverseny minden részleteinek, mozzanatainak. Am mielőtt még ebbe belemélyednék, én mégis megjegyzem, a November 7. brigád vállalását megismerve már-már az a kérdés vetődik fel bennem: nem sok ez a vállalás? Nem jelent ez túlhelést számukra?

— Kétségtelen, hogy sokat vállaltak a felhívásukban — mondja Mendre Ferenc, aki mellesleg éveken át volt munkaverseny-felelős. — Mindenképpen feszes vagy megfeszített munkát igényel valamennyiüköt a termelésben való helytállás, de — amint a vállalásból kitűnik — azon túl is. Szóval teljes embert, igazán fegyelmzett és maximális erőfeszítést kíván a vállalásuk teljesítése. De hát kipróbált, jó dolgozókról van szó, akik képesek erre. S a másik: nálunk csak így lehet versenyezni, ilyen megfeszített munkával, mert a többi brigád is hasonlóan dolgozik...

— A November 7. brigád felhívásához ott és akkor csatlakozott valamennyi brigádunk — mondja Herbák István. Ezt követően a vállalat vezetősége kidolgozta a 70. évfordulóra meghirdetett jubileumi munkaverseny konkrét üzem célkitűzéseit, orientálva ezzel a brigádokat, s beépítve a vállalásaikat az éves üzem célkitűzésekbe.

— Milyen célkitűzéseket jelöltek meg ebben az üzem vezetői?

— Ez tartalmazza például a termelési tervek teljesítését, illetve túlteljesítését, az üzemszervezési, eszközkihasználási, munkaadó-gazdálkodási, bér-gazdálkodási feladatokat, a társadalmi tulajdon védelmével, társadalompolitikai feladatokkal kapcsolatos tennivalókat, a munkaidőalop védelmét, az importanyag-megtakarítást, hogy csak a legfontosabb általánosabb elveket említssem. De tudok mondani konkrét feladatokat is, például: száz darab tartálykocsi fővizsgájának tervén felüli elvégzését, ami mellesleg jelentős, mintegy 2 százalékos területteljesítést jelent éves szinten. Vagy fontos vállalás, hogy a javítási és átfutási időket a tervezett szint alá szorítják, miáltal elérhetővé válik, hogy a kocsi hamarabb kerül vissza a forgalomba, kevesebb időt tölt itt. Figyelemre méltó szám például a termelékenység 3,5 százalékos javítása is, amit vállaltak. Három százalékkal csökkentik az energiafelhasználást is, és minden lehetséges módon törekszenek az importanyagokat mind nagyobb arányban hazaival pótolni, az ésszerűség határain belül természetesen.

— Fontos vállalás az is — szól közbe Mendre Ferenc —, amely így hangzik: a minőségi mutatók általános javításával el kell érni, hogy az üzem hibájára visszavezethető forgalmi baleset ne következzen be az általunk javított kocsiknál.

A vállalások feltételei

A November 7. brigád elindított valamit, valami újat, megfontoltan és felelősséggel. A brigádokat a hagyományok, s a már eddig kapott kitüntetések tulajdonképpen kötelezik is arra, hogy mozgatója, lendítője legyen a mozgalomnak.

Ezt a kitüntetések átvételekor — tudjuk — sokszor mondták is a kitüntetettek. De — hiszem — e brigádnál nem csak erről van szó. Sokkal inkább belső indítatásból, a munkával, feladatokkal, a vasutas szellemmel való azonosulásból. Jóllehet, ezt senki nem mondta ki így konkrétan. De a brigád múltja, az ott dolgozó emberek hűsége az üzemhez, a szakmához, a hagyományokhoz mindennél többet mond.

Ne essék félreértés. A November 7. brigádhoz hasonlóan a vagongyárban még nagyon sok brigádról lehet elmondani ugyanazt. Hogy ezúttal ezt a brigádot említjük, az azért van, mert az ötlet a jubileumi versenyfelhívás tőlük származik.

Elkezdődött tehát és folyik a munkaverseny a vagongyárban is. Sőt, egyre szélesebbé válik, mivel a MÁV Vezérigazgatósága szintén felhívással fordult a MÁV valamennyi vasutas szocialista brigádjához, hogy csatlakozzanak ehhez a versenyhez.

S miközben a vagongyár csarnokaiban, üzemeiben ennek szellemében dolgoznak az emberek, Mendre Ferenc egy igen fontos ténnyre utal mintegy befejezőként:

— A vállalások teljesítésének természetesen feltételei vannak. Ezek nélkül nem lehet dolgozni. E feltételek biztosítása a vezetőség feladata. Ezért az üzem vezetése egyben kötelezettséget vállal arra, hogy a szükséges feltételek biztosításával a dolgozó folyamatosan dolgozhasson, teljesíteni tudja a tervet, s minden vállalását.

Így teljes a kép, s így maradnak hűek a vagongyári hagyományokhoz mindazok, akik részt vesznek a munkaverseny-mozgalomban. Vagyis a gyár teljes dolgozói kollektívája.

Boda László

Talál

Azzal a nagy igényvel megnezem és város, Debreceni házat. Ily zettel: körbe meghéza m. Hitelbank mérekkel képes az impozáns természetesen szemügyre KPVD SZ m. ként funkció részt. Legfőké

Kényelmes, d

Tapéta kerámia

A felirat most éppen z simán és nes az ajtó. Nem előzetes elkép ványról, de az emlékezet sokféle — né azonos — képfő vonása rigált változat mag. Frissen falakra, esetleg nyúkra, a mer lé jó húsz vagy barna csúrólt, kőlapot újra kicserélt, útja, világos degre, mert előtereket p Szürke fém bejárattal szemondatra — zetre —, a má jeleseknek — sebbjének — Néhány kiste szobára — méretű nag utóbbi ugyan Sok bordópir fényes müb szegénységre.

A (trádas mentes nyíl merőben má Elegáns barna Tapéta és zse miapadló. Sz val faborítás presszó, a nyersfarozottá Formatervező patetek, fal Ferencné, az az iródból, zösen tovább famennyezetet dohányszín sulyos bár réz falikarok lambéria ez: népművész fa te valamennyi Könyvtár, Ré cokkal, számi rem, szines tés ba karcagi cé mondottan ez kokra, asztal her függöny Madarász G vész tárlatán lakon. Izlés, mód mind a teren.

Csakhogy F nem ezek mi

Találkoztam boldog népművelővel is

Azzal a nem túlságosan nagy igénnyel jöttem, hogy megnézem és bemutatom a város, Debrecen új művelődési házat. Ilvesféle célképpel: körbejárnom a régi megyeháza melletti egykori Hitelbank még építmesterekkel népes belső udvarát, az impozáns folyosókat és természetesen tüzetes szemüvegre veszem a KPVD SZ művelődési házaként funkcionáló emeletrészt. Legfőképpen ez utó-

bit, hiszen az ötvenes évek elejétől működő művelődési ház tetőtől talpig megújult állapotban alig két hónapja nyitotta meg az ajtaját régi és új látogatói előtt: illik hát elmondani születési adatait, külső-belső tulajdonságait, adottságait, lehetőségeit. Eszembe sem jutott, hogy sokéves népművelési barátságaim eme újabb állomásán egy boldog népművelővel is találkozom.

gyei központtól, a vállalatoktól, a szakszervezeti bizottságoktól: ki-ki a maga pénzt hozta, mikor mennyi volt. Körülbelül négy millióba került az egész, az utolsó szöveget is beleszámítva, ami a mai árak és viszonyok mellett, ezt biztosan elhiszi, minimális összeg. Szerencsén volt abban is, hogy kaptunk egy olyan belsőépítész, Magyar Mihályt, aki egyúttal a munkák műszaki ellenőre is lett, és akinek a világon

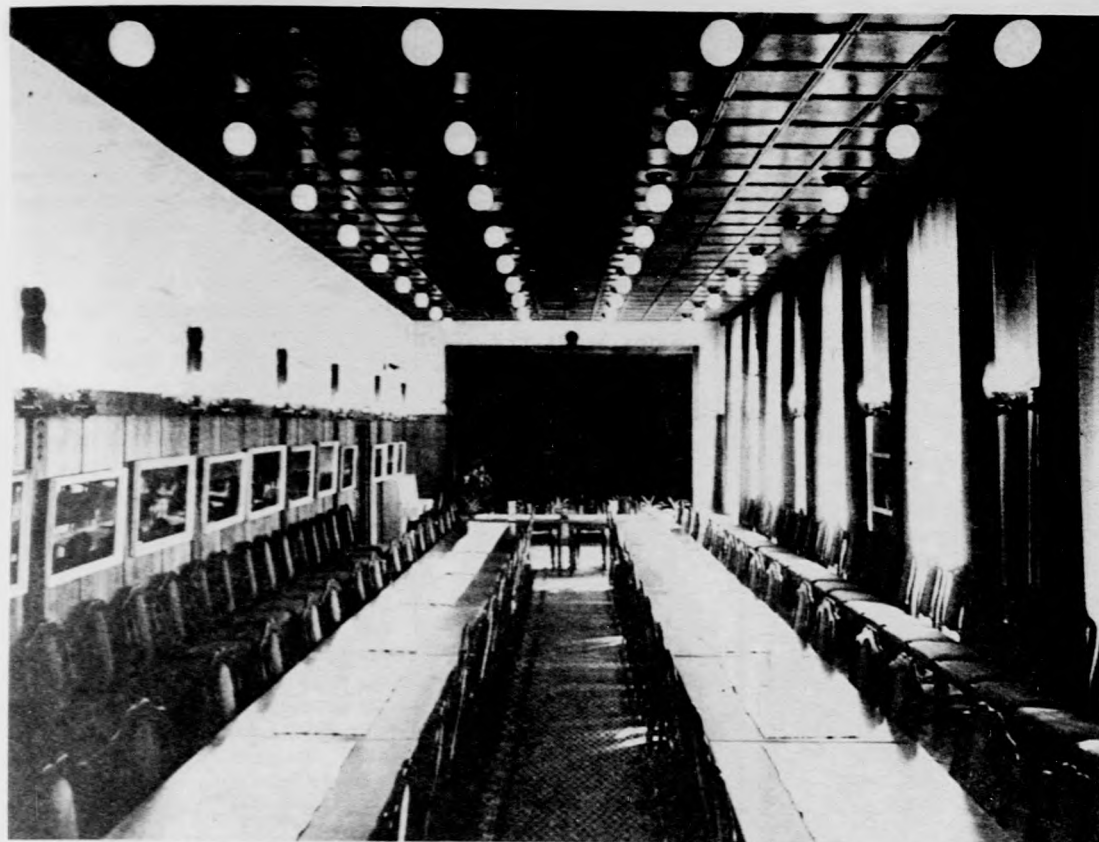
végzése után; az össznépi, országos megélhetési futóverseny aznap távjának megtétele után, belezuhanok az ágyba. Nem kérnek a népművelésből, az iskolán kívüli önművelés és művelődés alkalmából és formáiból, nem álmodnak a sokoldalúan fejlett, permanensen művelődő szocialista ember-típusról. Mit tesz ilyen helyzetben egy munkáját szerető, boldog népművelő?

Egyszemélyes intézmény

— Járkál, jön-megy, beszélget. Leiratok, stencilizált meghívók helyett kimegy a vállalatokhoz és személyesen megbeszél mindent. Neze, ha van, ami ártott nekem vagy mondjam így, a közművelődésnek, az a munkaidő védelme. Először is a kereskedelemben az estig nyitott boltok, a vendéglátás munkaideje önmagában is nehezíti a munkánkat, de az tény, hogy minden vállalati ügyet csak a munkaidő után lehet megbeszélni, elintézni, szinte kifacsarja az utolsó szabad percet is az emberek közül. Azon túl, amit mondtam, hogy mindenki mindig dolgozik. Ez lehet önző népművelői szempont, de hát én egy önző népművelő vagyok. Fáradt emberek gyülekezése majd minden rendezvényemmel. Nekem számolnom kell ezzel a kimerültséggel, én azt akartam, hogy aki ide bejön, az először is érezze kényelemben magát, annak ne kelljen álldogálni, egyik lábáról a másikra, az kapjon többet, technikában, eleganciában, mint amije ott-hon van. Erzelmiem akarom megfogni az embereket, közös, családi rendezvényeink vannak például. Ez egy egyszemélyes intézmény, csak én vagyok itt népművelő, nagyon sok a dolgom. Mondták már, hogy redukáljuk a programunkat, sok ez, minek. Azt sem tagadom, hogy néhányszor elfogott a ketyély, hogy érdemes-e ezt így csinálni? Ennyiért? Nagy fiam van, egyedül neveltem. De engem itt mindig hagytak dolgozni, régen is, most is, amikor kivételesen szép környezetben, remek munkafeltételek mellett végezhetem a munkámat. Nem tudom, van-e manapság nagyobb annál, mint hogy az embert hagyják dolgozni. Végezhetnek több pénzért nemszerelem munkát is, én emellett maradok.

„Gazdaságtalan”, érzelmi érvélisével egyetértek. Azért egyikünk sem új-jong örömben, hogy lám, meglettük a nyolcvanas évekbeli magyar népművelő boldogságának receptjét. Hogy ez az, hogy ennyi. De mit lehet még erről mondani? Hogy minden viszonylagos, ily módon a boldogság is. Járjuk a házat tovább: itt vitathatatlán minden.

Cs. Nagy Ibolya

Kényelmes, dekoratív nagyterem

Tapéta és kerámiapadló

A felirat szerint ugyan most éppen zárva van, azért simán és nesztelenül nyílik az ajtó. Nem volt határozott előzetes elképzelésem a látványról, de automatikusan az emlékezetemben őrzött sokféle — nagyjából mégis azonos — művelődési házképfő vonásainak kissé korrigált változatára számítottam. Frissen meszelt fehér falakra, esetleg paszteliszínekre, a mennyezettől lefelé jó húsz centivel sárga vagy barna csíkkal. Fényesre súrolt, kőlapos padozatra, az újra kicserélt négyzetek elűtő, világos foltoival. Hiddre, mert a folyosókat, előtereket pazarlás fűteni. Szürke fém fogasokra. A bejáratnál szemben piros jelmondatra — vagy versidőzetre —, a marxista filozófia jeleibeinek — vagy legjelesebbjének — fényképre. Néhány kisteremre — klubszobára — és egy fatális méretű nagyteremre, ez utóbbi ugyancsak kőlapos. Sok bordópiros székhezutara, fényes műbőrökre. Tisztes szegénységre.

A (ráadásul) nyikorgámentes nyílászárót betéve merőben más kép fogad. Elegáns barnák és drappok. Tapéta és zsemleszínű kerámiapadló. Szemben az ajtóval faborítású kis sarokpresszó, a fejem fölött nyersfarozottás álmennyezet. Formatervezett, egyedi lámpatestek, falikarok, Papp Ferencné, az igazgató kijön az irodából, s megünn közösen tovább. Lambériás, famennyeztes nagyterem, dohányzáró bársonyszékek, súlyos bársonyfűggyök, réz falikarok. És kicsoda lambéria ez: Nagy Sándor népművész faragta, készített valamennyi díszítőelemét. Könyvtár, Réka könyvespolcokkal, számítógépes szakterem, színes tévével, klubszoba karcagi cserepekkel és kimondottan ezekre az ablakokra, asztalokra szőtt fehér függönnyel, terítőekkel, Madarász Gyula festőművész tárlatának képei a falakon. Izlés, elegancia, jó-mód mind a 353 négyzetmé-

Csak hogy Papp Ferencné nem ezek miatt boldog.

A boldogság ismervei

— Igen, én ezt a házat akkor is szerettem, amikor hasadt huzatú műbőr székek, az utóbbi, a szivacsból, a szakadásokon minden moccanásnál kisüvített a levegő, meg akkor is szerettem, amikor három és fél évig, a feje tetején állt itt minden. En ezt a munkát szerettem. Minimálbérért, de szerettem.

Most már minden rozettánál és bársonynál és rézkárnál jobban érdekelnek az érvei, az indokai, de helyett elmeséli a három és fél év történetét. Ha akarom, ha tudom, hámozzam ki belőle boldogságának bizonyítékait.

— Ez szakszervezeti művelődési ház, a kereskedelem, a pénzügy, a vendéglátóipar dolgozóinak szolgál és ez nemcsak a munkát határozza meg alapvetően, de a felújítás, a rendbetétel sajátosságait is. Valahogy úgy érezhette ez a néhány szakágazat, hogy a sajátját építi, segíti a támogatásával, a kétkézi munkájával, a figyelmével, mert kivételesen jól ment itt minden. A költségek nagyobb részét a KPVD SZ országos központjától kaptuk, a többit a me-

semmi nem került el a figyelmét. Centiméterre megnézett mindent, bicskával lekaptarta a festéket az ajtókról, hogy valóban újak-e, és egyáltalán, éjjel-nappal a házzal foglalkozott. Nagy Sándor olcsón dolgozott, és láthatja, gyönyörűen, a bútortipari szövetkezet is kifogástalanul. En a belsőépítéssel mindent aprólékosan meg tudtam beszélni, a kárpitok színeit, a székformáját, a tapétamintát, mindent úgy vásároltunk, hogy tökéletes, egymáshoz illő legyen. Heteiken át reggeltől estig a boltokat jártam, hogy megtaláljam a megfelelő szint a színhez, formát a formához. És persze emellett dolgoztunk itt bent is eleget. Előfordult, hogy jöttek, keresték az igazgatót, én éppen a padlót mostam, kezemben a rongy, mondtam, hogy jövök, egy pillanattal. Boldoggá tett ez a munka.

Elhiszem, de ez, minden nehézsége ellenére, mégiscsak a kellemesebb tevékenység: berendezni az új otthont! Azután jönnek a hétköznapiak. A népművelés alanyai vonakodnak. A közművelődés irányító szakemberei lasszóval fogják a művelendő egyedeket. Az emberek a főmunka és a mellék munka, a mellékállás mellékevényességének el-

A könyvtár

(Fotó: Iklódy János)

Csak az élmény maradt el

Március 30-án, hétfőn este tartotta hangversenyét a Budapesti kamaragyűttes a Kodály-teremben. A koncert műsora mindössze két zeneszerző közötti különbséggel állt (Beethoven: Szeptett és Schubert: Oktett), és ez a két alkotás a kamarazene-irodalom legnépszerűbb darabjai között foglal helyet. Hogy viszonylag mégis ritkán hallhatók, annak az az oka, hogy a Beethoven-mű előadásához két, a Schubertéhez pedig nyolc olyan kiváló muzikus szükségeltetik, akik a szőlőmunka igényes megszólaltatásán túlmenően e művek szépségeinek élményszerű tolmácsolására is képesek. Rögön jegyezzük meg, hogy a Budapesti kamaragyűttes tagjai egyéni képességeik és tudás szempontjából, de az együttes muzsikálás területén is az ország élvonalában foglalnak helyet, s előadásuk színvonalát a művészeti vezető, Mihály András személye is fémjelzi. Jogos volt tehát annak a — vajlik be: kevés számú — hallgatónak a felfokozott várakozása, akik a viharos időjárással dacolva az élményvárás igényével ütköztek a hangversenyterembe.

Ezt a várakozást a két alkotás joggal kielégítette. A fűvósokkal kiegészített vonósnégyes minduntalan kamarazenei hangzásokat idézett, s zenekarról csak azért nem beszélhetünk, mert a vonós szólamokat mindössze egy-egy hangszerjátékos képviselte (egyebként a kamarazenei követelményeinek megfelelően). A hétfő esti koncert egyik szépséghibája éppen ebben rejlett. Az együttes vonós részlegének finomságait józan hangerővel multta felül a fűvósok tuttija. A Beethoven-mű szimfonikus hangzásvilága, még jobban elviselte ezt a kontrasztot, de az Oktett túlnyomóan hangszeresítőkre épített szövetében a fűvósok hangzása kissé ríkiótan festett. Különösen feltűnő volt ez a dinamikai aránytalanság,

amikor a dallam vonalát vette át és énekelte tovább egy másik hangszer. Főzárjárt még a két hangszeres csoport közötti különbséghez egy-két ritmikai képlet eltérő megoldása is. Példának említhetnénk a Schubert-mű scherzójának állandó ritmusképletét, amelyet a vonósok hibátlanul, a fűvósok azonban kissé sánitva — parányi hangsúlylyal a harmadik negyedben — oldottak meg. Mindkét művet Mihály András vezényelte, s ez a szuggesztív vezetés az együttjátszáson túl a művek egységes és slíszépségeinek élményszerű tolmácsolására is képesek. Ugyanakkor nem hallgathatjuk el, hogy bizonyos agókai manírokat — a Beethoven-darab műnüttjében a téma első felütésének következetesen lassított kivételése — hatásvadász volt s Beethovenhez talán nem is illett feltételező. A vezénylés ellendő tapasztalhatunk apróbb megingást és bizonytalanságot is, mintha az együttes túlságosan épített volna a rutin és megszokás erejére. Talán a közönség gyér száma is okozhatta a budapestiek kissé fakó, különösebb lelkesedéstől mentes játékát.

Mindezek az észrevételek csak a Budapesti kamaragyűttestől elvárt színvonalhoz viszonyítva bírnak jelentőséggel. Ha a kottáképpé szövegű megszólaltatását vagy a dinamikai skála szélességét tesszük nagytól alá, akkor semmi kifogásunk sem lehet a hétfői hangverseny ellen. Az intonáció tiszta, a tempók kifogástalannak voltak, s a két mű divertimentos tételekora most sem tévesztette el hatását. A néhány ihletett művészi pillanat közül emeljünk ki a Beethoven variációs tételét, és az Oktett utolsó tételének lassú bevezetését. A hétfő esti előadásról azonban ezúttal az élmény lélekemelő érzése nélkül mentünk haza.

Szatmári Endre

Szyksznian Wanda és Váró Márton kiállítása

Némi meglepetéssel állhat a tárlatlátogató a különös hatás alatt, amely egy festőes és egy szobrászművész közös kiállításán éri. A kapcsolat egyszerre lényeginek, artiztikusnak és felületnek tetszik. Úgy elsősorban különösen hangzik, hogy más-más dimenziókban gondolkodó művészek munkái hasonlóság, azonososság, egybehangzás alapján is összehajthatók. De a tény, a valóság ezt mutatja. Természetesen nem egy plasztikai alkotás térbeli kiterjedése, körülhatárolása vagy egy kép nem valóságos térábrázolása, érzékeltetése, megjelenítése körül sűrűsödik a probléma.

Mindenekelőtt a festői-grafikai és a plasztikai gondolkodás közelsége, a nem ábrázoló művészi szemlélet es tartás, a harmóniára való törekvés, a ritmus esztétikai hatásának érvényesítése látás közönségnek. De máris pontosítanom kell. A plakátjai és lemezborítói révén ismert és szakmailag becsült Szyksznian Wanda itt olyan formai-technikai megoldási kísérleteit teszi közzé (gyűrűs, hajtogatás, festékszórás), amely az eljárást tekintve a hetvenes évek születte. Ebben az értelemben ez ma már nem új. De kétségtelen az érdekes, plasztikus hatású felületmegmunkálás, a gyűrűs által teremtetett kifejezőmód következetessége, egy egész kiállításra való anyag összeállításra bizonyítja egy másfajta hatás elérésére való alkalmasságát. Itt a kivitelezés, a technika adja a jellegét, emeli az esztétikum szférájába az elvont „motívum”-variációkra épülő alkotásokat. Egy-egy van jelen bennük egy kellemes és elidegenítő motívum, s ettől kapják különös, fanyar ízüket. E műhelymunkák érdekes kísérletek, amelyek azonban nem eredményeznek autonóm jellegű műalkotásokat. Összha-

tásukat tekintve e munkák jól illeszkednek a közös kiállítás atmoszférájába.

Váró Márton plasztikai, szoborvázlati, töredékei, kísérletei is a műhelyvilágát villantják fel, értékes vállomást téve alkotójukról. Fehér márvány torzói, testükön a finom lepel hullámzásával, a hűvös klasszikus szépség, harmónia jegyében látszanak foganni. De Váró Márton munkái nemcsak az anyag és felület szépségéről, az anyagkezelés finomságáról, a legeszerűsített formavilágról, a jól érvényesített ritmusérzékéről vallanak, hanem többről és másról is; jelölnek, hogy alkotójuk mélyebben élt át a folyamatokat, a ma emberének érzelmi, hangulati, gondolati élményeit. A művészen megmunkált, gondolat elrendezett drapériák finoman ömlő redőzete mögött felszökő alakok a térben szervesen egybekomponáltak más jellegű, megmunkálatlan tömegekkel. S ebből valami különös feszültség, drámaiság keletkezik.

Ebben az értelemben a Váró Márton komoly ritmusjátékai, felületképzései egy nagyban is mély, egyre mélyülő, jelentéstartalmában gazdagodó s kifejező emberit tartalmaznak. Váró Márton persze alkatából adódóan szereti a közvetlenséget, az elvontabb gondolatok plasztikai kifejezését. A krómozott acélkeretbe fogott, finoman csiszolt felületű tömbök mintegy jelezni kívánják az ellentétet a márvány anyagszerűség és a fém mássága között. Váró Márton plasztikáinak artiztikussága, hitelessége fedezte az az egy-egy mélyülő emberi-művészi tartalom, amely hűvös tárgyilagossággal jelen van az alkotásokban. (Sillye Gábor Művelődési Központ, Hajdúböszörmény.)

Lázár Imre

Szeretsz-e majd dolgozni Emberke?

A család színes tétét vásárolt, amikor kibontották burkából, a hullámpapír doboz Emberke tulajdonába került. Óriási ambícióval kezdett munkához, fúrta, vágta, festette a vastag papírt, madzagokat, drótokat húzgált keresztül-kasul, itt-ott alufóliával fémesítette a létesítményt. Oly mértékben belemerült az alkotótevékenységbe, hogy az első szünetben nézhető mesét is kihagyta napi programjából. „Mit csinál?” — kérdeztem, mert beszűkült felnőtt gondolkodásommal képtelen voltam kihámozni a mű lényegét. „Úrbázist” — felelte tömören. „Minek az neked?” „Hogy le tudjanak szállni a marslakók.” — s olyan szemmel nézett rám, hogy teljesen elszégyelltem magam. Egy kérdést azért még megkockáztattam: „Az a valaki, ott a tetején, az minek?” „Az riasztja el a sasokat.”

Tovább érdeklődni már nem mertem, féltém, tekintélyem utolsó morzsái is semmivé lesznek ekkora tájékozatlanság bizonyításával. Utém hát csak, és már magam sem figyeltem a tévé műsorára. Emberkén gondolkodtam. Ő most dolgozik, állapítottam meg, alkot. Ember módjára, hiszen az már régóta tudott, hogy a méhek szebb és szabályosabb formában alakítják ki a lép sejtjeit, mint bárki emberfia eszközök híján, csak éppen arra képtelenek, hogy előzőleg agyukban megtervezzék cselekvésük végeredményét. Emberke még ott tart, hogy saját jószántából hozzá sem kezdene valamilyen tevékenységhez, mielőtt a „mit?” és „miért?” alapkérdésekre választ nem talál. A munkának — amit az ő esetében mi felnőttek hajlamosak vagyunk alacsonyabb minőségi fokot képviselő játéknak tekinteni — számára még csak így van értelme, s ha ezt az értelmet megtalálta, felede minden mást, örömmel végzi azt. Emberke tehát szeret dolgozni.

Előbb-utóbb azonban ő is megnő, felnőtt lesz, aki, ha netán megkérdezik tőle: szeretsz-e dolgozni?, értetlenül fog nézni, ostobának tartja a kérdést, hiszen a munka a legkevésbé sem szeretem, nem szeretem dolga, azt csinálni kell, ha az ember keresni, megélni akar. S reggelenként talán ő is morogva indul melőzni, robotolni, munkahelyén nagyokat sóhajt, mikor lesz már végre szombat, hogy letehesse válláról a munka egész heti nyújt.

Nézem Emberkét, felnőtt korára gondolok, s nagyon sajnálnám, ha ez a mostani munkakedve a felnőtt élet malmában szürke porrá darálódná. Még senki sem tudja róla, tűzőlő lesz-e, katoná vagy éppen vadakat terelő juhász, egyetlen biztos pont van: tizenöt vagy húsz év múlva neki is be kell állnia a sorba. S ha szív mélyéről jövőt akarunk kívánni neki, az nem lehet sem átlagon felüli kereset, még csak a Nobel-díj sem, hanem mindegyesze ennyi: szeresse majd a munkáját.

Ha eljön a pályaválasztás ideje, se őt, se szüleit ne kábítsanak el pillanatnyi érdeklátszattól. Arra induljon a nyugdíjig tartó munkásetúton, amerre adottságai, képessége leginkább terelik. De vajon ki tudja majd tizenéves korában teljes biztonsággal megmondani, mi való neki leginkább? Az óhatatlanul elfogult szülők? Ők a maguk megélt sikerei és kudarcai szemüvegén nézik a világot, gyerekeknek persze hogy jót akarnak, de hát nem biztos, hogy az valóban jó. Az iskola? Élete legfokonyabb nyolc évének színtere? Sokat segíthet az irányválasztásban, ám az iskola világa oly szűk, az ember éréneinek csekélyke hányadával képes foglalkozni, s véleményét alkotni is csak annak alapján tudhat.

Nagyon jó lenne Emberke, ha majdan mégis helyesen választaná. Nem a jelent, hanem a jövőt célozná meg, akkor is, amikor a jelentkezési lapot kitöltöd, s akkor is, amikor éveken át könyvek fölé kell görnyedned. A „miért” éppoly tisztán ragyogjon előtted, mint most, hogy a marslakóknak úrbázisra van szükségük!

Az igazi buktatók azonban csak később következnek az álmok beteljesülésével is. Milyen lesz az a munka, az a munkahely, ahova a szándék vagy a véletlen sodorja a felnőtté vált Emberkét? A technikai fejlődés magában hordja annak veszélyét, hogy az ember is csak parányi elemévé válik az alkotásnak. Rész és nem egész, ami a keze körül kikerül. Jó-e, hogy így van? Nem kérdés — tény. Meg kellett és meg kell barátkoznunk vele. Forrasztani kell az üzemen a piros drótokat a piros színű ponthoz, a zöldet a zöldhöz, pötyögtetni kell a számítógép billentyűit naposhoz, nem lehet mindenkiből akadémikus, tervezőmérnök sem. De szabad-e hagyni, hogy Emberke beérje annyival, pirosat a piroszhoz, zöldet a zöldhöz, különben seletj lesz belőle, s arról sejtelve se legyen, honnan hova viszi az energiát az a piros kábel, miért oda és mi történne, ha a meó egyszer nem venné észre a tévedést? Az ember célkitűző és célmegvalósító lény, hogyan lenne hát képes teljes egyéniségével azonosulni olyan feladattal, aminek sem célját, sem értelmét nem ismeri? A gépek világában az ember nem tölthet be fogaskeréknek kisebb szerepet, mindenhez, amit csinál, valami többletet adnia kell, csak így van értelme a tevékenységének.

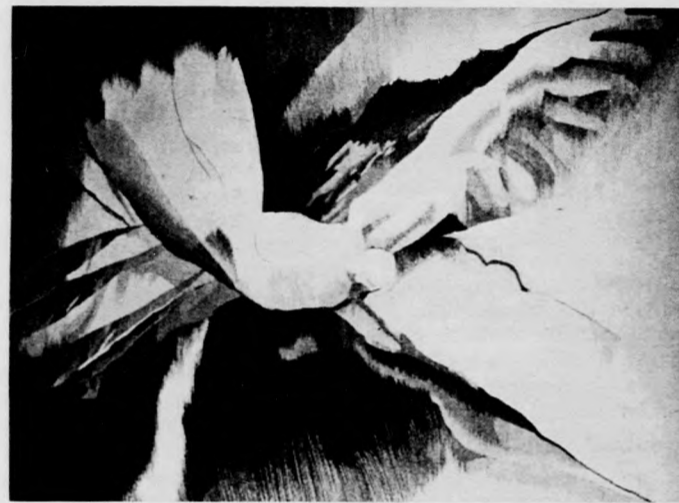
Hallgattam a közelmúltban egy sikeresen működő nagyvállalat vezérigazgatóját. Fanyar képe volt, amikor a munkástanácsról beszélt, nem oszt, nem szoroz, legfeljebb annyi haszon van belőle, hogy hússzal több ember vesz részt a célok és a hozzá vezető út meghatározásában, talán ez lendít valamit a gyár tevékenységén. Valamit? Húsz ember a több ezerebből valóban csak valamicskét, de hát miért kellene megállni itt! A többiek? Számukra nem lehet ismertté tenni a célt? Nagy vonalakban az egészet — mint a katonáknál: meg kell nyerni a háborút! — s részletekbe menően kinek-kinek a konkrétan reá várókat —, a rajnak el kell foglalnia azt a dombot ott!

Bármit is fog csinálni, Emberke a huszonegyedik század felnőttje lesz. Idő még sok van már az ezredfordulójáig, pedig addig meg kellene teremteni a munka olyan formáit, feltételeit, amelyben megmaradhat valami a ma még játszadózó gyerek érzéseiből. Lépésről lépésre haladva. Ha a húszannak az érték körében, legyenek holnap kétszáz, holnapután ezernél többen, ne maradjon a dolgozó emberek között egyetlen Hamupipóke sem, aki mindössze annyit tud, a gonosz mostoha lencseválogatásra ítélt. Hiszen talán az a mesebeli lányka is jó szívvel ülne a nagy halom lencseszemhez, ha tudná, abból másnap milyen sokan s milyen jó étvágyal fognak ebédelni...

Nagy Zsuzsa

REICH KÁROLY RAJZA

BERNÁTH HAJNAL: BÉKE (GOBELIN)

ÖRKÉNY ISTVÁN:

Emlék a háborúból

1
Egy kicsit bonyolult — még nekem is bonyolult — ezeket a fakuló emlékeket térben és időben egyvezetni, de még bonyolultabb úgy előhívni őket, hogy azok is megértsék, akik ezt nem éltek át.

Én akkor már elég régen Tamboban voltam, egy erdő mélyén lévő hadifoglytáborban, testileg-lelkileg nagyon rossz állapotban, nem sokkal a flekkitífusz után, és már egy évvel egy csomó aknászilánk után, amelyek csak egy kis rakás kis sebet ütöttek rajtam, de ezek a sebek a vitamínhiány következtében nem gyógyultak, pedig mindenféle rongydarabokkal egész nap kötözgettem magam. Az enyéimről már rég nem tudtam semmit, és arról, ami rám várt, a háború kellos közepén nem is akartam tudni semmit, mert tudni tulajdonképpen csak azt tudtam, hogy nincs nálam reménytelenebb lény a világon. Akkor hoztak oda egy Nakropin nevű államvédelmi hadnagyot, akit a francia foglyokhoz osztottak be, mert francia szakos diák volt a körülfűrt Leningrádban, ahonnan repülőgéppel hozták ki. Már az is, hogy onnan kihozták, csodaszamba menő ritkaság volt. Ha jól emlékszem, annak köszönhettem a szerencséjét, hogy egy Ermitázs nevű intézet diákja volt, de lehet, hogy a névre nem jól emlékszem, mert tífusz után egy ideig mindenkinek rosszul működik a memóriája. Annyi biztos, hogy ez afféle kítőnekek iskolája volt, ő pedig a szó szoros értelmében nyelvész. Franciául igazán, de igazán megtanulni úgyis lehetetlen, de öneki ez a lehetetlen sikerült, csak éppen a kiejtésével voltak bajok. Azt mondta, voltaképpen francia szóra osztották be Tambobba, azon a címen, hogy majd politikai munkát fog végezni a francia foglyok között.

Odafönt, úgy látszik, nem tudták, hogy az elzásziak nagyon csúnyán beszélnek franciául, sokkal csúnyábban,

mint Nakropin. Ezzel szemben én, minthogy Lausanne-ban tanultam franciául, a világ legszebb francia kiejtésével rendelkeztem, csak a nyelvtannal álltam hadilábon. Így kerülünk össze, két nagyon sovány ember, akik aztán francia nyelven életre szóló barátok lettünk. Sajnos, később elváltunk, illetve még egyszer összekerültünk, amikor ő három napot töltött Budapesten, de örömmel úgy leittuk magunkat, hogy egy értelmes szót se váltottunk, csak még mindig nagyon szerettünk egymást.

2
De talán nem is lett volna miről beszélünk, mert Tambobban mindent elmondtunk egymásnak. A homályon át, amit a tífusz hagyott bennem, még ma is átdereng Leningrád ostroma, és Nakropin fakó, szentetlen hangja, ahogy éjszakákon át beszélt. A város két és fél évig volt körülfűrt. A napi kenyéradag, mint egy gyufásszaktya. Leningrádnak hárommillió lakosa halt éhen. Ő, Nakropin, az apját, amikor éhen halt, újságpapírból csomagolta, egy gyermekszánon végighúzta az utcákon, és belökte a tömegsírba. Aztán az anyját is odavitte, szintén papírból csomagolva. Az én agyam eléggé el volt még tompulva, de már nem hittem, hogy én vagyok a legreménytelenebb élőlény a földön.

Ehhez még hozzátartozik, hogy huszöt év múlva, életemben először, meglátam Leningrádot. Luxusszállodában laktunk, és egy barátunk eljött értünk, hogy körülkocsikáztasson a városban. Megkérdezte, mit akarnak látni. En azt mondtam, hogy a temetőt.

A temetőben nincsenek sírok, csak beláthatatlan hosszú sorokban egyszerű betonkockák, az egykori tömegsírok fölött. A sírokon nincsenek nevek kiírva, hisz nem volt, aki feljegyezze őket. De még akkor is, amikor ott jártunk, huszöt évvel a város ostroma után, mindenféle holmit láttunk a sírokon. A fátyolos áprilisi napfényben elmentem megnézni, mit visznek ki az élve maradtak a halottainknak. Láttam egy kis tábla töl-

ÉRTSÜNK SZÓT!

Szépítgetünk...

A karakán ember határozott, talpraesett, szókimondó. Hála az egyre szélesedő szocialista demokráciának, a gyűléseken őszintén elmondhatjuk véleményünket, megírhatjuk a sajtóban, építő módon feltárhadjuk a hiányosságokat. Néha azonban nem élünk ezzel a lehetőséggel, igyekszünk elkerülni az őszinte szót a szomorú tényeket jobbaknak tüntetjük fel. Egy csöbbe jutott vállalat vezetője például így nyilatkozott a rádióban: „El kell ismernünk, hogy a múlt évi gazdálkodásunk eredményei nem voltak kiemelkedők.” Vagyis azt sugallja, mintha többé-kevésbé eredményesen gazdálkodtak volna, holott — mint később kiderült — 75 millió forint hiánnyal zárták az évet. Szépítgetünk...

Eufemizmusnak nevezik a kellemetlen, illetlen vagy nyers jelenségeknek, fogyatékosoknak enyhítő, szépítő megnevezését. A kereskedelemben sem hiányoznak az eufemizmusok. Az árut „súlycsökkentéssel adni” vagy „súlycsökkentéssel elkövetni” valójában annyit tesz, mint becsapni a vevőt. S aki ezt sorozatosan elköveti, nyilván felelőtlenül, gondatlanul, hozzá nem értő módon végzi a munkáját, s nem igaz, hogy „pillanatnyi figyelmetlenségéből néhányszor pontatlanul mér” — ahogyan az egyik rádióriportban hallhattuk.

Ismeretes, hogy a szocialista szektorban az emberek kevesebbet keresnek, mint a magánszektorban. Ezt a sajnálatos tényt egy üzemi lap így adja hírül: „A szocialista szektorban a munkaköri kereseti arányokra a kiteljesedés hiánya jellemző.” Tehát nem a pénz, nem a több fizetés hiányzik, hanem a kiteljesedés. Akadályközlés, begyűrűzés, kapacitás hiánya, szűk keresztmetszet mógé bűjtják a valódi hiányosságot, a felelőség elhárítását.

Ez a szépítgetés hovatovább addig fajulhat, hogy a beszélőtől függetlenül bekövetkező kellemetlen eseményeket, a kudarcot is eredménynek igyekeznek feltüntetni: „Amikor az 1985-ös vizsgálatok kimutatták, hogy a vetésk 18 százaléka jó, 33 százaléka közepes, 52 százaléka pedig gyenge minőségű, azt hittük, hogy ez már a vég, ettől (helyesen: ennél) rosszabb már nem jöhet. Aztán mégiscsak jött, hiszen a tavalyi év minden elképzelésünktől túlszárnyalt. Az ősszel elvetett 84 ezer hektár búzából december elejéig 24 ezer hektár nem kelt ki, ez pedig azt jelenti, hogy az időjárás „segítségével” az utóbbi tíz év leggyengébb kelési állapotát sikerült „produkálni.” — „Sikerült biztosítani, hogy a mostoha időjárás okozta nehézségeket figyelembe vegyük.” — „Az egyik eredményünk az volt, hogy az aszály által okozott termés kiesést hiányként könyveltük el. Együttal azt is megoldottuk, hogy figyelemmel voltunk az állatállomány pusztulására.” — „A munkafejlesztéssel nálunk eddig mindig baj volt, de most sikerült elérnünk, hogy ebben a vonatkozásban legalább negatív változás ne álljon elő!”

Szépítgetünk... Szépítgetünk? Valójában kódosítunk, elhallgatjuk a dolgokat, nem mondjuk el az igazat. Vagyis: csalunk, hazudunk, szándékosan becsapjuk a másikat... Elnézést, ez már kakaofemizmus, azaz rosszalló, durva szó, kifejezés — az elmarasztalás, a megbélyegzés szándékával. Ez pedig távol áll tőlem, nem okos dolog, nem vall éles elmére...

Salga Attila

tött csokoládét, egy zacskó savanyúcsukrot, és más efféle jelképes, de ehető tárgyakat. Kis csomagokat, amiben nem tudom, mi lehetett, de azt hiszem, abban is élelmiszer.

Aztán végigautóztunk a városban. Ma már nincs semmi baja a memóriámnak, de ha Leningrádra gondolok, csak egy kis tábla töltött csokoládét látok.

2
Az én írói életem zezugos útjának legfőbb oka, életem legnagyobb sorsfordulata volt a második világháború.

Hadd mondjak erről néhány szót, mert ez az élmény azóta se hagy nyugodni, fel-feltámad bennem, más-más formában, és azt hiszem, ameddig lesz erőm szólni, nem fogok tudni hallgatni róla. Ez nem is csoda. A háború, a legterményesebb élet, mert a legjelentősebb halál. Minden perc magában hordta azt a lehetőséget, hogy az lesz az utolsó. Ezért egyszerre olcsó és drága lett az idő. A háború a végtelen találkozás. A gyávaság, az önzés, az egymás cserben hagyása éppoly természetes és mindennapos jelensége, mint a hősies önfeláldozás, a bajtársi szolidaritás. Amit átéltünk, egyszerre volt a rettenetes maga, és a rettenetes legyőzése. Emlékszem olyan pillanatokra, melyek egyidőben és egymás mellett voltak groteszk abszurd jelentésűek, és véresen, tragikusan valóságosak. Nem groteszk-e, hogy tíz-húsz felnőtt férfi egy szelíd dombhajlaton állva, a békés, báránnyelűs éj alatt meghall egy halk, sipító hangot, és egyszerre hasra veti magát? Es van-e tragikusabb, van-e valóságosabb, mint hogy a házból az egyik, aki barátod volt, mire a kezét visszahúzza, alaktalan, véres húscsomóként fekszik az oldalad mellett?

Egy ilyen emlék — és hány ilyen van — kivetette sarkaiból az életemet. Egy ideig megpróbáltam a régi dolgokról, a régi módon írni, de aztán rájöttem: mindent elől kell elkezdenem. Volt rá időm: négy évig voltam különböző hadifoglytáborok lakója. Csak egy vágyam volt: átadni valahogy, közölni valahogy, amit átéltem. És én a valóság felől indultam neki.

Szín

Színkritika Budapestre. A nácsokozni. A katlan: mily a teátrumok nemzeti szívalóban: mári, se szám külföldi utagyarországon legalább 2—tes fordul másképpen szág (vagy sebb közössé mőttebb, sőt koribba a ve

Mégis me kérdés: mit külföldiek? Mert az ny sölleges tüne idején — jó —, hogy Brook társt ten bemutat rályt, a mi is sorra-rend bõrruhából mők. (Még pott ilyet, zeti Színház utcában volt ideig játszá tragédiáját.)

Szóval a karhatja a lódi hatást kell keresni először is a lezni, hogy — mint mi műfajnak — zeti jellegű elméleti előnyen meger gunknak, d zebb a hely is akarjuk nemzeti saj

Akkor mé a dolog, ar mányos jap színházat he gálódás köz mit csináljuk ban? Külön

A Napjaink 25 éve

REICH KÁROLY RAJZA

MEZEY ISTVÁN RAJZA

Köztudomású, hogy egy irodalmi folyóiratnak ott vannak meg szinte spontán természetességgel a megjelenési lehetőségei, ahol humán felsőoktatás létezik, főként magyar szakos tanárképzés. Ezért tekinthetők a legnagyobb irodalmi hagyományú városainknak Debrecen, Pécs és Szeged. Miskolcnak ilyen hagyományai nem nagyon voltak. S bár jelentős íróink közül itt született Dayka Gábor és Szabó Lőrinc, s olyanoknak volt tartós kapcsolata a várossal, mint Kazinczy Ferenc, Tompa Mihály, Kaffka Margit, Miskolc irodalmi élete inkább helytörténeti jelentőségű volt századokon keresztül. Magyarán: a lapalapítás nem támaszkodhatott se nagy hagyományokra, se egyetemre. A *Napjaink* mégis munkához látott Gulyás Mihály irányításával, s meglepően hamar kivívta magának azt a jogot, hogy a magyar irodalom egészében számon tartassák.

Az elmúlt évtizedekben Miskolc az ország egyik legfontosabb városa lett, s nemcsak ipari, tudományos, hanem kulturális központtá is vált. Ennek egyik legnyilvánvalóbb bizonyítéka a *Napjaink* 25 esztendeje.

Egy jól működő vidéki irodalmi folyóiratnak össze kell egyeztetnie a helyi és az országos szempontokat. Mivel az írók, a művészek zöme ma is a fővárosban él, nem lehet csak a helyben élő írókkal színvonalas lapot működtetni. Bár Miskolcon és a megyében többen letelepültek az elmúlt időszakban, s így önálló író-csoport működésére is lehetőség nyílt, a *Napjaink* nagyon helyesen, mindmáig az egész magyar irodalomban gondolkodva szerkesztik. A lap úgy Borsodé, hogy az országa is, s úgy országos lap, mint borsodi is. A régió és az ország mellett még valamit következetesen vállalnak a szerkesztők: a kitekintést határainkon túlra, elsősorban a leg-

közelebbi szomszédba: Szlovákiába. Az ottani szlovák és magyar írók a lap rendszeres szerzői közé tartoznak.

Az irodalmi lap egészségesebb működéséhez az is hozzátartozik, hogy országos látókörrel se legyen mindenévövé. A szerkesztés együttes válogatás is, s a válogatás akkor lehet igazán jó, ha végiggondolt esztétikai elvek alapján történik. A *Napjaink* a realista irodalom fóruma. Nem valamiféle bezárkózást vagy elzárkózást jelent ez, hanem a realista irányzatok örökségének ápolását, és a mai realista áramlatok középontba állítását. De nemcsak a szépirodalmi anyagban, hanem a riportokban, tanulmányokban, publicisztikai írásokban is a „valóság-irodalom” kapja a legnagyobb figyelmet. Közismert jele ennek a tokaji íróklubok sora (tavaly már a tizenötödiket tartották meg), ahol mindig a mai valóság valamelyik fontos kérdése a téma.

A *Napjaink* azzal is tudott az ország irodalmi életének szerves részévé válni, hogy az indulás utáni évtizedben vállalta a részben éppen náluk szerveződő *Hetek* költőcsoportjának a folyamatos közlését, majd a *Kilencek* költőit is.

A folyóirat — amelynek hosszú évek óta Papp Lajos a főszerkesztője — nemcsak az irodalommal, hanem a művelődés kérdéseivel is rendszeresen foglalkozik. Helyet ad történelmi kérdéseknek, s természetesen a társalmi kérdéseknek is. Az irodalmi lapok közül ez a lap tudja a legtöbb illusztrációt közölni, bár ennek ára az újságforma, a szerényebb nyomdatechnikai kivitel.

A *Napjaink* 25 éves. Benn jár „a férfikor nyaránban”. Alkotó, teremtő esztendő után még eredményesebb éveket kívánunk a „betekartés” most következő negyedszázadában.

Vasy Géza

KONSZTANYIN VANSZENKIN:

Ezredbeli bajtársak

— Hogy is van ez tulajdonképpen? —
Sóhajjt bajtársam egy nagyot. —
Időm sem volt még visszanezennem,
S negyven év máris itthagytott.

— Hogy-hogy nem volt? A lövedékek
Fütytet, a kiégett teret
A földön az emberiségnek
Feledni soha nem lehet.

Látni kell jolyton, mit fedett be
Olomvihar, hóföregteteg.
A láb előre visz bár, mundegeyre
Hátrapilognak a szemek.

Kiss Benedek fordítása

NYIKOLAJ TYIHONOV:

Madárigazság

Rügyekre ügyelne kertész,
leendő virágokra,
mert ha lefagynak, fölsír a fűrés,
s bánatát vele zokogja.

Madarász így ügyel foglyára,
beleőrül, ha a dalnok
nemul — halalos a kórja?
Félti így csak rabját a zsarnok.

Ismeretlen dalos vagyok már csak,
nem törekszem másra serényen.
Az a jó virágnak, madárnak,
ha se rácsa, se cifra sövénye.

Fényes nap kertemnek a csöszte,
aranybotjával beletürköl.
Itt virág s madár levegőzhet,
itt együtt jól meglehetünk már.

Nincs helye gyomnak, sem a gaznak,
pillangóvá lenyugdí herynő,
koldus erkezik, s csodagadag,
és a vak leszen újra — látó.

Volna telve madárral a hálóm,
éhiccsajtanám mind a szabadda.
Enekemet is szélbe kiltom,
ám ki vigyáz szabad szavamra!

Veress Miklós fordítása

BENJÁMIN LÁSZLÓ:

Látomás, 1944

Ember, ló fut tébolyultan,
maradéka vert seregnék,
sinek az égnék merednek,
vas-ércse vijjogva repked,
gépgyűk sűrűn rakkannak,
emberek, halnak, rokkannak,
egy halott:
szájában rágatlan kenyérke,
más halott:
elfutott alóla lába, térde.
Hasoncsúszni kellene,
túl-élni szaglászva jó irányt —
parázs a föld pereme
mind a négy égtáj iránt.
Ember, ló fut tébolyultan,
maradéka vert seregnék,
eledele köbor ebnek —
s mind a tébolyult futásban,
okádó felfordulásban,
a vasúti töltés mellett,
véghetetlen lassúsággal
egy paraszt szánt, két ökörrel,
fehér hajú, fehér bajszú,
maga a pogány öregisten —
nem isten: maga az ember!
Egy paraszt szánt, két ökörrel,
hatalmasan öregben,
halhatatlanul.

Oh, emberiség, öreg, örök-élő!
Szeress meg, mondj fiadnak.

RASZUL GAZMATOV:

Könnyem értük pereg

— Avar leányka, drága gyöngyöm,
ki bántott, áruld el nekem!
Öklömnyi hollószin szemedből
hullong a könny keseresen ...

Kit hívjak népünkben halalos
párhajra? Hadd halljam nevét!
Szikláinkon büntetni mármost
kit kell e forró könnyekért?

— Ne állj bosszút, kérlek, miattam,
apám és bátyám gyászolom.
Hazájuk védtek, háborúban
pusztult e kedves két rokon.

— Avar vitéz, ne ródd nekik fel,
hisz könnyem értük pereg:
apámért, bátyámért, akikkel
együtt többé nem élhetek.

Csorba Győző fordítása

Színház és nemzeti karakter

Színkritikusok érkeztek Budapestre külföldről tanácskozni. A téma elég szokatlan: milyen hatással van a teátrumok világjárása a nemzeti színházművészekre. Valóban; manapság se széri, se száma a társulatok külföldi utaztatásainak. Magyarországon is évenként legalább 2-3 idegen együttes fordul meg, s nincs ez másképpen ott, ahol az ország (vagy valamelyik kisebb község) bukszája tömtebb, sőt ott még gyakoribb a vendéggárás.

Mégis meggondolandó a kérdés: mit kell érteni a külföldiek okozta hatáson? Mert az nyilván csak külsőleges tünet volt annak idején — jó húsz éve már —, hogy amikor Peter Brook társulata Budapestben bemutatta a Lear királyt, a mi színházainkon is sorra-rendre tűntek fel a bőrruhából készült kosztümök. (Még Lucifer is kapott ilyen, amikor a Nemzeti Színház a Nagymező utcában volt kénytelen egy ideig játszani. Az ember tragédiáját.)

Szóval a bőrruha alig takarhatja a lényegét. A valódi hatást nyilván máshol kell keresni. Am ehhez először is azt kell feltételezni, hogy a színháznak is — mint minden művészeti műfajnak — vannak nemzeti jellegzetességei. Ilyen elméleti előfeltevést könnyen megengedhetünk magunknak, de rögtön nehezebb a helyzet, ha nyakon is akarjuk csipni ezeket a nemzeti sajátosságokat.

Akkor még csak egyszerű a dolog, amikor a hagyományos japán vagy kínai színházat helyezzük a vizsgálódás középpontjába, de mit csináljunk itt Európában? Különösen az elmúlt

fél évszázadban, amikor a vendéggárás mellett a televízió színházi közvetítései olyannyira alámossák a nemzeti színjátszás mély szilárdnak hitt partjait is.

Első megközelítésre ilyen közhelyek jutnak az ember eszébe, hogy az olasz színház nyilván magán viseli a temperamentumos latin ember érzelmi végleteinek magatartásmintáit, s persze a commedia dell'arte rögtönzöses hagyományait. A francia színház, főleg a századfordulót követő évtizedekben, formai újításairól volt nevezetes, s ez a szellem nyilván máig maradó nyomokat hagyott. Az angol színház középpontjában évszázadok óta a színész áll, s ez feltételezhetően ma is érezteti hatását. Az orosz színházra a dekorativitás és az érzelmesség nyomta rá a bélyegét, ha ilyen nagyvonalú általánosításokban fogalmazzunk. A magyarra viszont az operett és a kabaré kettős hagyománya volt a jellemző, s bár ezeket minduntalan igyekszik megtagadni, valószínűleg jobb lenne felhasználni a múlt ilyen örökségét.

Ha így végigfutottunk sommás (elő)ítéleteinken, máris valósággal személt szúr, hogy ezek a nemzeti sajátosságok a legszorosabban összefüggnek a nemzeti drámairodalommal, azzal a tradícióval, ahogy ezeket a nemzeti klasszikusokat játszották. Sztanyiszlavszkij és a látványos, érzelemgadag orosz színház Csehov drámáin nőtt nagyra, az angol Shakespeare-en, mint ahogyan a XX. századi német színház Brechten, a magyar pedig az operett-klasszikusain és Molnár Ferencen. Ahogy ezeket a

klasszikusokat (vagy félklasszikusokat) játsszani kellett, játszani lehetett, olyan lett a nemzeti színjátszás.

Az elmúlt 20-30 év hozott ugyan változásokat, például megcsappant a színházakban a kortárs hazai szerzők jelenléte, s nőtt a külföldi klasszikusok minden nemzet színházán, azt hiszem, a változások mégsem olyan mélyrehatók, mint sokan gondolják. Elsősorban azért, mert egy ország színházi közönsége, bármennyi külföldi előadást lát is, nem tud elszakadni nemzeti történelmétől, azoktól a távoli és nagyon közeli élményektől, amelyek együttesen a hiteles valóságot, a környező világot jelentik számukra. Ezzel az élményanyaggal — s a ezzel összefüggő nyelvi és gesztusrendszerrel — ül be a nézőterre, ehhez a nemzeti-társadalmi örökséghez mérni mindazt, amit lát. Hogy ki mit tart hitelesnek, igaznak, életszerűnek a színházban, az nagyrészt attól a társadalmi közegtől függ, amelyben az illető él.

Az a gyanúm hát, hogy a külföldi színház igazi hatását csak ott és akkor kereshetjük, ha valami rezonanciát tud kelteni a hazai nézőben, pontosabban: ha valami módon a külföldről importálható eszközök szervesen be tudnak épülni a hazai hagyományok közé. (Jellemző példája volt ennek, hogy hiába járt annak idején a Brecht Színház egy originális, a maga nemében szenzációs Koldusopera előadásával Budapestben, ez a mű akkor honosított meg igazán — Szinetár Miklós kiváló főiskolási vizsgálódása után —, amikor a Madách Színház egy jellegzetesen magyar

Bernáth László

„Micsoda betűszomjúság volt!”

Bandi bácsi, Kiss Endre rikkancs emlékbányáját érdemes mielőbb kinyitni, főleg ott, ahol kevés a meddő, úgy a koalíciós idők táján. S ha egy-egy adat, név le is csúszott a feledés zugaiba, attól még az ott van. Majd egy búvár újságtörténész be-leakaszodik és a felszínre hozza.

Szerencsém, hogy feltáru-kozik Nemrég egy fiatal „csákányos” riportert csorbát hasított az önértetén. A di-ákúság jöttömre ott fekszik az asztalán előkészítve, mint egy várdat, hát el is olvas-tatja velem.

No! Sinka Zoltán tollhegy-re vette a „Pálmát”. Alá-szállt annak éjszakai életé-be. A silány szórakozás és a korcs emberi kapcsolatok presszójában (az egész írás erről szól) rábukkan Bandi bácsira. Vastag adomákkal traktálta meg.

— Istenem! Hát ez nem olyan szörnyű — fojtom el magamban a nevetést, ha-bár a riportert itt-ott a be-csületsértés határáig elme-részkedte. A Pálma kidobó legénye — mondják — ma is keresi a cikk íróját. De mit keres Bandi bácsi a Pálmában??

Megerőltetett fájós karját emelné:

— Egy kis pénz. Amolyan mindenre vagyok. Voltam! (Hangja elnehezül, kifűl). Nyolcforintos óráberben, Ki-számoltam. Kell ez nekem? Kéne, mert a nyugdíj kicsi, de inkább utcát seprek. Könnyebb ez, mint a hozd ki-vidd be! Vége a „pálmá-zásnak”. (De lehet, hogy máházást értettem).

Szépén levetett ágyán hát-radól, pihenteti a jobbát. Én meg tükön ülök, mert még eszébe villanhat, hogy vele az újság megint kibábrálhat, holott ő a sajtóval mindig jóba volt. Egy régi, 44-es Szabad Szót tennék elé em-lékezetfrissítőül. Januári szám.

Kissé felül, hogy megné-ze.

— Hogy megsárgult!

— Kinek a lapja volt?

— Kie? Kie? A Veres Pé-teré.

(Még hogy ilyen kérde-k. Tőle.)

— S vajon kinek szól ez? Hallgassa csak! „Reméljük, hogy nemsokára eljön az az idő is, amikor a Szabad Szót naponként viheti a posta elő-fizetőihez.”

És Bandi bácsi tud olvas-ni a sorok között.

— A végső győzelmükre gondolhattak, csak arra! Ezt így üzenték meg mindenki-nek.

Hogy pihent egyet, nagy-betűkkel telerótt „saját ki-adványt”, önéletírást tereget szét.

Rámparancsolja, akár egy tanár a vázlatát:

— Én ezt végigfutom han-gosan, maga meg hallgat. A végén úgy adja össze, ahogy akarja.

Az erős boltozatú, akaratos fej megingathatatlan.

— Legyen úgy!

— De szép sorjában — ajánlja.

Miért ellenkeznek, s az ákombákom nagybetűk már repítenek is ki a frontra:

„... A '32-ik gyalogezred aknavető százada végül Ökörmezőn kötött ki.”

— Állj! Hol van az?

Valóban csodálhatja, hogy nem tudom. Szégyenkezhe-tek.

— „Nagymagyarország ha-társzéle! Szóktünk vissza-felé. Huszt. Kórház. Beteg vagyok. A kórház a börtön-ben székelt. Egy kolozsvári ápolónő, amire csak kért, megkapott. Ne értse félre! A

nyomorult szovjet és zsidó foglyokat mostam le, akik a maguk sarába hevertek. Raktam a csontvázak szája-ba az ételt...”

Majd egy mozdonyvezetőnek adja az óráját és 200 pengőt; lemenekeíti Debrecenbe. Kis-állomás. 1945. február 10., déli 12 óra. Kiszállás.

Végre közbevágatok:

— Ki se találám, hogyan csapott fel rikkancsok.

— Csak szép sorjában!

A sorban aztán egy lépés-sel arrébb áll, hogy már be-is akar vonulni, az új ma-gyar hadseregbe. De miért?

És éppen az, aki ennyire megutálta a katonaságot.

— Miért? — kérdez vissza. — Hátha lesz belőlem vala-ki!

Hihető. Nagyon is, derög-tön kiszuperáltak. Nem vált be. „Leszek rikkancs” — gondolta.

— A Néplappal indultam. Lantos elvtársól, a Bajcsy-Zsilinszky utcáról. Átellenben a Debreczen. Nyomda, szer-kesztőség, iroda együtt...

— Lantos elvtárs ki volt?

— A kiadó. De jelentkez-tem a Tiszántúli Népszavá-nál is. Itt-itt Debreczenben! Veres elvtársnál a Bethlen utcán. Nem az irónál. Ve-resnek hívták. A Debreczen igazgatója Szigeti Gyula. Szegény, órá már csak azért is emlékszem, mert ő volt az első elhamvasztott halottja Debreczennek.

— S melyik lapra lehetett rámondani, hogy: széjjelkap-kodtát? Hogy az vezetett a többi előtt.

Igen furcsállja a kérdést. Találjam ki! Gyarló koalíci-ós párti ismereteim pótolha-tom:

— A Debreczennek volt a legnagyobb keletje, mert az, uram, a Kisgazdapárt lapja volt. Majd az eladás tekinte-tében a Népszava következ-tett, aztán csak a KMP lap-ja, amivel indultam, a Nép-lap. Mondjuk száz eladott Debreczen mellett húsz Nép-lap kelt el. Bizony, bizony.

— És a vidék (1945-ben) kimaradt a „szórásból”?

— Annyi volt a lap, s mégsem volt elég, hogy meg-szorjam vele a vidéket. Lé-ta, Kokad, Álmosd, Baga-mér... de Füzesabonyig is elvittem, ha már Csegén, Egyeken jártam.

A lap — halkítja le a hangját — előre volt nyom-va a községeknek. A szerdai vonatra csütörtöki újsággal ültem fel, hogy legalább olyan friss legyen, mint a tojás, amit kaptam érte. Ve-lem jött egy csomagbordó is, két-három kosár tojásig bír-tuk a szavaltat: hogy „Mi történt tegnap éjjel Felsőjó-zsán? Meggyújtották a lám-pát.”

A takaros, házas „legény-lakást” elárasztják a kora-beli rikkancs rigmusok. Csak egyet! „Meggzőkött az új ember, mert gyenge volt az új asszony.”

Kifújja magát:

— Akkor még szabad volt kiabálni. S én csak ültem a

piacron egyhelyben. Zúdultak rám.

— Mennyit kapott maga egy újságért?

— Egy negyvenfilléresért 10—12 fillért. Volt pénzem, volt, irigyletek is a vidéket tőlem a többiek. Hisz Debreczenben még enyém lehetett az Augustus, a klinikák, a kórtermek és ó. jaj, micsoda betűszomjúság, újságéhség élt az emberekben. Mi azt a kifejezést, hogy ócska újság (remittenda) nem engedjük a kiadón száradni. Amikor mindenki túlvolt a maga példányán, a fiúk összefog-tak s bandában járva, de el-adták a kimaradottakat. Ugy ötven lépésre mentünk (mondjuk a Vörös Hadsereg útján) egymás után. Hát per-sze, hogy kicsodültek. Ennyi kellett az eladáshoz, pedig milyen durva papírra nyom-tak a betűt akkoriban, s mi-lyen hosszú idő telt bele, amíg az újságok négy-hat-levelesek lettek. Idő telt be-le!

— Elfizetést csak később gyűjtöttek, ugye?

— Hogyne! Kezdetben csak áruspéldányt adtak a kiadók — hitelbe. Majd egy új elő-fizetőért (már a forintos vi-lágban) 1 forint 50 fillért fi-zettek. Szervezési jutalékok. Azt kifizették egyszer s min-denkorra. Hogy mennél több árus példányt szerezhesünk, az előfizetés-gyűjtéskor még a fejfárló is leolvastuk a ne-veket. Harc volt ez: ki ad a többet! Manapság a Bem té-ren az újságos bódé ablakát becsukják. Hány rikkancs járta a várost? Akkor? Sok. Hatvan-százhús. A neveseb-bek? Lisztes Róza, Cseke Józsa a Bikánál. Ó árult leg-tovább. Deli Feri, a féllábú a Szent Anna sarkon... Este 9-kor a Nagyalomásra megérkezett Pestről a Világ, meg a Világosság. Hogy mi-ért éppen este? Ebben ez volt a ráció. Az emeletes házból leengedték a spárgát (már nem jöttek le kapu nyitni), felhúzták a Világos-ságot. Éjfélre mind elkelt. S hű, ne felejtünk ki az írás-ból! Már a Nemzeti Lapter-jesztő Vállalat uralkodása idején történt, ha egy előfi-zető lemondta az újságát: kikérdezték az illetőt. Nem hagyták csak úgy annyiban. Tudni akarták az okát, mi-ért mondta le? Ez még az Egyszerű Hírlapirodát is ér-dekelte. Odajártunk a pesti újságokért.

— Az úri nép Debreczenben melyik lapot olvasta-vette a legszívesebben?

— A Függetlent. Ez volt Debreczen déli hírlapja.

— És a Néplap példány-száma mikor ugrott meg?

— Amikor győzött a KMP. (Ismét nem szólhatok bele, mert eltűnne az emlékvilla-nás. De nem.)

Immár Bandi bácsi megál-líthatatlan.

— Rafinált ember volt ám Lantos elvtárs. Tehát győ-zött a KMP... Hívott. Egy órán belül mégy Szoboszló felé.

— De tudja, melyik volt a legnagyobb sikerszám?

??

— A Hadifogoly-névsor. Az egy nagy nap volt, amikor az a teméntelen név lejött. Ki halt meg, ki maradt oda, ki ad még életelt? Utcák cső-dültek ki. Abban az újság-ban csak a nevek és a nevek sorjázta. Budapesten adták ki.

— Utoljára mikor állt ki még, vagy végleg abbahagy-ta?

— '56 novemberében a Szent Anna sarkára. Egy le-vélből állt az újság, az új kormányé. Szemen köptek, még pofont is kaptam. A rikkancsok terjesztői szak-szervezetébe, minthogy nem léptem be, nem is sztrájkol-tam.

Szalai Csaba
Fotó: Iklódy János

VETÉLKEDŐ A NAPLÓBAN

70 ÉV — 7 HÓNAP

A Hajdú-bihari Napló szerkesztősége a megyei KISZ-bizottsággal a megyei úttörőelnökséggel és a megyei könyvtárral közösen a nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulója tiszteletére vetélkedőt hirdet.

A vetélkedő témája: a Szovjetunió történelme, politiká-ja, gazdasági építómunkája, sportja, kultúrája.

Nevezési feltételek: I. kategória, úttörőőrök; II. kategória, KISZ-alapszervezetek; III. kategória, egyéni ver-senyzők — a Napló olvasói.

A feladatlapok kéthetente jelennek meg a Napló szom-bati számában. A vetélkedő résztvevői megoldásaikat a Napló szerkesztőség címére 4001 Debreczen, p.f.: 72) az egyes fordulókban közölt határidő betartásával küldhetik be.

A vetélkedő végén — november 7-én — a legjobb eredményt elérő tíz KISZ-alapszervezet, illetve 24 egyéni ver-senyző részére is külön vetélkedőt rendezünk.

DÍJAK

I. kategória: az 1—3. helyezést elért örs 10-10 tagú csa-patai 10 napos jutalom úttörő-táborozáson vesznek részt. A II. kategória 1—3. helyezett KISZ-alapszervezet 5-5 tagú csapatai a megyei KISZ-bizottság szervezésében induló barátságvonat utasai lesznek. Ugyanezen a barátságvonat-on kapnak helyet az egyéni verseny legjobbjai.

1. FORDULÓ

1. Ki az az író, akinek könyvében az alábbi tudósi-sításrészlet olvasható?

„November 3-án zárt aj-tók mögött történelmi jelen-tőségű ülést tartottak a bol-szevikok vezetői. Minthogy Zalkind figyelemztetett rá, a folyosón, az ajtó előtt vá-rakoztam, hogy megtudjam a tanácskozás eredményeit. Amikor Volodarszkij kijött a helyiségből, tájékoztatott róla, hogy mi is történik odabent.

Lenin azt mondta: „Ok-tóber 24-én (november 6-án túlságosan korai lesz meg-cselekedni; a felkészítés or-szágos bázis kell, márpe-dig 24-ig (6-ig) még nem érkezik meg minden küldött a kongresszusra. Másrészt, október 26-án (november 8-án) túlságosan késő lesz cselekedni; addigra a kong-resszus megszerveződik, egy nagy szervezett gyűlés pe-dig nehezen tud gyors és határozott lépéseket tenni. Október 25-én (november 7-én) kell cselekednünk — a kongresszus megnyitása napján, hogy ezt mondha-suk majd a kongresszus-nak: Itt a hatalom! Mit csi-náltak velete?”

1 Gyurkó László
2 John Reed
x Kun Béla

2. Kik voltak a magyar hadifoglyok forradalmi moz-galmának vezetői?

1 Chagall
2 Majakovszkij
x Rodcsenko

- 1 Kun Béla
Szamuely Tibor
Münnich Ferenc
- 2 Szamuely Tibor
Rudas László
Sallai Imre
x Münnich Ferenc
Róza Ferenc
Landler Jenő

3. Hány magyar hadifo-goly volt 1917 végén Orosz-országban?

- 1 110 ezer
- 2 500 ezer
- x 2 millió

4. Ki készítette ezeket a forradalmi plakátokat?

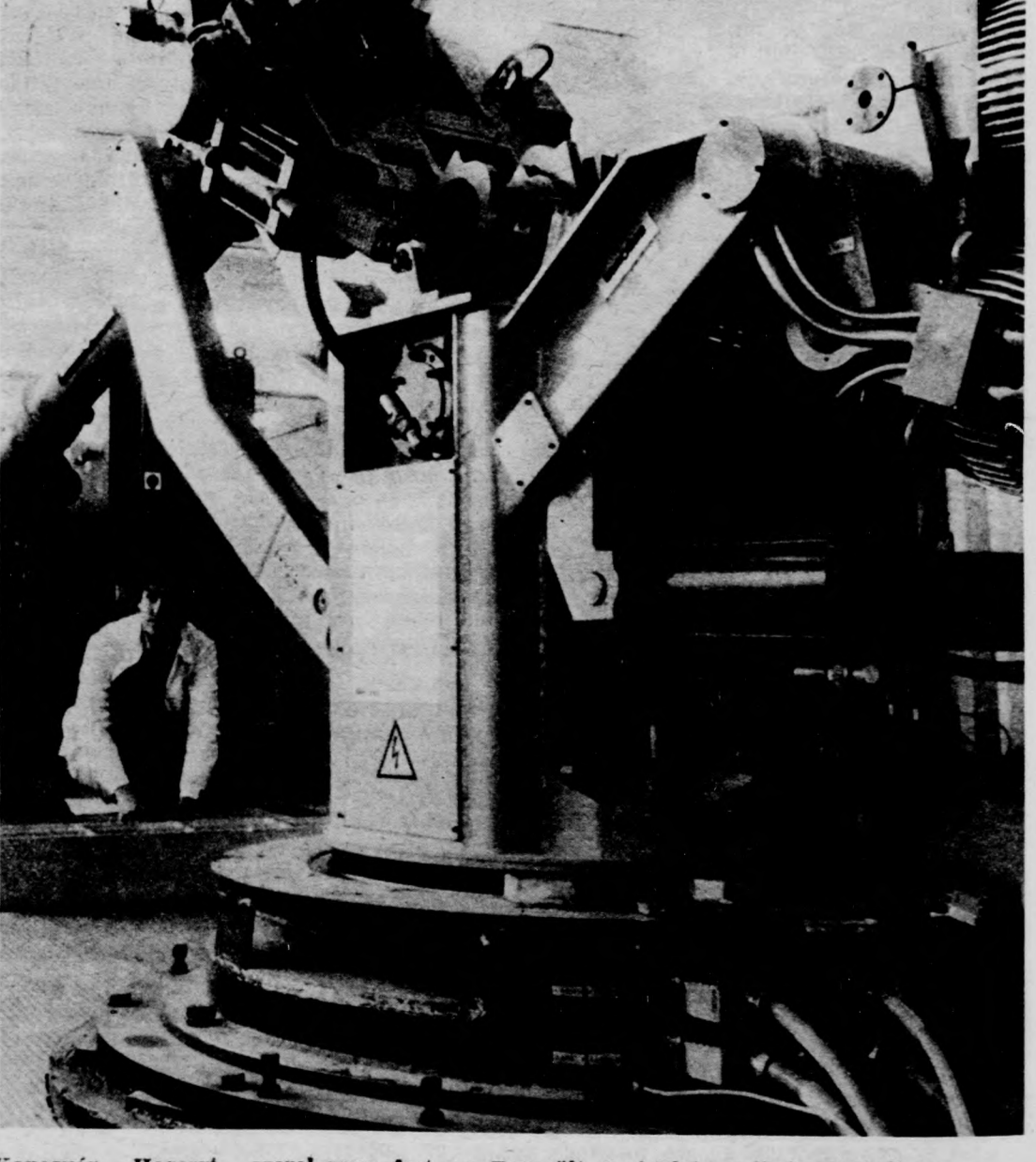
Az utolsó ellenségnek is vége

Hazatérnek a katonák

Ne feledd: a világ háromnegyedén kapitalizmus van!

Kaposvár. Hegeszt, szerel vagy fest az Egyesült Izzó Elektronikai Gyárában — szovjet megrendelésre — már sorozatban készülő ipari robot (MTI-fotó; Kálmány Ferenc)

Apa is c

A férj

Anya csak kás mondan... kell tennem: van!

„Kömvésn ami nem kis závészük, ho két gyerme származom. tam katonána tetszet a mu le se vettem 1965-től vag katoná, tiszt lát, majd zás mot végezt megnősültem. Két lányunk született...

Megreccsen Tekintete e Talán még m kei a hajdan csókos taiaik geteisi közös eljegyzés és a gos, nótás per harmonikus éve... Nem albréltbe va ra, hiszen a a szolgálati ban a fillér szoktatták a gyűjtött öszs kent, s ebbő háztartási esz dekedtek a gyerekek Jő jában, egész igérően: Csab la és Andrea gratuláltak a helyezés k tok s ismerő Megnőtt a férfi még jó munkahelyén lyamán meg lati Erdemé fokozatait, ső latáért kitűn arany fokozá pénz, egyre t lettek, nőtte keresett hát asszonynak i Csakhogy a kerestéből a inkább saját te l.

Nyolc-tíz e mindinkább nézeteltérések szabadlák eg élést. Végül a száraz adattá szomorító or kában: a vál ták a nemet fejezet 1983-5

A bíróságó megkérdézték kinél maradt retnének él akban. Mics kegyetlen ké válasz. A gy tótták a bizó édesapjuk m Kissé szokot az efféle dör gához nem f gyermekek hoz vonzódn nak, akihez tődnék. A kellően mér már minden bontaniuk a „Szerintem tőtte a volt gyerekekhez, leihöz húzot ga élete érd miénk. Már ment. Hiába le, beszéljü változtassunk hogy együtt

Az apának gyermeket. A a munkahel zöképpen vé de a kéte hagyták a férfit. Azazh egyedül kelle életét, haner kel. „Hogy s oltak, olya minden más fogalmazódot lalnom kell a nehézségek óértük, a jó nak olyanok, ben nevelős intézet mellé én úgy érez kell maradni hattam volna máshová a s

Tizenhét megannyi kö emléke vált kává, az egy az első idők előtöltöttek, a

Apa is csak egy van!

A férfi, aki katonásan helytáll

Anyja csak egy van, szokás mondani. Rögvest hozzá kell tennem: apa is csak egy van!

„Kömvésnek tanultam, ami nem kis dolog, ha hozzávesszük, hogy nagy, tizenkét gyermekes családból származom. Mikor bevonultam katonának, annyira megtetszett a mundéros élet, hogy le se vettem az egyenruhát. 1965-től vagyok hivatásos katona, tiszthelyettesi iskolát, majd zászlósi tanfolyamot végeztem. 1966-ban megnősültem. Szerelimből. Két lányunk s két fiunk született.

Megreccsen alatta a szék. Tekintet elűt mellettem. Talán még ma is szép emlékei a hajdani randevűk, a csókos találkozások, tervezgetései közös életüknek, az eljegyzés és a lakodalom virágos, nótás percei, házasságuk harmonikus (így jellemzi) éveit. Nem kényszerültek alberletbe vagy a szülői házra, hiszen a férfi megkapta a szolgálati lakást, családjában a fillér megbecsülésére szoktatták, így szép summát gyűjtött össze még legényként, s ebből teltelt bútorra, háztartási eszközökre. Berendezkedtek hát, jöhettek a gyerekek. Jöttek is, szép sorjában, egészségesen, jövőt ígérően: Csaba, Tünde, Attila és Andrea. Őrült a család, gratuláltak a tiszt és tiszt-helyettes kollégák, a barátok s ismerősök.

Megnőtt a felelősség, a férfi még jobban ráhajtott munkahelyén. (Az idők folyamán megkapta a Szolgálati Érdemérem különböző fokozatait, sőt a Haza Szolgálatáért kitüntetés bronz és arany fokozatát is.) Kellett a pénz, egyre több, ahogy születtek, nőttek a gyerekek, keresett hát munkahelyet az asszonynak is. Nem is egyet. Csak hogy a feleség a maga keresetéből alig adott haza, inkább saját kedvére költötte el.

Nyolc-tíz esztendő múltán mindinkább sűrűsödtek a nézeteltérések, veszekedések szabdalták egyre az együttélést. Végül a közös sorsuk száraz adattá vált egy elszomorító országos statisztikában: a válóperen kimondták a nemet. Véget ért egy fejezet 1983-ban.

A bíróság természetesen megkérdezte a gyerekeket, kinél maradnának, mivel szeretnének élni a továbbiakban. Micsoda keserves-kegyetlen kérdés! És persze válasz. A gyerekek kiállították a bizonyítványt — az édesapjuk mellett döntöttek. Kissé szokatlan még nálunk az efféle döntés, de jogossághoz nem férhet kétség, a gyermekek ösztönösen ahhoz vonzódnak, akiben bíznak, akihez mélyebben kötődnek. A bíróságnak ezt kellően mérlegelnie kell, ha már mindenképpen föl kell bontaniuk a frigyét.

„Szerintem kevés szál kötötte a volt feleségemet a gyerekekhez, inkább a szüleimhez húzott és a saját maga élete érdekelt, mint a miénk. Már a válás előtt elment. Hiába kértem, üljünk le, beszéljünk meg, hogyan változtassunk, mit tegyünk, hogy együtt maradjunk...”

Az apának ítélték a négy gyermeket. A családjában s a munkahelyén is különbözőképpen vélekedtek erről, de a kételkedők hidegen hagyták a magára maradt férfit. Azazhogy éppen nem egyedül kellett tovább vinni életét, hanem négy gyerekekkel. „Hogy mellettem voksoltak, olyan lökést adott, minden mást kizáróan megfogalmazódott bennem: *vállalom kell őket, vállalnom a nehézségeket, a lemondást, órtűt, a jövőjükért!* Van olyanok, akik ilyen esetben nevelőszülők, rokonok, intézet mellett döntenek, de én úgy érzem, mellettem kell maradniuk. Hogy is adhattam volna otthonba vagy máshová a saját véreimet?”

Tizenhét évnyi házasság megannyi közös erőfeszítése, emléke vált a válás martalékává, az együttélés élményei az első időkben minduntalan előtűntek, az emlékek föl-

főlsajdultak, de a sebek nyilatgatására, tépelődésre nem zuhanhatott magába. Hívták a tennivalók, hívták a gyerekek, a kötelesség mindennapjai.

„Folyton-folyvást egyeztetnem kellett, hogy ne szenvedjen csorbát a nevelésük, a továbbtanulásuk, hogy megkapjanak mindent. Nem volt könnyű, s ma sem az, hiszen a válóperben megkapott vagyonrészét magával vitte az asszony, és noha így szerintem fizetnie kellett volna a gyerekekért — soha egyetlen fillért se küldött nekünk. A név- és szülinapok, az ünnepek is ajándékai nélkül teltek el mind a mai napig. Még csak látogatába se jött el soha. Szerencsére az építkezésre — amit még közösen terveztünk — sikerült megmentenem a pénzt. S a gyerekek se betegeskedtek, énnekem se kellett táppénzre mennem. Így könnyebb volt minden. Kevesebb problémával hidalhattam át a családról való gondoskodás és a munkám között adódó nehézségeket is.”

A mindennapokat úgy szervezte, hogy minél kevesebb időt kelljen szakítaniuk bevásárlásra, háztartási teendőkre, hogy annál több óráat szánhasson a lelkük kiérősítésére, a nevelésre, a bizalmasabb beszélgetésekre, hogy minél gyakrabban legyenek *lélekmelegben*. Nemigen hiányzott a szülői értekezletekről sem. Ilyenkor, vagy mikor szolgálatban kellett lennie, a nagyobb gyerekek gondoskodtak a kisebbekről, nyugodtan magukra hagyhatta őket időnként, hiszen mindvégig nagy *önállóságra* nevelte mindjüket. Kissé katonásan. Nem csoda, hiszen 22 évet katonának nevelésével töltött, csak az utóbbi másfél évben, hogy nem szolgálatvezető, hanem kommandáns ellenőr, foglalkozik kevesebbet emberekkel. S különben is: megvan a katonás nevelésnek az előnye.

Többnyire reggel fél hatkor kiürült a lakás, s csak este negyed vagy fél 6-ra értek haza. Szombaton, vasárnap főztek, mostak, takarítottak — közösen. A ruhákat megkímélték, egymástól örökölték, ha elszakadt, a férfi, vagy a húga, aki varrónő, rendbe hozta. Ha kérte őket, valamelyikük sütött nekik. Sosem jelentett ez gondot. A hétvégeken nem volt szükség a családi üzenőfüzetre, s mikor végeztek az otthoni munk-

kákkal, meglátogatták a faluban élő rokonokat, elmentek moziba vagy máshová.

„Sokat segítettek a testvéreim. Együtt építettük meg a családi házunkat is. Három szobát, nagy társalgóval. Tavaly októberben költöztünk be, persze van még rajta simánivaló, de az már kisebb gond. Az OTP-részletet a rezsit én fizetem. Ami a gyerekeknek kell, megveszik maguknak, kivéve Andreát, hiszen ő még tizenéves. Csaba a debreceni cipőgyártóból vonult be katonának, hűszéves most. Attila meg 17, szígyártóként dolgozik Debrecenben. Tünde (19) viszont nemrég elment az *anyjához*.”

Eddig a múlt idejű fogalmazás, amely a család válás utáni fejezetét ölelte fel. A múlt idő azonban a jelenlegi életükre is érvényes, semmi sem léleki meg hájójukat. *Valamennyien* rendszeresen tanulnak, dolgoznak, egyszóval *helytállnak*. Az apának köszönhetően, akit csodálók és becsülők. Honnan van mindehhez ereje? „A gyerekeim-től” — mondja csöndesen, de határozottan. S nem hallgatja el azt sem, hogy a *munkahelye* is segítette, segíti, főleg az új parancsnok óta. Kedvezményesen kapott építőanyagot, szállítóeszközt. Legutóbbi támogatásként egy használt Ladát vehetett részletre.

Kenéz Lajos százados, politikai helyettes megemlíti a féltüzelővel való segítséget, de inkább arról beszél — joggal! —, hogy az apával, a zászlóssal elégedettek, munkáját jól ellátja, s hogy valóban minden elismerés kijár a katonaelőtti köztársasági közepette is példás családfőként élő férfinak. Aki egyébként minden káros szenvedélytől mentes. Mintha egy házassági hirdetést olvasnánk. „Kínálkozik a kérdés: nem gondolt-e arra, hogy újranősül? „Megégettem magam egyszer, elég volt. A gyerekeim miatt sem gondolok ilyesmire... Persze, időközben találtam magamnak barátot... De ez a kapcsolat se hozhatná meg a családomat...”

Sándor János, a hajdúsámsóni laktanya 47 éves zászlós, úgy hiszem, méltár érdemelte meg figyelmüket, amint ez életéből is kitűnt. És megismételtem: apa is csak egy van. Kell-e magyarul, miért?...

Sz. T. T.

JELKÉPES DÁTUM

Az ünnep mindig emlékeztető. A vallási, nemzeti, mozgalmi emléknapiak, amelyek a naptárak piros betűkkel jeleznek, mindig egy-egy megtörtént vagy köztudat szerint megtörténtnek vélt eseményre hívják fel a figyelmünket — évről évre visszatérően — annak a közösségnek a figyelmét, amely okkal-joggal léte számára fontosnak tudja azt a múltbeli mozzanatot. Ezért az ünnepeknek erkölcsi jelentőségük van: olyan tudattartalmakat őriznek, amelyek állásfoglalásra, magatartásra ösztönöznek. Még akkor is, ha az ünnepi emlékezés tárgya egy hitbeli vagy politikai személy (a Megváltó, az Államalapító stb.) —, akkor is egyszeri egyéniségükön túl mindaz az eszme, cselekedet s az ezekből következő események készletét hitvallásra az emlékező utókor.

Minálunk — a magyar köztudatban — a nemzeti szabadság újkori fordulópontjainak emléknapijai (március 15., március 21. és április 4.) naptárilag oly közel esnek egymáshoz, hogy már a hivatalos intézkedések előtt maguk kapcsolódottak össze tavaszi ünnepszorozattá. Az igazán véletlen, de az ünnepi szertartásrend számára szerencsés véletlen, hogy naptári sorrendben egymás után következnek az, ami a történelmi valóságban is egymás után volt: a három szabadságemlékeztető 1848-at, 1919-et és 1945-öt idézi. És a tavaszi idény is szerencsés kapcsolódik a legősibb ünnepi szertartáshoz: hajdani sok istent imádó pogányok és utánuk az egyistenhit vallásai egyaránt a tavaszi hetekben ülték a feltámadás ünnepnapjait. Már Jézus húsvéti feltámadása előtt évezredekkel a sumér Dumuzi, a semita Tammuz, a görög Adonisz ezekben a napokban támadt fel. Ezek is felszabadulásünnep voltak; kezdetben csak a természet feltámadása volt a téli halál bilincseiből, de az evangéliumi feltámadás már politikai

tartalmat kapott: a lélek szabadságának, a szegényeket megillető mennyek országának reményét. És ha véletlen is, mégis megragadóan jelképes, hogy a mi nemzeti „Nagy-hetünk”, a márciusi—áprilisi ünnepszorozat ugyiszintén ezekre a feltámadásnapokra esik.

Az áprilisi emlékeztető a mi mostani életünk és életformánk kezdetének jelképes dátuma, mintegy befejezése, kiteljesülése mindannak a nemzeti törekvésnek, amely 1848-ban kezdődött (ennek jelképe március 15.), és 1919-ben politikai cél volt (aminek jelképe március 21.) — ezek vérből fulladtak. 1945-ben alakult úgy a világtörténelem, hogy nemzeti történetünkben immár szakadatlan folyamatként induljon el az a fejlődés, amely megvalósíthatja 1848 szabadság-eszményét és 1919 gyakorlati-politikai célkitűzését. És a fasiszmus korszakának pokolbeli esztendei után, a nagy világháború után az emlékeztető április negyedikén kényszerült nyugat felé kihátrálni a végső német-náci és magyar-nyilas csizma a magyar határvonalon.

Persze hogy jelképes dátum ez: a fasiszmus már előbb összeomlott, a háború meg eltartott néhány hétig, mégis: Magyarország földje ekkor lett megint magyar ország. Ennek emlékeztetővel zárul a nemzeti szabadság misztériumjátéka. Ezt a misztériumot éljük át közös ünnepszorozatként évről évre a tavaszi szabadságünnepeken, ennek zárófelvonása az áprilisi emlékeztető.

Amit élünk, ami azóta folyton változva mégis ugyanaz — akkor kezdődött el. Ilyenkor kell magunkban is újra meg újra számot vetni a magunk számára és számot adni a nagyvilág felé, hogy milyen úton is járunk, és hol tartunk a nagy úton, mert csak így láthatjuk, merre is megyünk.

Budapest a harcok után

Emlékezés a hősekre

Szinte hihetetlen, de már 42 év telt el 1945. április 4. óta, amikor a szovjet hadsereg befejezte Magyarország felszabadítását. Azok, akik akkor születtek, ma már érett emberek. Aik pedig 20–25 évesek, vagyis a fiatalok, már csak hallomásból tudnak, ha tudnak valamit azokról az időről.

Eszembe jut egy beszélgetés, melyet az azóta elhunyt Ortutay Gyula akadémikussal folytattam. A tudós elmondta, hogy a Budapestért folytatott harcok alatt a hitlesták aláaknázták a Néptáji Múzeumot, hogy az utolsó pillanatban felrobbantsák. Az akadémikus hangsúlyozta: „Az, hogy eközben elpusztul a múzeum pincéjében menedéket találó több száz ember, s hogy a magyar nép páratlan kulturális értékei mennek veszendőbe, nem érdekelte a fasisztákat. A katasztrófát csak a szovjet katonák nagy vértámadásai árán sikerült megakadályozni. Az a feladatunk — folytatta a tudós —, hogy mindezt tudatosítsuk a mai fiatalokkal. Ezt soha nem szabad elfelejteni.”

A háború utolsó évének januárjában a fasiszták ismét kísérletet tettek Budapest ellen. A katonák csapataik megmentése érdekében Komárom irányából bevetették a utolsó páncélos egységeiket. A fasiszták támadása kudarcot vallott. Néhány német páncélos azonban áttört vonalainkon. Igaz, nem jutottak el Budapestig, de elfoglalták Verebet. Az ott levő

kis létszámú szovjet helyőrséget visszazsorították. Ebben tulajdonképpen nem volt semmi rendkívüli. A néhány fasiszta páncélos nem jelentett komoly veszélyt. A baj csak az volt, hogy a fasiszták fogságba ejtették 39 szovjet katonát. Volt közöttük néhány súlyos sebesült, s velük volt az egészségügyi nővér, Varja Ivogina is. A fasiszták senkit nem kímltek. Nem, nem lőtték agyon áldozataikat. Összetartották a falu lakóit, foglyait egyenként becipelték a kovácsműhelybe, ahol kalapáccsal zúzták szét fejüket, bordájukat, végtagjaikat.

Hogy miért? Az emberi elme erre nem tud felelni. Előrenyomuló csapataink másnap megsemmisítették a fasisztákat. Katonáinkat egy tömegsírban temették el. 1957-ben, a nagy októberi szocialista forradalom 40. évfordulóján az elesett szovjet hősök tiszteletére a falu lakói a vörös balatoni köböl emiéművet emeltek, amelyek köré 39 gesztenyefát ültettek. Az emlékművön magyarul és oroszul a következő olvasható: „A legdrágábbat, életüket adták a magyar nép szabadságáért, a fasiszmus ellen folytatott harcban.”

E feliratról ismét a Magyarország felszabadításáért folytatott elkeseredett harcok napjai jutnak eszembe. Emlékszem, az egyik napon egy magyar falu közelében egy kis dombon feküdtünk, a katonák cigarettáztak, beszélgettek. Az egyik csoport közepén megláttam Pjotr Galusint, egy magas növésű, 20 év körüli fiút. Szőke hajú, szeplős arcú, kék szemű, jellegzetes északi típus volt.

Körös-körül csend volt, sőt talán túlságosan is nagy csend, ami felkeltette bennünk a veszély érzését. Hamarosan rájöttünk, mi a fasiszták szándéka. Elhatározták, hogy a szárnyakról bekerítik a zászlóaljot. Kemény csata alakult ki. A fasiszták tüzérsége és aknavetői fergeteges tüzet zúdítottak zászlóaljunkra. A harcmezőn felűntek a hitlerista önjáró lövegek is. Katonáink a földre feküdték. Utógútnak sikerült lefogni néhány ellen-

séges tüzelőállást, s kilőtünk néhány önjáró löveget is. Két fasiszta önjáró löveg azonban keresztültűt a tűzvonalon, és a földön fekvő gyalogságunk hátába került. Kritikus helyzet alakult ki, amikor lényegében eldőlt az útközlet sorsa.

Abban a pillanatban, amikor az első önjáró löveg rekette füstöt okáda feibőgő motorral tört rá földön fekvő gyalogságunkra — megláttam Pjotr Galusint. Dereán egy gránátköteggel az acélszörny alá vetette magát. A robbanás megállította a harcjárművet. A másik önjáró löveg megfordult és visszatért a faluba.

Katonáink, akiknek szeme előtt játszódott le a hősi tett, megdermedtek, majd a zászlóalj rohamra indult. Félóra múlva vége volt az ütközetnek. A fasiszták megfutamodtak. Zászlóaljunk elfoglalta a falut.

Igy halt hősi halált Pjotr Galusin, ez a csendes, szerény fiú.

Nemcsak az ország felszabadításában vettem részt, hanem úgy alakult életem sora, hogy megfigyelhettem fejlődését a felszabadulás utáni években is. Úgy vélem, a szovjet katonák Magyarországról hullatott vére nem volt hiabavaló.

Az évek során zilárd barátság alakult ki a két ország, a két nép között, amelynek nagyszerű példája volt annak idején a Csepel Művek és a moszkvai Monometr egyesülés szocialista munkaverseny-kezdeményszervezése. A hagyomány folytatásaként a Ganz-MÁVAG dolgozója a nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulójának tiszteletére vállalták, hogy idén a tervezett 20 motorvonaton kívül még tizen készítenek a Szovjetunió-nak. A testvéri kapcsolatok gyakorlati példái emlétkor ismét a Vereben levő emlékmű körüli gesztenyefák jutnak eszembe. A fasiszták azóta gyökeret eresztettek, amelynek már nem tud ártani se a szél, se a vihar, se más természeti csapás.

Nyikolaj Zabelkin, a Szovjetunió hőse

Hegedűs Géza

Megkezdődött a tanítás

(Fotók: APN—KS)

„Nemcsak feladataink, de gondjaink is növekedtek”

BESZÉLGETÉS NEMES LÁSZLÓVAL, A MEGYEI IFJÚSÁGI ÉS SPORTOSZTÁLY VEZETŐJÉVEL

1986. július 1. óta egy új országos szervezet: az Állami Ifjúsági és Sporthivatal látja el az ifjúsági és sportügyek irányítását. A cél nem az ifjúsági és sportpolitikai célok megváltoztatása volt, hiszen az irányelvek ma is ugyanazok. A jogelőd — OTSH — megszűnésével csak a feladatok növekedtek. Ennek következtében jött létre 1986. december 22-én a megyei tanács vb ifjúsági és sportosztálya. Ugyanakkor született döntés arról is, hogy a helyi tanácsok, a közszociális szakigazgatási szervek kiemelten kezeljék területükön az ifjúsági és a sport helyzetét.

A Hajdú-Bihar Megyei Tanács ifjúsági és sportosztályának vezetője Nemes László.

— Melyek lettek a legfontosabb feladataik?

— Az ifjúsággal való szorosabb kapcsolat kiépítése volt munkánk első lépcsője. Ez a terület nekünk új, ezért volt szükség arra, hogy tevékenységünket koordináljuk a tanács többi osztályával. Támogatjuk az ifjúsági társadalmi programokat: mint például a Jövőknek a tét! felhívás. A célunk az, hogy az ifjúsági feladatok megoldása beépüljön a megyei közép- és hosszútávú

Népfrontra vagy az MHSZ-re. Sokkal nagyobb feladatot szánunk a sportegyesületeknek, mint eddig, hiszen az ő lehetőségeik a legjobbak. Öröm a számunkra a lakótelepi egyesületek léte. Nem mondom újat az az, hogy Debrecen lakosságának a fele panelházakban él. Az ők jobb aktivizálása a jövőben elengedhetetlen. Visszatérve a diáksportra elmondhatom, hogy a megyében a középiskolákban mindenütt, az általános iskolák 40 százalékában megalakultak a sportkörök. Sajnálatos dolog, hogy diák sportegyesület még nem jött létre, pedig alakulásukhoz a Magyar Diáksport Szövetség 20 és 100 ezer forint közötti támogatást ad. Mi azt szeretnénk, ha ezekben a sportkörökben minél jobban érvényesülne a diákönkormányzat. Úgy ítéljük meg, hogy sokkal inkább ifjúságpolitika a diáksport mint sport, és sokkal inkább demokrácia, mint sport. Társadalmilag van bizonyos fenntartás a diáksport létét illetően, de a szemléleti változások pozitív átalakítása már a mi feladatunk. Ezért is tervezzük a közeljövőben egy diáksportaktívát.

— Nem terhelik ezzel még jobban a tanulói ifjúságot?

tervekbe. Ehhez mi anyagilag is hozzájárulunk. Saját hatáskörünkbe tartozik az a vizsgálat, amelyet az ifjúsági törvény végrehajtásával kapcsolatban végzünk. Így lett kötelességünk az ideai ifjúsági parlamentek előkészítése is. Fel kell mérni a KISZ XI. kongresszusán elhangzott állami feladatok területi végrehajtását. Úgy érezzük, hogy itt is akad még tennivaló. Szeretnénk elkerülni azt a látszatot, hogy a munkánk csak a sporttal foglalkozik. Ezért hoztuk létre az ifjúságpolitikai csoportunkat is. Az anyagi lehetőségeink hasonlóak, mint voltak az előző esztendőben.

— Sok ez vagy kevés?

— Inkább kevésnek mondanám. Az ifjúságpolitika terén olyan speciális feladataink vannak, amelyek tavaly még nem jelentek. Gondolok itt elsősorban a diáksportra.

— Jelent ez szervezeti változást?

— Részben igen, mert tovább kell fejleszteni és korszerűsíteni a gyermek- és ifjúságvédelmi munkát, fokozni kell a családvédelem területén jelentkező problémák jobb megoldását. Egységes családvédelmi szervezetet szeretnénk létrehozni. A pedagógusképzésben részt vevő intézmények figyelmét fel kell hívni arra, hogy kapjon nagyobb teret oktatásukban a családvédelem. Vannak erre már jó tapasztalataink, többek között a hajdúbozsórményi óvónőképzésben. Ifjúsági tanácsadó irodákat szeretnénk működtetni, először Debrecenben, majd a megye többi városában is. Nemrégiben indult el egy kutatás Hajdú-Biharban a fiatal házaspárok életével, munkájával kapcsolatban. Ennek végső eredménye biztos hogy sok hasznos információt ad majd számunkra. Ezt a kutatást szeretnénk mi anyagilag is támogatni. Segítjük a jövőben az ifjúsági demokráciát jobban bemutató új szervezeti formákat. Ilyenek a különböző szabadidős társaságok és körök. Van erre már jó példa, többek között Hajdúdorogon.

— A KISZ mennyire „vigyázza” ezeket a területeket?

— Nagyon jó partnert találtunk bennük.

— Beszéljünk egy kicsit a diáksportról is, hiszen ennek koordinálása ezúttal önökhöz tartozik.

— A gyerekek sportolását mi az egészséges életmód igen fontos tényezőjének tekintjük. A fizikai aktivitás, a mozgásgazdagság megvalósításában keressük azokat a lehetőségeket, amelyek segítenek. Itt válik fontossá az a koordinációs tevékenység, amelyet a testnevelésben érdekelt szervezetekkel folytatunk. Gondolok itt elsősorban a KISZ-re, az iskolákra, a Hazafias

— Erre mi is gondoltunk, de éppen ezért kérjük a különböző ifjúsági szervezeteket, a pedagógusokat, a családok segítségét. Így úgy érzem, elmozdulunk a holtpontról, hiszen a minőségi sportot a tömegsportból alakítanánk ki. A tehetségteljesítés és -gondozás elsődleges feladatunk kell hogy legyen. Ezért akarunk nagyobb érdeklődést adni a jövőben a testnevelő tanároknak.

— Beszéljünk egy kicsit a minőségi, a versenysportról, hiszen ennek összefogása, irányítása is feladatunk.

— Differenciált szakosztályi támogatást szeretnénk megvalósítani. Az általunk kiemelt egyesületek továbbra is élvezik bizalmunkat. Harcolunk azért, hogy a minőségi sportban jó eredményt elért egyesületek szakosztályai ne szűnjének meg. Továbbra is jobban odafigyelünk az atlétikára, a röplabdára, a kézilabdára, a cselgáncsra, vagy a szépen fejlődő kosárlabdára. Ez utóbbinál a Deko sportegyesületének megalakulására gondolok. Elengedhetetlen feladatunk a tudományos és egészségügyi háttér kialakítása, ami ma még itt, Debrecenben is hiányzik. Várjuk az ÁISH-nak a sport finanszírozására vonatkozó reformrendeletét, javaslatát. Ez most van készülődésben, közösen az Országos Terhivattal és a Pénzügyminisztériummal. Azt szeretnénk ettől a rendeletről, hogy legálissá tegye azokat a támogatásokat, amelyek eddig „asztal alattiak” voltak.

Végezetül hadd mondjak néhány szót — a versenysport kapcsán — legnagyobb egyesületünkről, a DMVSC-ről. Az utóbbi időben élénk társadalmi vita alakult ki körülöttük, elsősorban a működéssel kapcsolatban. Mi az egyesületet továbbra is a megye reprezentánsának tekintjük. Mindent megteszünk azért, hogy azok az anyagi problémák, amelyek most őket szorítják, mihamarabb megszűnjének. Bizom benne, hogy az illetékes bázisvállalatok végre átgondoltabb támogatást adnak. A városi és a megyei tanács 4 millió forintja is csak a munkák töredékéhez elég, a létesítmények üzemeltetéséhez jelen pillanatban nincs meg a pénz. Vannak már biztató tárgyalásai a különböző vállalatokkal, ennek sikeres kiemelésében látom az anyagi probléma megoldását.

Befejezésül elmondhatom, hogy a megyei ifjúsági és sportosztály megalakulásával nemcsak a feladatok, de a gondok is növekedtek. En azonban — ismerve a megye vezetőinek és dolgozóinak sportszeretetét — biztos vagyok a gyors megoldásban.

— Köszönöm a beszélgetést.

Weisz György

Paks, Bős-Nagymaros meg a többiek

Az ideai terv: kilenc nagyberuházás

A magyar gazdaság ideai terve már decemberben megjelent a sajtóban, tehát nem titok, hogy az előző esztendőkhöz képest kevesebb az állami nagyberuházás. Igaz párhuzamosan egyre több a vállalati beruházás, amely szinkronban van a gazdaság-átalakítási reformokkal. Természetesen az állami nagyberuházások jelentősége nem csökken, hiszen erőműveket, repülőteret vagy éppen metró-továbbra is csak központi pénzalapból lehet építeni. Egyetlen vagy akár több vállalat erejéből sem telne ilyen beruházásra.

— Kilenc nagyberuházás szerepel az ideai tervekben, amelyek költsége meghaladja a 14,2 milliárd forintot — mondja Vasvári József, az Országos Terhivatal főosztályvezető-helyettese. — Kétségtelen, hogy az energiaellátás fejlesztése élvez elsőbbséget. A Paks Atomerőmű IV-es blokkjának építése még az idén befejeződik, de így is 4,5 milliárd forintot költünk rá. Az eredeti terv szerint a 440 megawattos blokkot decemberben kapcsolják volna az országos hálózatra, de az építők olyan jól állnak, hogy már a szeptemberi üzembe helyezése sem lehetetlen. Egyébként ugyancsak idén kerül a Minisztertanács elé az atomerőmű további bővítésének terve, s ha elfogadják, két 1000 megawattos blokk is épülne.

— Az utóbbi hónapokban, években viszont jóval többet hallottunk a Bős-Nagymaros vízlépcsőségről...

— Az 1987-es beruházási terv 4,2 milliárd forinttal számol, s ebből 3,7 milliárd forint építési munkákra megy el.

— A bős vízlépcsőhöz kapcsolódó magyar építési feladatok közül érdemes kiemelni a dunakiliti dűzsasztóműnél történő földmunkákat, mólók és vezetőművek kiépítését. Folytatódna a hatalmas léptékű betonozások, az alvízcsatorna kotrása, és a hrusov-dunakiliti tározó védelmi létesítményeinek emelése. A nagymarosi vízlépcső osztrák kivitelezésben épül, s ott jobbra előre-készítést végeznek a magyar vállalatok. Így többek között gondoskodnak az energia- és vízellátásról, az iparvágány lefektetéséről, valamint készenléti és felvonulási lakótelepet húznak fel. És itt is védelmi létesítményeket emelnek, amelyek többek között Esztergom és Komárom érdekét szolgálják.

Ezért hadd említsek néhány adatot, amely jól érzékelteti, hogy milyen hatalmas léptékű ez az építkezés. E szerint idén a magyar munkások többek között kiemelnek 4 millió köbméter földet, s beépítenek 500 ezer köbméter kőanyagot, valamint 120 ezer köbméter betont.

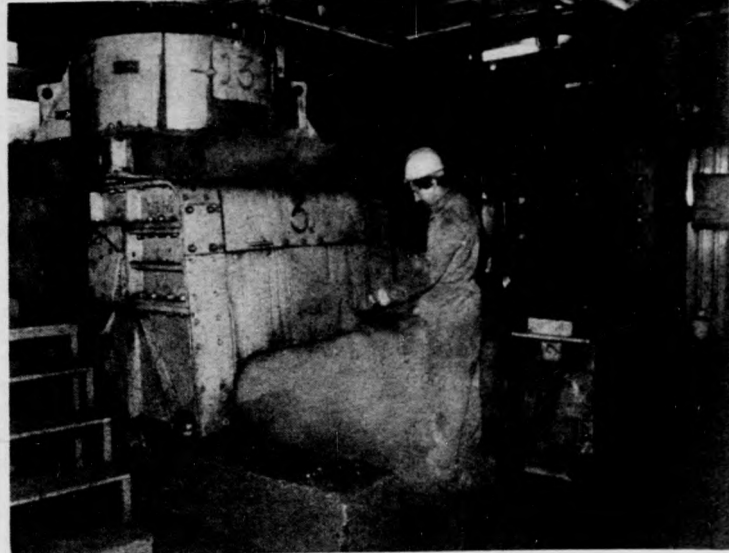
— Ferihegy II. már hónapok óta menetrendszerűen fogadja a gépeket, de folytatódik-e az ottani beruházás, hiszen Ferihegy I. sem maradhat el mögötte!

— Kétségtelen, hogy a ferihegyi építkezések az utóbbi évek egyik legnagyobb programjának számítanak, s a költségek már eddig is meghaladták a 10 milliárd forintot. És még nincs vége. Idén a Ferihegy I. régi létesítményét építjük át, s azután már ott is használhatják majd az új repülésbiztonsági berendezéseket. A forgalommegosztásnak több jótékony hatása lesz, hogy mást ne említsék, enyhíthet a környékbeliek gondjait, hiszen ezáltal a zaj is csökken. A környezetvédelem miatt egyébként is még több kisebb beruházásra lesz szükség.

— A metróépítés talán mind között a legnépszerűbb beruházás, hiszen talán ez érinti leginkább az országot, s főleg Budapest lakóit, ám itt is sok a bizonytalanság, a feltételek mód, hogy meddig és mikor épülnek tovább a vonalak.

— Sajnos ez is a drágább beruházásokhoz tartozik, s ezért az építés üteme az ország mindenkor anyagi helyzetétől, lehetőségeitől függ. Most az északi-déli vonal továbbépítése, tehát az Árpád-híd és a rákospalotai Bajcsy-Zsilinszky út közötti szakasz szerepel a tervekben. Idén a költségvetési kiadások csökkentése miatt 1450 millió forint jut erre, s a Fővárosi Tanács is támogatja az építkezést. Az kétségtelen, hogy a kivitelező vállalatok gyorsabb tempóra is képesek volnának, de pénz hiány nem tehetik. Így a már említett szakasz előreláthatólag 1990-re készül majd el.

— A bányászat és a kohászat is mindig a „nagyberuházások” közé tartozott, bár az utóbbi években csökkent a jelentőségük.

A múlt évben kormányprogramot fogadtak el a szénbányászat gazdaságosságának fokozására. Az idén 870 millió forintot ruháznak be a célterületre. Felvételnél a korszerűsített nagymányoki brikettgyár belseje látható, amely az idén 450 ezer tonna jó minőségű brikettet akar adni a lakosságnak (MTI-fotó: Kálmándy Ferenc — KS)

— A Dunai Vasmű közelműve tavaly készült el több mint 9 milliárd forintért. Azóta már üzemel, de a kiszolgáló létesítményekre még az idén is költünk 913 millió forintot. A vegyi üzemek építése valószínűleg még a jövő évre is áthúzódik. És a Dunai Vasmű beruházásához kapcsolódik, annak érdekében fejlesztjük a mecseki kokszzoható szénbányászatát. Igaz, ez is lassított ütemben folytatódik, de így is 870 millió forintot költünk rá. Az István III-as akna, valamint a Zobák-akna mélyépítése történik. Épül egy szénelőkészítő s gépeket is vásárolnak.

— Két beruházásról még mindenképpen érdemes szólni, hiszen a Budavári Palota és a Nemzeti Színház építése egyaránt közérdeklődésre tarthat számot.

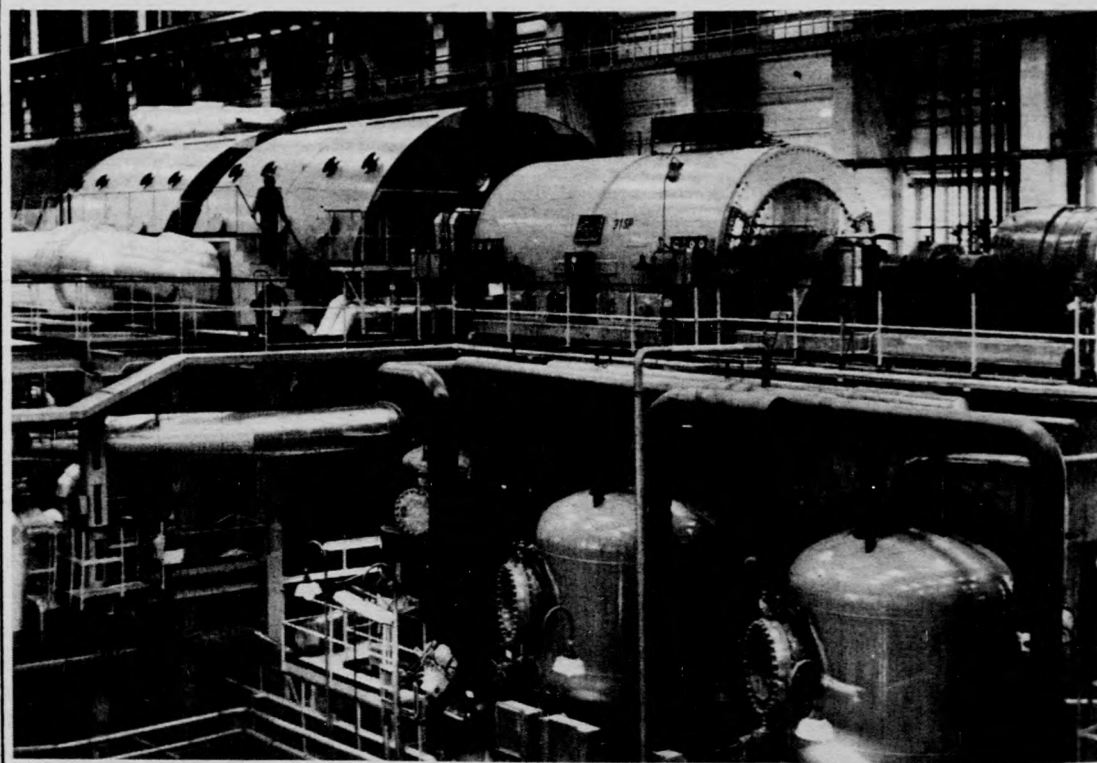
— A Nemzeti Színház építése valószínűleg csak jövőre kezdődik, ezért egyelőre nem tudok többet mondani. A Budavári Palota viszont a legrégebbi beruházásunk, hiszen a helyreállítását még 1949-ben kezdtük, s az épületegyüttes zöme már elkészült. Hamarosan végleges döntés születik arról, hogy mi lesz a Sándor Palota és a volt Honvédelmi Minisztérium sorsa, vagyis ki költözhet majd be a felújított falak közé. A Sándor Palotában lehetne például a Modern Művészetek Múzeuma, míg a másik épületben kaphatna helyet a várgondnokság, sőt egy étterem is, hiszen a Disz-téren elkelne még egy vendéglátóhely. Mindenesetre jelenleg a Sándor Palota tetőzetét bontják, javítják, s így a külső tatarozás hamarosan elkészül. A belső helyreállítást viszont csak a döntés ismeretében lehet tervezni, hiszen más belsőt kíván egy múzeum, és mást egy hivatal.

— A bányászat és a kohászat is mindig a „nagyberuházások” közé tartozott, bár az utóbbi években csökkent a jelentőségük.

— A bányászat és a kohászat is mindig a „nagyberuházások” közé tartozott, bár az utóbbi években csökkent a jelentőségük.

— A bányászat és a kohászat is mindig a „nagyberuházások” közé tartozott, bár az utóbbi években csökkent a jelentőségük.

Dalla László

Még ebben az évben felavatják a Paks Atomerőmű negyedik, 440 megawattos reaktorblokkját. Képünkön a múlt év végén üzembe helyezett harmadik blokk látható (MTI-fotó: Balaton József — KS)

Magyar
Divat
tavaly

A rajz szerinti 18 cm magas... a szoknyával... nyalattal sötét... az új derékvonal... ség? Mert a s... 1986-ban volta... szoknyát is h... esetben a csíp... a szoknyához... peljük, a szok... volna, nem tū

87/93

DEÁK MÓ

Piszka, a me... részben, aki... ket ír, titokba... seket írt, ami... rángatta a ma... — Atkelhet... csakis móri... morogta vész... — Ez mi? —

— A megzöldü... ba sértődött... a mellét.

— Ez, kérl... mazott költés... — És ki a... kottyantott k... — Es mire?... dott Puszáló.

Piszka feje... ma, félig zóld... lett, és mintha... tak volna, a s... radt.

— Varázsló... mondta gyors... elkerülje az a... nását.

— A megzöldü... ba összecsapta... — Még mit... pogta. — Ver... ked, meséket, s... szórakoztassa... szönet? Apá... kaktuszba. Jó.

— Mit mon... dalba Jázmin... — A megsárg... vállat vont.

— Óz mind... Ozt mond, om... — De ha m... varázslás! —

— Óz vorá... ta ki Jázmin... tekintete belé... — Varázsló

Divatos szoknya tavalyiból

A rajz szerint a régi derékrészt körkötötűre szedjük, és 18 cm magasan patentkötésű csipőrést készítünk. Ha nincs a szoknyával azonos maradék fonalunk, válasszunk 1-2 árnyalattal sötétebbet! A kötött szoknya sodort pertlijét most az új derékvonalon fűzzük be! Hogy miért van erre szükség? Mert a szoknyák 1987-ben jóval hosszabbak, mint 1986-ban voltak. De nemcsak kötött, hanem vastag szövetszoknyát is hosszíthatunk ezzel a módszerrel. Ebben az esetben a csipőpántot külön kötik meg, és utólag gépeljük a szoknyához, a bal oldalal. Ha a derékpántot is hozzágépeljük, a szoknyánk olyan lesz, mintha eleve így akartuk volna, nem tűnik toldásnak.

Szöveg és rajz: Pálffy Judit

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

A szent korona története

Gyönyörű, értéke pedig felbecsülhetetlen. A Nemzeti Múzeum dísztermében valamennyien megnézhetik. Valójában nem ez volt a magyar királyok első koronája. Amelyik államalapító királyunk, István homlokát övezte, az a halálát követő vizsalyok közepette elveszett. Hogy milyen lehetett, azt az ezredik év táján élt Veszprém-völgyi apácák jóvoltából tudjuk. Ők ugyanis elhatározták, hogy miseruhát hímeznek a fejevári székes-egyház számára. A bizánci selyemből készült miseruhára, amely koronázási palást lett, arany fonallal a királyi pár képmását is megörökítették. István fején ott a korona is, amellyel II. Szilveszter pápa megajándékozta. Am ez a korona nem azonos azzal, amelyet ma a Nemzeti Múzeumban őriznek.

Hogyan lehetséges ez? Megtudhatjuk Pintér József A korona kalandjai című könyvéből. Talán hallottatok már arról, hogy a latin eredetű korona szócseka magyarul koszorút jelent. Az ókor ember először falevelekből, virágokból, majd csillogó fémekből készítette és az erős, bölcs, tekintélyes személyeket ékesítette vele. Királyaink is igényt tartottak a koronára, ha bölcsek voltak,

ha nem. A Nemzeti Múzeumban őrzött királyi ékszer jóval István halála után került az országba. Akkor sem a mai formájában, hanem két különálló részből. Alsó része, az úgynevezett görög korona egy bizánci császártól származik, a felső kereszt-pántos rész, az úgynevezett latin korona eredete még ma sem tisztázott véglegesen. Az az időpont sem ismeretes, amikor a kettőt egyesítették. Mindez persze semmit nem von le az értékéből.

A közel nyolcszáz éves koronát sokáig az erőskezű Árpád-házi királyok örökölték egymástól. Kalandos élete volt. Sokszor rejtették, volt, aki potom 2500 aranyforintért elzalogosította. Mátyás 23 éves rabságból szabadította ki, és gondoskodott az őrzéséről. Későbbi korokban is rejtették, nagy küzdelmeket folytattak érte. Az 1848-as szabadságharc végnapjaiban elásták, s csak nagy nehézségek árán került elő. Utolsó kalandja 1944-ben kezdődött. A háború után az Amerikai Egyesült Államokba került, amelynek kormányza 33 év után szolgáltatta vissza Magyarországnak. Jó könyv A korona kalandjai című, amely a Móra Kiadó gondozásában jelent meg, Zsámboki Orsolya szép rajzaival.

A solymári csóka

„Igazságos Mátyás királyról tudni való, hogy úrtól, szegénytől egyformán megkövetelte a kötelességtudást. Akiben megtalálta, azt megbecsülte; aki a kötelességnek eleget nem tett, azt hamar ráncba szedte. Egyszer a solymáriakat kapta kötelességmulasztáson a nagy király.” Megtudta kincstartójától, hogy három esztendeje

nem fizettek egy fabatkát sem. Mit is cselekedhetett erre az igazságos király? S mi lett a solymáriak sorsa? Móra Ferenc meséje — amely a Csiperke könyvek sorában jelent meg — választ ad ezekre a kérdésekre. A történetet bizonyára már az óvodások is szívesen meghallgatják. A könyvet Jelenszky László humoros rajza díszítik és a Móra Kiadónál jelent meg.

Felszabadulási emlékművek

Rejtvényünkben néhány felszabadulási emlékművünk szobrászának nevét rejtettük el.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14							15	
16		17		18					19		20
	21		22					23			
24	25		26			27				28	29
30		31			32				33		
34				35		36		37			
38				39			40		41		
42			43					44		45	
	46	47		48				49	50		
51	52			53				54	55	56	
57		58		59						60	
61		62		63						64	
65			66		67			68			
							69				

VIZSZINTES: 1. A pécsi emlékmű alkotója. 13. Így becézte a lányát Illyés Gyula. 14. Magasabb beosztásba helyezte. 15. Tíz angolul. 16. Rablott zsákmány. 18. ... Lumpur, Malaysia fővárosa. 19. József. 21. A szentendrei emlékművet ő készítette. 24. Skandináv légitársaság. 26. Sportöltözék. 27. Japán és jugszláv gépkocsijelzés. 28. Az egyik nem. 30. Pan társa. 33. Kartyaszín. 34. Középarány. 35. Lószerszám. 37. Az embert körülvevő valóság. 38. Hízékény. 39. Keresgél, kotorász. 41. Két egyforma kettősbetű. 42. Dán és thai földi autójelzés. 43. Szennyes. 44. Római. 46. Emelt hangú költemény. 48. Neves norvég színművész (Jakov). 49. Birtokol. 51. Rövidhullám. 53. Sémii nyelvet beszélő, sőtét bőrű nép. 55. Fővárosa: Lomé. 57. „Vajh... és merre van hazája” (Vörösmarty). 59. Világhírű filmművész volt. 60. Egyik megyénk rövidített neve. 61. ... fánk, korong alakú sütemény. 63. Batsányi János versc. 64. Irodalmi mű. 65. A legtöbb vallási tiszteletet érdemlő. 67. ... carte. 68. ... görbe. 69. Paradicsom, idegen szóval.

FÜGGŐLEGES: 1. Ő készítette a miskolci emlékművet. 2. Régi ürmérték. 3. Bandzsító. 4. Igevégződés. 5. Helyezett. 6. A legfőbb isten az ókori görög mitológiában. 7. Mutató névmás. 8. Község a Bükk aljában. 9. Az alanyt kifejező. 10. Nisztertanács. 11. Régi kékfehérek. 12. Szóösszetétel: ben: új. 17. Kettősbetű. 19. Omszk folyója. 20. A salgótarjáni emlékmű az ő munkája. 22. Ifjúsági lapunk beütjele. 23. Repülőgéptípus. 25. Roham. 29. Perzsa. 31. Létezik, de fordítva! 32. A győri emlékművet ő készítette. 33. Győtrelem. 35. Meddő. 36. Disznókat erdőben tereltet. 39. Személyes névmás. 40. Allóvíz. 43. A protaktínium vegyjele. 44. Az antimon vegyjele. 47. Szolmizációs hang. 50. Igeképző. 52. Igaznak tekint. 53. Részben behatol! 54. P. I. O. 56. Greta... 57. A dunajvárosi emlékmű az ő alkotása. 58. Hatalmas. 62. Jelez. 64. ... Appia. 66. Televízió. 68. Gépész mérnök röviden.

Beküldendő: a hat alkotó neve. Határidő: április 14.

Fazekas Valéria

F. I.

DEÁK MÓR: Szellemidézés

Piszka, a megzöldült tengerészbaba, aki titokban verseket ír, titokban éppen verseket írt, amikor Dóra megárangatta a matróztrikóját. — Atkelhet a sivatagon, csakis móri szörpöt igyon — morogta vesztérhesen Piszka. — Ez mi? — kacagott Dóra. A megzöldült tengerészbaba sértődötten kidüllesztette a mellét. — Ez, kérlek? Ez alkalmazott költészet. — És ki alkalmazza? — kottyantott közbe Jázminka. — És mire? — támaszkodott Puszáló. Piszka feje, akár egy alma, félig zöld, félig piros lett, és mintha bele is haraptak volna, a szája távva maradt. — Varázsolj nekem! — mondta gyorsan Dóra, hogy elkerülje az alma lepötytynását. A megzöldült tengerészbaba összecsapta a tenyerét. — Még mit nem? — hátpogta. — Verseket írok nekéd, meséket, táncokat, hogy szórakoztassalak, és mi a köszönet? Apád beleültet a kaktuszba. Jó. De hogy még varázsoljak is? Hát mi vagyok én? — Mit mond? — bökte oldalba Jázminka Puszálót. A megsárgult barnamackó vállalt vont. — Óz mindegy — felelte. — De ha mesélsz, az már varázslás! — csökönyösködött Dóra. Piszkanak jólragyogott a szeme. — Hát hisz tényleg! Az varázslás! — Óz varázslós — javította ki Jázminka, de Piszka tekintete beléfojtotta a szót. — Varázsló vagyok! Má-

gus! Sámán! — ordibálta Piszka. — Mit mond? — bökte oldalba Jázminka Puszálót. — A mindig csokolózó barnamackó vállalt vont. — A sáma az, amin all. A sámán. A mágus meg olyan, akinek mágja van. Dóra toppantott egyet: — No, akkor varázsolj nekem! — A — Piszka ravaszdin elhúzta a száját — nem úgy megy az. Először jól kell laknom gesztenyepürével. Puszáló föltartotta a kezét. — Én csak azért jelentkezek — mondta — mert nekem is van sámán, és mágustésza helyett mézet kérek. — Ennekem jó az eper is! — tapsikolt Jázminka. Dóra hümmögött. — És mit varázsoltok? — kérdezte a csereértékeket latolgatva. — Én szellemet — jelentette ki Piszka. — Én egy kövér Puszálót — brummogott elégedetten a mindig csokolózó barnamackó. — Én egy üres eprestányért — tapsikolt afölötti örömben Jázminka, hogy ő is tud valamit varázsolni. Dóra fityiszt mutatott Puszálónak. — Ez mi? — kérdezte Jázminka. — Osztogatok meg rajta — szaladt el nevetve Dóra a gesztenyepüréért. — No? — A megzöldült tengerészbaba szája tele volt. fejével intett nemet a kérdésre. — Jázminka lefittyedt szájjal nézte. — Én már rég idevará-

zoltam volna az üres eprestányért — hüppögte. — No? — Dóra már türelmetlen volt. — A durmucát neki! — csattant fel Piszka —, alig győzőm sorolni magamban a szellemidézó rigmusokat, alig győzőm kántálni a varázsigéket, alig győzőm tömni magamba a gesztenyepürét, te meg még sürgösz is! Veszélyezteted a szellemidézést! Dóra megszeppent. — Kérsz még valamit? Piszka révetegen bólintott. — Idenéz, odanéz, szellemke, kell-e méz? — Igen — brummantott nyomatékosan a szellem Puszáló hangján. — Idenéz, aki mer, szellemke, kell eper? — Igen — szolt ki a szellem Jázminka szájából. — No? — türelmetlenkedett Dóra, amikor odavarázsolta eléje az üres eprestányért meg a kövér Puszálót. — No? Szellemtesz? — Ne haragudj, Dóra — tártá szét a karját Piszka —, jóllakottan nem megy. Eggyébként itt van a szellem a szobában. Csak nem lehet látni. Érdekes módon azonban Dóra nem sértődött meg, nem haragudott, sőt, amikor apukája megkérdezte tőle, hogy ki ette meg az epret, a gesztenyepürét, meg a mézet, kedvesen a babákra mutatott: — Ők — csak az ujjá ragadt össze kicsit, csak a pólján volt egy csöppnyi gesztenyemorzsa, és a szája széle volt piros az eperből. — De vigyázz, apa — tette még hozzá —, újabban szellem is van a szobában!

AUTÓSOK-MOTOROSOK

Autósok tavasza

Előfordult már olyan, hogy valaki a szép tavaszi időben be akarta indítani télire leállított járművének motorját, s ez nem sikerült. Pedig, amikor leállította a kocsi, minden a legnagyobb rendben volt. Mit lehet ilyenkor csinálni? Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy miért nem indul el a motor. Ha az akkumulátorban van áram, akkor ellenőrizzük a gyújtást is. Akinek nincs próbálampája, szikraugráttással is próbálhatja. Ha a gyújtás rendben van, ellenőrizzük az üzemanyagrendszerét. Aki igényesen akar eljárni, engedje le az üzemanyag-tartályból a benzint, a keveréket, és tisztítsa után ismételtlen töltse vissza. A leengedett üzemanyag ülepítés után természetesen újra felhasználható. Ha indítási nehézség mutatkozik, és az üzemanyagellátó rendszerre gyanakodunk, ne feledkezzünk el a tápszivattyúról, az AC-pumpáról sem. Igen sok szennyeződés és víz rakódhat le benne, és ezért egyre kevesebb üzemanyagot tud a porlasztóhoz továbbítani, míg végül teljesen eldugul. A tisztításnál és a visszaszerelésnél gondosan ügyeljünk a pumpa szűrőjére és a szigetelésre. Figyeljünk a csatlakozó vezetésekre is, mert a gondatlan szerelés benzinfolyáshoz, esetleg motortűzhez vezethet. A porlasztó szétszedéséhez és tisztításához csak az kezdjen hozzá, aki alaposan ismeri felépítését, mert ellenkező esetben nagyobb lesz a kár, mint a barkácsolás haszna. Ne feledjük, a fűvókákat csak levegővel szabad tisztítani, mert még a legpuhább drót is maradandó sérülést okoz, és később esetleg indokolatlannak tűnő üzemanyag-túlfogyasztás lesz. A szakszerűtlen beavatkozás következménye. A porlasztó tisztításakor — amikor már minden szükségeset kisereltünk — először levegővel tisztítsuk ki az öntvényt, majd benzinnel mossuk ki, és ismét levegő befújásával szárítsuk. A visszaszerelésnél alaposan vizsgáljuk meg azt a szigetelést, amely a porlasztó és a szívócső között található. Egy házszállrepedésen keresztül is annyi hamis levegőt kaphat a rendszer, hogy nincs olyan trükk, amivel ilyenkor be lehetne állítani a helyes működést.

Ha ezek után sem indul be a motor, arra kell gondolnunk, hogy rozsdás lett a dugattyúgyűrű és a hengerfal. Ennek az lehet az okozója, hogy a téli állás alatt a nyitott szelepeken át a hengerekbe jutó levegőből kicsapódott a vízpára, és a nedvesség hatására megindult a rozsdásodási folyamat. A hengerfalat egy idő után már nem védte az olajfilm, és ez okozta a kellemetlenséget. Ilyenkor csavarjuk ki a gyújtógyertyákat, és a nyíláson kevés olajat öntsünk a hengerbe, majd a motor — lehetőleg kurbliással való — megforgatásával szüntessük meg a felesleges sűrűlődat. Célszerű, ha a téli állás után olajcserét végzünk, mert a hosszú állás miatt különböző káros vegyi folyamatok játszódhatnak le a kenőanyagban, és nem okos takarékoskodás az, ha a régi olajjal járunk. Aki azonban nem akar olajat cserélni, indulás előtt ellenőrizze a motorban, a sebességváltóban és a differenciálműben az olajsíntet. Aki télen is használta járművét, annak sem árt ilyenkor alaposan átvizsgálni a kocsi. Különösen fontos, hogy keressük meg azokat a helyeket, ahol a téli időjárás viszonyosságai kikezdték az alvázat és a kocsiszekrényt. Alapos mosás után, akár házilag is kijavíthatók a kezdődő rozsdásodások. Mindenekelőtt fémtisztára csiszoljuk a korrozív által megtámadott felületeket, és csak azután kenjük be a megfelelő védőszerekkel és festékekkel. Ha nem így járunk el, az alattomos rozsdá a festés alatt tovább terjed, és később jelentős anyagi kihatással járó javítás válik szükségessé. Vizsgáljuk meg a gumibroncok állapotát, és állítsuk be a szükséges (előírt) levegőnyomást. Ne feledkezzünk el a pótkerékről sem. Elindulás előtt próbáljuk ki a kocsi összes fényforrását. Azt talán felesleges mondani, hogy egy alapos belső takarítás is célszerű teendő ilyenkor, benézvén a szőnyegek alá is! Nézzük meg a mentődobozt, a szerszámkészletet, és ha szükséges, egészítsük ki tartalmukat. És azért persze ne feledjük otthon az elakadást jelző háromszöget se...

B. I.

A DEBRECENI POSTAIGAZGATÓSÁG felvételre keres rendszer-programozót a számítógéppontjába.
Az Igazgatóság TPA-1148 típusú számítógépet üzemeltet.
Jelentkezést személyesen a számítógéppont vezetőjénél, (Debrecen, Bethlen Gábor u. 1.)

CENTRUMHÉTFŐ

Női kosztümök, gyerek kordnadrágok 20%

Gyermek körjáróka és egyes zománcdedények 30%

Divatcentrumban: Egyes kötöttáruk 20%

25 ÉVE A CENTRUMBAN

A Kossuth Lajos Tudományegyetem Számoló Központja

érettségivel rendelkező **adatrögzítőket** keres, kétműszakos munkakörbe.

Fizetés megegyezés szerint.

HALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szerettünk édesapánk, nagyapánk és rokonunk;
SZUCS SANDOR
90 éves korában csendben elhunyt. Szeretett halottunk temetése 1987. április 7-én, kedden 13 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből egyházi szertartás szerint. Lakás: Debrecen, Tanító u. 9. sz. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy OZV. KISS JÁNOSNE Felföldi Erzsébet
1987. március 31-én elhunyt 81 éves korában, rövid szenvedés után. Szeretett halottunk temetése 1987. április 6-án, hétfőn délután 12 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből a római katolikus egyház szertartása szerint. Lakás: Aradványpuszta, Cserépus u. 18. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy OZV. KISS JÁNOSNE Felföldi Erzsébet
1987. március 31-én elhunyt 81 éves korában, rövid szenvedés után. Szeretett halottunk temetése 1987. április 6-án, hétfőn délután 12 órakor lesz a Köztemető 2. sz. ravatalozó terméből a római katolikus egyház szertartása szerint. Lakás: Aradványpuszta, Cserépus u. 18. A gyászoló család.

INGATLAN

Eladó Debrecen-Lóza, Hadvezér u. 26., elvi pletési engedéllyel 360 négyzetméter területtel. Érdeklődni a 26-606-os telefonon.

Kertes családi ház azonnal beköltözhető. Építési lehetőséggel eladó. Gáz az utcában. Magyar u. 7., Csapóker.

Jószai családi házamat nagy tekelek elcsereimel debreceni bérházi lakásra. Érdeklődni 16 óra után. Debrecen, Szabó u. 31.

Faneskán, 16. buszközlemben 200 négyzetméter, tartós használatú zártkert felszereléssel eladó. Kis faház, kerítés, jó ivóvíz van. „Villany megoldható” jellegre a kiadóba.

Telkibányán eladó az üdülőövezetben 622 négyzetméter alapterületű hétvégi telek, építési anyaggal. Kút, szerszámruhá, villany van. Érdeklődni lehet levélben vagy személyesen 3860 Ecs, lócai u. 8. számú. Borna Lászlónál.

Bogácson, az Ifjúság utcában befejezés előtt álló kétszintes családi ház sűrűn elhelyezkedő. Irányár: 750 000 Ft. Érdeklődni: Cserépus, presszó.

Pacón eladó 810 négyzetm. bekerített telek. Buszvégállomáshoz 5 perc. Villany van. Érdeklődni 18 óra után, vasárnap egész nap. Debrecen, Gyöngyvirág u. 2.

Saját rendelkezésű 600 négyzetm. föld a Martinkán eladó. Érdeklődni: Tóldi u. 27.

Sámsónkerben 200 négyzetm. telek cseh-szlovák faházalattal. Fűtés, víz, villany van. Érdeklődni 18 óráig. Érdeklődni: 22-956-os telefonon.

60 000 forintig vikend házat vennék a Keleti partján. „Tavas 193 517” jellegre a Hirdetőbe.

APRÓHIRDETÉSEK

268 négyzetm. lóherház építésére alkalmas telek Odón u. 4. sz. alatt eladó. Érdeklődni: Jerikó u. 15. Korona presszó.

Családi ház áron alul eladó 600 négyzetm. telekkel. Debrecen-Lóza, Monostorerőd u. 64.

ALBÉRLET

Bütorozott szoba, konyha, fűtőszoba dolgozó házaspárnak kiadó. Szerdén u. 10. 11-es buszszáll. Sámsoni útból megközelíthető.

ÁLLÁS

Allattenyésztésben jártas férfi keresek, szükség esetén lakást biztosítok. Debrecen, Posta-kert u. 39/B.

BÜTOR

Mindenféle szép bútor vétel és eladása. Arany János u. 13. Telefon: 20-019.

Használt bútorok vétel és eladása. Gyári nem szabványos bútorok nagy választékban kaphatók. Debrecen, Hatvan u. 61. sz., telefon: 16-657. Hatvan u. 27., telefon: 14-434, Csapó u. 5. sz., láthat az udvarban. Bütoripari Javító Kiszövetkezet.

JÁRMŰ

Autómentés, gépjárműszállítás 2,5 tonnájig. Állandó telefonnyellett: 16-000 CB. 7. Thermo. Keveset futott Skoda 120 l. eladó. Aranjánlato-kat kérünk. „Drapp” jellegre a kiadóba.

Két családnak alkalmas 3-2 fős szobák, Bethlen utcai tanácsos lakóház egy vagy másik szobák összkömfortosra cserélem. „Összeköltözöknek” jellegre a kiadóba.

Hámán Kató utcai, keleti felváltó 1 plusz 2 fős szobák OTP-s lakóház 2 plusz 2-es vagy 1 plusz 3 feles tanácsos lakásra cserélem. „Hűsvéti lebonyolítás 193 527” jellegre a Hirdetőbe.

TÓRA TEHERTAXI!

Építőanyagszállítás 1-10 tonnájig. Autódaru-emelés 12 méterig. Költöztetés, bútorszállítás és mindenféle fuvarozás garanciával.

Arubeszerezést vállalunk.

Előrendelést határidőre teljesítünk.

Uj szolgáltatásunk: munkaszüneti napokon ügyeletek tartunk.

Telefon: 22-953. CB AM-10.

TÓRA TEHERTAXI!

Pianinót vennék. Telefon: 16-954.

Kis faház anyagárban eladó. Díszlegi út, burgonyatárolóval szemben.

ÉKSZERESERE-ÁKCIÓ! Ertesztjük kedves ügyfeleinket, hogy április 7-8-án hozott aranyból készült csereakcióját tartjuk! DEFI óra, ékszerjavító, Hatvan u. 17.

Rózsás- és díszművényszerűsített legújabb színes nagy árkétyekért, kérésre díjmentesen megküldjük. Vidéki névmegrendeléseket postán pontosan teljesítjük. Szakmai rózsaszakértő, díszfaiskola. Postafiók: Budapest 5/206. 1368.

Csemegecsövek öszel szedtet, fagymentes helyen teleltetett simavesszertel legújabb fűtőberendezésből (Hamburgi, Itália, Kardinal is kapható. Hosszúvályi, Petőfi u. 6., Faragó.

Belvárosban 20 négyzetméter nagyságú üzlet helyiség bére adó. „Sétalóútcá” jellegre a kiadóba.

Lakóocsi, lengyel gyártmányú bére adó. „Létpontmegjelölés” jellegre a kiadóba.

Uj vöröskőa kulibunda igényesnek eladó. Érdeklődni telefonon: 15-256.

Commodore-64 számítógép magnóval és két kezelőkarral eladó. Domokos L. u. 6. fszt. 1.

50 db anyajuh, megbonvona is eladó. Hatalp celtelépülés, Molnár Lajos. Érdeklődni minden nap.

Előnevelt csibe kapható. Rába u. 6. (Csapókeri állomásnál.) Házhoz szállítom.

Cserépkályhámester vállalt saját kezűleg, szolid aron cserépkályhámunkákat. Kishégyesi út 43.

Koloniai ütőgarnitúra, rövid zongora, háromajlós berkek szekrény, üveges könyvszekrény, gyermekágyasztal, emeltes ágy, telefonasztalka eladó. 16-954.

Veiburgonya eladó Borz u. 17.

500 négyzetm. meg-szantott föld (felsőbe, beteges miatt kiadó, páci zártkertben. 8-as busz végállomáshoz 5 perc. Bözörményi István, Bel-bécső 118.

Az Egyetértés AFÉSZ Hajdúnánási GARANCIA Iparcikküzlete a Miskolci Vasvill Nagykereskedelmi Vállalattal és a Hajdúnánási Hazafias Népfronttal közös szervezésben

1987. április 7-től április 13-ig naponta 9 óráig (vasárnap zárva)

hűtőgép-bemutatót és -vásárt rendez

a Hazafias Népront székházában, Hajdúnánás, Dorogi u. 5. és a Park Áruházban, Hajdúdorog, Petőfi tér 6-8. sz.

Nagy választékban kaphatók:

energiatakarékos hűtőgépek 3590 Ft-tól 9100 Ft-ig
fagyasztóládák 200 lit. 13 500 Ft-tól 22 400 Ft-ig
fagyasztószekrények 5600 Ft-tól 9950 Ft-ig

Minden kedves vásárlót és érdeklődőt SZERETETTEL várunk.

Hajdúnánás és Hajdúdorog területén díjtalan házhoz szállítás!

EXPRESSZ

Biháné u. 2 plusz fél szobás öröklakás eladó. Érdeklődni a Mik-szath K. u. 30. sz. 1. 4. 17 óra után, Oláh.

Belvárosi 75 négyzetméteres 3 szobás, összkömfortos, hitelmentes, zártudvaros öröklakás eladó. Érdeklődni hétvégén egész nap, hétköznap 11 óráig. Mester u. 25. 11., Kovácsék.

Eladó első emeleti két-szobás OTP-s lakás k-plusz OTP. Debrecen, Micsurin u. 132. 1. 3.

Első emeleti 2 szoba + étkező, 54 négyzetméteres újkereti szövetkezetes lakóház két másik szobás szövetkezetes vagy OTP-s lakásra. „Az egyik lehet tanácsos” jellegre a kiadóba.

Nagyerdő 2 szobás OTP-öröklakás eladó. Debrecen, Damjanich u. 30., fszt. 4. elatt. Érdeklődni este 6 után és hévégeken.

Apafán 220 négyzetm. zártkert eladó. Telefon: 18-203.

Bocskaikert, Boros G. u. 6. sz. családi ház eladó. Érdeklődni hétvégeken a helyszínen.

Bem tértől a Simonyi út és környékén keresek 10 évnél nem régebbi társaslakást, téglaófalú épület, gázvezetést, 2 szoba-étkező plusz garázs. Villamoshoz párt száz méterre, áron felül is. 1. emeleten. „Simonyi út” jellegre a kiadóba.

300 négyzetm. kert eladó István út végén (Tócskerthez közel) 320 Ft/négyzetm. Érdeklődni lehet szombat, vasárnap délelőtt vagy 18 óra után, Isván út 133. IV. 13.

Sámsoni út mellett eladó 200 négyzetm. bérelmény. Buszhoz közel. Érdeklődni Kerekes F. u. 45.

Eladó kis ház a Kertvárosban, két utcaóra nyílt, 193 négyzetm. telekkel. Megtekinthető naponta 10 óráig. Babits u. 66.

Eladó 2 plusz étkező szövetkezetes lakás és átadó 300 négyzetm. bérelmény belterületen, önköltségi áron. Érdeklődni: Hajdú János u. 14. 1. 8.

Családi ház eladó. Lázár u. 4. sz. Sűrűsben.

Juhász Géza u. 11. sz. ház eladó. Kis átalakítással 2 családának is alkalmas.

Eladó két családnak is alkalmas háromszintes családi ház 200 négyzetm. telekkel. Gábor Á. u. 67.

420 négyzetm. vikendtelek a Domboson. 25 ezer forintért és egy CAZ 69-es autó érvényes műszakiállal eladó. Két malon u. 13.

Florat házaspárnak bútorozott szoba kiadó. Fülöp u. 17.

Külön bejárható szobakonyha kiadó. Láhner u. 30.

Külföldi szobakonyha kiadó. Láhner u. 30.

Külföldi szobakonyha kiadó. Láhner u. 30.

Külföldi szobakonyha kiadó. Láhner u. 30.

1600-as Lada jó állapotban eladó. Poroslyát út 53/B, este 6 óráig.

Skoda S 100-as kiadó állapotban eladó. Debrecen, Tóthóttom u. 37. Megtekinthető 17 óra után.

Csemegecsövek öszel szedtet, fagymentes helyen teleltetett simavesszertel legújabb fűtőberendezésből (Hamburgi, Itália, Kardinal is kapható. Hosszúvályi, Petőfi u. 6., Faragó.

Belvárosban 20 négyzetméter nagyságú üzlet helyiség bére adó. „Sétalóútcá” jellegre a kiadóba.

Lakóocsi, lengyel gyártmányú bére adó. „Létpontmegjelölés” jellegre a kiadóba.

Uj vöröskőa kulibunda igényesnek eladó. Érdeklődni telefonon: 15-256.

Commodore-64 számítógép magnóval és két kezelőkarral eladó. Domokos L. u. 6. fszt. 1.

50 db anyajuh, megbonvona is eladó. Hatalp celtelépülés, Molnár Lajos. Érdeklődni minden nap.

Előnevelt csibe kapható. Rába u. 6. (Csapókeri állomásnál.) Házhoz szállítom.

Cserépkályhámester vállalt saját kezűleg, szolid aron cserépkályhámunkákat. Kishégyesi út 43.

Koloniai ütőgarnitúra, rövid zongora, háromajlós berkek szekrény, üveges könyvszekrény, gyermekágyasztal, emeltes ágy, telefonasztalka eladó. 16-954.

Veiburgonya eladó Borz u. 17.

500 négyzetm. meg-szantott föld (felsőbe, beteges miatt kiadó, páci zártkertben. 8-as busz végállomáshoz 5 perc. Bözörményi István, Bel-bécső 118.

Az Egyetértés AFÉSZ Hajdúnánási GARANCIA Iparcikküzlete a Miskolci Vasvill Nagykereskedelmi Vállalattal és a Hajdúnánási Hazafias Népfronttal közös szervezésben

1987. április 7-től április 13-ig naponta 9 óráig (vasárnap zárva)

hűtőgép-bemutatót és -vásárt rendez

a Hazafias Népront székházában, Hajdúnánás, Dorogi u. 5. és a Park Áruházban, Hajdúdorog, Petőfi tér 6-8. sz.

Nagy választékban kaphatók:

energiatakarékos hűtőgépek 3590 Ft-tól 9100 Ft-ig
fagyasztóládák 200 lit. 13 500 Ft-tól 22 400 Ft-ig
fagyasztószekrények 5600 Ft-tól 9950 Ft-ig

Minden kedves vásárlót és érdeklődőt SZERETETTEL várunk.

Hajdúnánás és Hajdúdorog területén díjtalan házhoz szállítás!

Elektronic GMK videoszerviz

Debrecen, Bethlen u. 37.

Képmagnók és Hi-Fi készülékek javítása, áthangolása, átjátszó kábelek készítése.

8-17-ig

CB és amatőr híradástechnikai készülékek és alkatrészek adása-vétele.

BACHMANN Z. Debrecen, Rákóczi u. 70. Autórádió- és CB-szerviz ugyanitt

Dolgozókat alkalmaznak

A Debreceni Köztársasági Építő Vállalat felvételre keres márványfeldolgozókat betanított munkásokat, kőműves segéd- vagy szakmunkásokat, kőműves-megmunkáló betanított és szakmunkásokat, villanyerőszaki, SZTK-ügyművelő, gyakorlati munkások munkajelöltéket, valamint az újonnan beinduló üvegüzemhez segédmunkásokat. Jelentkezés: Debrecen, Almos u. 5-7. alatt. Kovács László személyzet és munkaügyi vezetőnél.

Az Automechanika Vállalat azonnali belépéssel felvételre keres: érettségivel rendelkező gyors- és gépirőt és D-kategóriás jogosítvánnyal rendelkező nyitódíjas gépjárművezetőt Jelentkezni lehet a vállalat igazgatójánál, illetve a munkaügyi vezetőnél. Cím: Hajdúszoboszló, Debreceni út 10. Telefon: 60-228.

A Létférési költségvetési Üzem kömüvesek (kőművesbrigádok) vess fel. Fizetés: teljesítményberezés alapján. Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a Létférési, Kossuth u. 4. sz. alatt irodájában.

A Tiszántúli Gázszolgáltató Vállalat központi fő-építészvezetőjének termelési osztálya felőlükük és középökü műszaki végzettségű munkatársat keres vállalkozási eladói (előkészítő) munkakörbe. Fizetés és gázkezelvény kollektív szerződés szerint. Jelentkezni lehet személyesen a vállalat személyzeti és oktatási osztályán (Hajdúszoboszló, Rákóczi u. 184. Telefon: 52-60-004/204-es mellék).

A Lőrinc Textillipari Vállalat hajdú-bözörményi gyára. Hajdúszoboszló, Kinizsi tér 1. sz. felvételre keres üzembetöltőt. Főleg nyugdíjas rendőri jellegű munkakörrel. Fizetés megegyezés szerint.

Magas kereseti lehetőséggel egy műszakos munkaidőben főmunkások felvételére keresünk. Jelentkezni lehet személyesen a vállalat Debreceni Ruházati és Szolgáltató Kiszövetkezet, Debrecen, Simonfy u. 13.

A Debreceni Patyolat Vállalat felvételre keres munkásokat. (Lehet nyugdíjas is.) Karbantartó munkára kömüves szakmunkást. Jelentkezés: Debrecen, Széchenyi u. 70. alatt, a műszaki csoport vezetőjénél.

A Debreceni Üvegipari Szövetkezet bérbe adja,

vagy közös tevékenység végzésére felajánlja Debrecen belterületén a 4-es számú főút mellé eső **közművesített ingatlanát,**

amelyen többféle tevékenység végzésére alkalmas 200 m²-es osztott elrendezésű épület van. Érdeklődni lehet a szövetkezet műszaki vezetőjénél a 13-100-as telefonon.

1987. április 13-14-15-én **engedményes húsvéti vásárt tart a Debreceni Ruhagyár Olcsó Áruk Boltja,**

Debrecen, Csapó u. 42.

Nagy választékban kaphatók:

alkalmi ruhák, nyári ruhák, blúzok, kosztümök, blézerek, szoknyák és pamut-szövet-dzsozde méterárak.

Építőiparban jártas, több éves szakmai gyakorlattal és gépjármű-vezetői jogosítvánnyal rendelkező műszaki vezetőt keresünk.

„Kiszövetkezet” jellegre a kiadóba.

Értesítjük a Hajnal Lakásfenntartó Szövetkezet tagjait, hogy **a termotorkémények I. évi március hó végén lezárásra kerültek.**

A kéményekbe gázkészülékeket bekötni nem lehet, tilos. Szabálytalan üzemelésből származó mindennemű kárért (robbanásért) a lakástulajdonost terheli a felelősség. Lakásszövetkezet igazgatósága.

A Hunyadi Mgtsz Fuvarozó Részlege felvesz ebési és debreceni lakosú, E kategóriájú jogosítvánnyal rendelkező gépkocsivezetőket,

valamint traktorvezetőket és traktorra rakodómunkásokat.

Felvezünk továbbá 1 fő gépirőnt.

Jelentkezés: Pásti u. 5. szám alatt a részlegvezetőnél.

A DEBRECENI VÁROSGAZDÁLKODÁSI VÁLLALAT gyors- és gépirői képesítéssel rendelkező gépirőnt keres.

Nyugdíjas vagy részmunkaidős dolgozó foglalkoztatását előnyben részesítjük. Jelentkezés: a személyzeti vezetőnél.

A Kabai Vörös Csillag Mgtsz fatelepen kiárusításra kerül II. osztályú deszka

2-3 méterig 8 cm széles, 18 mm vastag

2800,- Ft/köbméter egységáron. Amíg a készlet tart! Kiszolgálás hétköznap 7-13 óráig, szombaton 7-11 óráig.

LABDARÚG A DMV

Ma, szombaton fél ötkor a labda 21. fordulójában élvonalbeli csapatont fogadja a stadionban. A (Németh, Györi működésével) találkozó előtt Lajos vezető edzőmold be, hogy a szerdai kupabeszoriatlan öröme sebb elégedettséggel DMVSC háza tájéksajnálják, hogy tak és nem rügmég kettőt. A ugyan neheznek de minden rema a továbbjutásra. A szerdai találó rúgást kapott utána tetanusz-játéka nem telhate esetleg megvállalni a szere Horváth Béla he A DMVSC vácsapata: Mező B. - Pókai Takács, Duró

Kézilabda Már a Hajdú-

A kézilabda kersportág, hisféri szakágban gasabb osztálynyeznek sportol DMVSC női cztetkoi prondórtettek.

A sportág története 1944-vissza. Azon a gossy László, Kézilabda Szövélőadója rábesFerenet, a vagdonnyakatosát. atléikai sztevékenykedett. vevzen kézil. Az új sportág tésére tett felhjelentkeztek. A mutatkozó budkőzösen, augusSzönyi úti pálypalotai TestvérvDVSC-t. A deszavágót szepterVághóid utcaizották az egészúttal is a fővtek 7-5 (2-2) DVSC a követőban játszott: Vsy, Héthy, V. Kertész, dr. Sz Nagy S., Kiss

A létszámot furcsának talál egy kézilabdáz mível labda játszóttak. A nalat tizenegy-ták meg a kütüntetöt tizenröl dobták.

Sajnos, a kénben hazánk pogtak a feilyenkor a sphallgat. A rosz első lélegz 1946-ban meg sportolás is. Azjénál a többpárhuzamosan kézilabdázás is.

Ebben az időegymást az emték a baráti közösségeket. DVSC rendezte

Debrecen női dában

A DMVSC a Videotont fogadja

Ma, szombaton délután fél ótkor a labdarúgó NB I 21. fordulójában a debreceni élvonalbeli csapat a Videotont fogadja a Nagyerdő stadionban. A Molnár L. (Németh, Györi L.) közreműködésével sorra kerülő találkozó előtt dr. Puskás Lajos vezető edző arról számolt be, hogy az MTK-VM szerdai kupabeli legyőzése osztatlan örömet, de kevesebb elégedettséget okozott a DMVSC elleni mérkőzés után. Mörteleg sajnalják, hogy gólt kaptak és nem rúgtak legalább még kettőt. A visszavágó ugyan nehezebb ígérkezik, de minden remény megvan a továbbjutásra.

A szerdai találkozóhoz Mező rugást kapott a térére, utána tetanusz injekciót és játéka nem teljesen biztos. Ha esetleg megsemmisítjük a vállaink a szereplést, akkor Horváth Béla helyettesíti.

A DMVSC várható kezdőcsapata: Mező vagy Horváth B. — Pókai A., Nagy L., Takács, Duró — Sándor

egerszeggel és a bajnoki táblázaton a következő számú szerepel a neve mellett:

9. Videoton 20 6 6 8 19—18 18
10. DMVSC 19 6 6 7 22—26 18

Vasárnap: D. Kinizsi-Balmazújváros

A területi labdarúgó-bajnokság Tisza-csoportjában a következő fordulóban a Martfű-Volán Rákóczi (játékvezető: Hunyadi) mérkőzést már ma megrendezik, míg a többi hét összecsapásra vasárnap kerül sor.

Debrecenben hajdúvárosi rangadót vív a D. Kinizsi és a Balmazújváros, délután fél 4-től a Vágóhid utcai sporttelepen. A papírforma az előző Kinizsi melletti szél, de — úgy vélik — a Balmazújváros csapata nem „feltartott kézzel” lép pályára. Kabán az Egyetértés—Püspökladány összecsapásra kerül sor, szoros eredmény várható ezen a mérkőzésen.

A további párosítás: Honvéd Asztalos—Hajdúszoboszló (Tombor), Karcag—DUSE (Fodor S.), Nyíregyházi Volán Dózsa—Hajdúböszörmény (a stadionban, Tajthy), Honvéd Szabó SE—Jászberény (Balogh S.) és Rákamaz—Mátészalka (Nyilas). Kezdet: 15.30-kor.

A Hajdú-Bihar megyei labdarúgó-bajnokság elővonalas, a Berettyóújfalui a jó képességű Hajdúhadházi Bocskait fogadja a vasárnapi fordulóban. A második helyezett Nádudvar a Hajdú Vasas fogadja, míg a harmadik helyen álló Hajdúnánás Polgáron mérkőzik.

sport

Sportrovat-ügyletes:
Fülep Kornél
Ügylet: 9-től 12-ig
Telefon: 17-152

Férfi kézilabda NB I

D. Dózsa-Hódiköt 29-24 (12-10)

Debrecen, 800 néző. Vezető: Gyuro, Rozsa.

D. Dózsa: MALECZKI — Horvács 3, BORDÁS 6, Péter 2, Pusztai 1, Kedves 42, FEKETE 6, Csere: SZATHMARI (kapus), MOLNÁR 7, Sipos, Edző: Anna Csaba.

Hódiköt: Busa — Czibere 41, Kun 1, VIZSNYICAI 7, Noel 5, 2, PAKU 6, Mészáros 1, Csere: Pengő (kapus), Schuster, Edző: Kincses Sándor.

Hétméteresek: 3/2, illetve 4/3. Kiállítások: 2, illetve 6 perc.

A mérkőzés alakulása: 7. perc 4-4, 15. p. 8-5, 23. p. 11-8, 37. p. 15-13, 39. p. 15-15, 44. p. 17-15, 50. p. 22-17.

A találkozó elején a hazaiak idegesen játszottak, és a határozottabban védekező vendégek lepest tudtak velük tartani. Az első játékos utolsó másodpercben a Hódiköt kispadjáról a játéktérre rohant Budai, a csapat egyik vezetőjét az öltözőbe küldték a játéktérre. A 39. percben Noei góljával egyenlítették a vendégek, de ekkor „megszűnt” magát a Dózsa és elhúzott. Hat perccel a lejtűs lapra a Hódiköt mindent egy lapra tett fel és egész pályás letámadással kísérletezett. A játék megnyugtató előnyű birtokában a különösen Fekete és Horvács magát — látványos gólokat lövtek, és biztosan tartották uthon a két bajnoki pontot.

ÜNNEPI SPORTMŰSOR

Március 4., szombat

Kézilabda
Medior-pálya, 14.30: D. Medior—Balmazújváros (férfi, Kiss, Olmann). — 16: D. Medior—Derecske (női, Jancsurák, Zsigmond). NB II-es mérkőzés. — DUSE-pálya, 10: D. Universitas—Biharkeresztes (férfi, Mezei, Gacsályi, Mezei). — Kínizsi-pálya, 10.15: D. Kinizsi—Hajdúnánás (női megyei, Kordás, Simon). — D. Dózsa pályája, 16.15: Doko—Hajdúnánás (férfi megyei, Meleska, Tics). — Városi sportcsarnok, 8.30: VAEV—Bramac—FTC (Gacsályi, Mezei). — 9.30: DSI—D. Dózsa (Komáromi, Sidos). — 14.30: FTC—DSI (Gacsályi, Mezei). — 15.50: D. Dózsa—VAEV—Bramac (Komáromi, Sidos). A Berckméri Lajos férfi ifjúsági emléktorna mérkőzése.

Cselgáncs
D. Dózsa Mikos Kélemen utcai sportcsarnoka, 8.30: Országos ifjúsági II. korcsoportos rangsorverseny.

Kézilabda
Városi sportcsarnok, 8: DSI—VAEV—Bramac (Sebők, Tibai). — 9.20: Újpesti Dózsa—FTC (Meleska, Nádasi). Berckméri Lajos-emléktorna, férfi, ifjúsági csapatok részvételével. Befelkészüldelmek.

Videó, Megyei bajnokság
Nők: Kaba—Berettyóújfalui (0.15, Nagy J., dr. Szabó). — Nádudvar—Hajdú Vasas (11.15, Ádám, dr. Szolnoki). Férfiak: Berettyóújfalui—Földes (16.15, Taizs, Zavaacki).

Kosárlabda
Nyomató Utcai Általános Iskola tornaterme, 13.30: D. Universitas—Kiskunfélegyháza. Férfi NB II-es mérkőzés.

Labdarúgás
Nagyerdő stadion, 16.30: DMVSC—Videoton (Molnár L., Németh L., Györi). NB I-es mérkőzés. — Oláh Gábor utcai sporttelep, 14.30: DMVSC—Videoton (Lója L.). NB I-es utánpótlás-mérkőzés. — Oláh Gábor utcai pálya, 12: DSI—Metronid SE (NB-s szerződés, Virágh, Tóth, Kiss P.). — 13.30: DSI—Metronid SE (NB-s ifjúsági, Tóth S., Virágh, Kiss F.).

Ifjúsági sporttelep, Határ út, 8.30: Kispályás felszabadulási torna.

Videó, Püspökladányi közéleti bajnokság (16): Nagyrabé—Sáp.

Röplabda
DOTE Mórész Zsigmond körüli tornaterme, 10: D. Universitas—Nyírbátor (női). — 12: D. Universitas—Szolnoki Tisza (férfi). — Irinyi Elemiszer-ipari szakközépiskola tornaterme, 11: D. Kinizsi—Sátoraljujhely (férfi). NB II-es mérkőzés.

Sakk
Egyetemi kémiai épület, 9: Megyei felnőtt egyéni bajnokság. Nevezhetnek az I. osztályú és a városi, körzeti elődöntőkből továbbjutott versenyzők.

Teke
DMVSC nagyerdői automata pályája, 8: DMVSC II.—Török-szentmiklósi (férfi NB III.). — 9.30: DMVSC—Köbányai Sorozár (női NB II.). — 11: DMVSC—Egri Agrár (férfi NB II.).

Tenisz
Egyetemi pálya, 8: Villámturné.

Tömegsport
Károly Művelődési Központ parkolója: Kerékpártúra a Hor-

„Legnagyobb sikerélményem a gyerekek szeretete”

„A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa sok évi utánpótlás-nevelő tevékenységéért Kiváló Munkáért kitüntetésben részesítette Kerti Józsefet, a nádudvari általános iskola testnevelő tanárát.” — olvasta fel a nevet és az indoklást Laczkó József, a Hajdú-Bihar Megyei Tanács testnevelési és sportosztályának csoportvezetője, és az ünnepelt dr. Gyarmati Kálmántól, a megyei tanács elnökhelyettesétől vehette át a kitüntetést.

Sokak szerint teljesen megérdemelten, de vajon ezek a sokak, akár a nádudvariak is, tudnak-e róla mindent, ismerik-e életének első szívszínházát, amit nem ebben a megyében töltött?

— Kivéve egy évet, amikor elsős voltam a debreceni Református Gimnáziumban — említi Kerti József. — Egyébként 1949-ben Szatmárcsaba, Gacsály községben születtem és itt végeztem el az általános iskolát is. Az ötvenes években a szomszéd községnek, Rozslyáknak igen intenzív sporttelepe volt és ezt elsősorban a mostani kiváló NB I-es labdarúgó, Bücs Zsolt édesapja, Bücs tanár úr szervezte. Mely olyan pláne akkor ritkaságszámba menő sportágakat is űztek ott, mint a súlyemelés vagy a röplabda.

A futball családi hagyományai, Rozsály községe, Gacsályon Lengyel Attila testnevelő tanár, majd később Mátészalkán a középiskolában Juhász Imre testnevelő hatása egy életre megadta az irányt Kerti József pályafutásának. A fiatal ember elvezette a nyíregyházi tanárképző főiskola orosz—testnevelés szakát.

mindaddig tucatnyi sportágot kipróbált, amelyek közül mégis a labdarúgás állt hozzá legközelebb. Az 1971-ös Nyírcsahelyből Nádudvarra költözött, majd családostól (két kislányuk van) Kerti József tíz évet elcserélt a helyi megyei labdarúgócsapatban, és alkata igazán is sportszónak mondható.

— Bizonyára sokat változott a nádudvari sportélet az elmúlt tizenöt esztendő alatt? — Rendeteg fejlődött. 1971-ben még labdarúgásról lehetett beszélni, ma már féltucatnyi sportágról a közegységben. A megbecsülés, a tekintély, az eredményesség és a népszerűség szempontjából ma már a kézilabda megelőzi a focit!

1977-ben Nádudvaron ösztöndíjjal a két iskola diákjait és atját kezdte Kerti József a leány kézilabdacsapatot, míg kollégája, Hodosi Albert a fiúgyűjtések kiakikításán, a tehetséges diákok felfedezésén fáradozik. A Kerti József által felkészített leány kézilabdagárdák az utóbbi hat évben ötször voltak első a megyei úttörő-olimpián, kétszer nyertek meg a területi és kétszer voltak negyedik az országos úttörő-olimpián.

A most kitüntetett testnevelő tanártól végül azt kérdeztem meg, hogy melyek voltak a legnagyobb kudarcai és sikerélmények eddigi nádudvari pályafutása során.

— Még manapság is sokszor szóba kerül hozzám az úttörő-olimpia 1982. évi döntője, amikor három góllal kikaptunk a tatabányaiaktól és negyedik letünk. Pedig ha csak egy góllal nyertünk, mi vagyunk az első. A lányok sokszor megbánták már azóta, hogy közvetlenül a döntő előtt a belvárosi „csatargóltak” vásárolni. Munkám során szerencsére sokkal több volt a sikerélmény. Boldog vagyok, hogy azt csinálhatom, amit szeretek, örömmel tölt el a gyerekek ragaszkodása, hiszen az iskolánkból elkerülő is rendszeresen visszajárnak hozzánk.

Kívánjuk, hogy sokáig és még sokan ezt tegyék.

Csukás Zoltán

SOROKBAN

Kitüntetés. Lajkó Józsefnek, a debreceni Dózsa sokszorosított vezetőjét nyugállományba vonulása alkalmából Kiváló Munkáért jelvényt tüntettek ki.

Asztaltenisz NB III. Dávid-csoport: 15. forduló: D. Biogol—Hajdúnánási Spartacus 11:5, Nagykaló—Kazincbarcika 9:7, MEAF—Kisvárdai 9:7, Szolnoki 605. DSK—DUSE 15:1, Volán Rákóczi—Sárospatak 12:4.

Az országos ifjúsági-kupa legjobb négy fiúcsapata közül három szerepel a hétvégén a Berckméri Lajos tiszteleére rendezendő kézilabdatornán Debrecenben. A verseny névadója a D. Dózsa edzőjeként tevékenykedett az ifjúsági és felnőtt csapatnál is. A debreceni színeket a D. Sportiskola képviseli. Az ellenfelek az FTC, az Újpesti Dózsa és a VAEV-Bramac ifjúsági együttesei lesznek.

A Berettyóújfalui—Püspökladányi közéleti labdarúgó-bajnokság 12. fordulójának eredményei: Sáp—Szentpéterszeg 0-2, Tépe—Bihartorda 2-1, Hencida—Földes 0-2, Szerép—Nagyrabé 2-2, Gáborján—Konyár 1-3, Szerép—Nagyrabé 2-2, Gáborján—Konyár 1-3. Az csoport: 1. Konyár 18, 2. Bihartorda 17, 3. Földes 16 ponttal.

Kézilabda-történelem

Már a rajtnál népszerűvé vált Hajdú-Biharban

A kézilabda debreceni sikertörténet, hiszen a női és férfi szakágban is a legmagasabb osztályban versenyeznek sportolónk. Sőt a DMVSC női csapata nemzetközi porondon is megmérettetett.

A sportág hajdú-bihari története 1943-ig nyúlik vissza. Azon a nyáron Luggossy László, az Országos Kézilabda Szövetség vidéki előadója rábeszélte Balogh Ferencet, a vagongvár mozdonyalkotását, aki a DVSC atletikai szakosztályában tevékenykedett, hogy szervezzen kézilabdacsapatot. Az új sportág megismertetésére tett felhívásra sokan jelentkeztek. Az első bemutatkozó budapesti mérkőzésen, augusztus 8-án, a Szónyi úti pályán a Rákospalotai Testvérség 10-5 (4-3) arányban legyőzte a DVSC-t. A debreceni visszavágót szeptember 26-án a Vágóhid utcai pályán játszották az együttesek, és ezúttal is a fővárosiak győztek 7-5 (2-2) arányban. A DVSC a következő felállásban játszott: Vágó, Kapusy, Héthy, Varga, Buna, Kertész, dr. Szabó, Vitárius, Nagy S., Kiss J. és Kiss L.

A létszámot mai szemmel furcsának találjuk. Tizenegy kézilabdázó szerepelt, mivel labdarúgópályákon játszottak. A mai hatos vonalat tizenegy méterre húzták meg a kaputól, és a büntetőt tizenhárom méterrel dobták.

Sajnos, a következő két évben hazánk területén ropogtak a fegyverek, és ilyenkor a sport műzsája hallgat. A romba dőlő ország első lélegzetvétele után 1946-ban megkezdődött a sportolási is. Az új élet rajtnál a többi sportággal párhuzamosan elindult a kézilabdázás újjászervezése is.

Ebben az időben szerették egymást az emberek, keresztek a baráti társaságokat, közösségeket. Először a DVSC rendezett mérkőzést

még mindig nagy pályán az első és második csapata között. A Kelet-magyarországi Labdarúgó Szövetségből kivált a kézilabda, és a keleti terület elnöke Törös Károly, az ügyvezető elnök Szabados József és a főtájtár Vajda Gábor lett.

A népszerűség okai

1947-ben gomba módra szaporodtak a férfi és női együttesek. Mi lehetett az oka? A hajdú játékosok egyöntetűen vallják, hogy nagyszerű edzők irányították az együtteseket, szakmailag és emberileg példaképek voltak a kézilabdázóknak. És minden esetben ez határozta meg döntéseiket, nem az anyagi előnyök.

A játék népszerűségét növelte a kispályák megjelenése, mivel ezeket a belvárosban a nagyobb udvarokban kialakíthatták. (A méretük még mindig eltért a maiótól, 50-szer 25 méteresek voltak.) Felszerelés sem sok kellett. Az egyik legfontosabb vonzerő mégis az volt,

hogy kollektív sikerélményhez juttatta a résztvevőket. A labdarúgás mellett a vállalatok, üzemek is szívügyüknek tekintették a kézilabdát. A fiatalok körében, az iskolákban hódított és nemcsak Debrecenben, hanem vidéken még ma is működő centrumok alakultak (Nádudvar, Földes, Kaba, Püspökladány).

Sápi Lajos, a megyei kézilabda-szövetség versenyzőbizottságának a vezetője így emlékezett a negyvenes évek kézilabdázására. — Többen az atletikától a kosárlabdától, netán a focitól pártoltak át, vagy csináltak párhuzamosan mind a kettőt. A kezdeti időkben nehezen bírták meg a gondokkal. Felszerelést például a labdarúgótól kaptunk, és a napi munka után mégsem hiányzott senki az edzésről.

Az edzők egyben nevelők is voltak, és sok esetben jobban meghatározták a fiatalok fejlődését, egyéniségét, mint maguk a szülők. A mostoha körülmények még inkább erősítették az összetartást, az egymáshoz tartozást, az egymásra figyelmet, törődést.

A bajnoki dobogó tetején

1947-től a lovardában és a Vágóhid utcai csarnokban megkezdődtek a teremküzdelmek is. 1949-ben a finn válogatott vendégcsapatát Debrecenben, és ez az első hivatalos nemzetközi találkozó, 1953-ban 90 csapat küzd, játszik valamelyik osztályban. Ez az év meghozza az első országos sikert. A Petőfi női gárdája kispályán országos bajnokságot nyert. A legjobb játékost Mák Mária, a válogatottba került. A lányok edzője Bokor Ferenc volt.

Ezen évek legkiemelkedőbb játékosai a teljesség igénye nélkül. Nőknél Arany Éva, Nyíri Ilona, Oláh Sári. Férfiak közül: Balogh Gyula, Takács Imre, Kovács László, Jégh Lajos. Ugyanígy megérdemlik az edzők is a felsorolást: Vajda Gábor, Nagy Jenő, Balogh Endre, Kertész István.

Az első tíz esztendő minden sportág történetében a „kialakulás” kora. A kézilabda hajdú-bihari első tíz esztendeje egybeesett az ország újjáépítésével. A napi élet oriai erőfeszítéseivel párhuzamosan sok-sok ember hódolt az „új” sportágnak. Közben a kézilabdázás is „kiforrta” magát és mint a jó bor, „letisztult”. Kialakult a mai formához hasonló játékos szabályrendszer, de a sportélet általános érvényű tendenciái elől a kézilabdázás sem menekülhetett.

Ma már nincsen kilencvenévesek a megyében, de a mérkőzések még mindig sokan látogatják. A hetvenes évek a férfiaké volt, hiszen a D. Dózsa 1975-ben nyert bajnokságot. Napjainkban inkább a nemzetközi sikereket arató DMVSC női gárdája a népszerűbb. Egy szakember úgy fogalmazott, hogy a mai játékosok már inkább épül egy kimagasló tudású játékosra, és ők vonzzák a szurkolókat.

A hajdú-bihari kézilabda eddig megtalálta a „húzó emberét”, és talán a jövőben is hasonlóan történik majd.

Debrecen női kézilabda-válogatottja 1948-ban a Lovardában

Hajdú Károly

